

SLUŽBENI VJESNIK
POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Godina LXIII. (1.) 2012. broj 2/3.

Izdaje:
Biskupski ordinarijat u Poreču
Dobrilina 3, 52440 POREČ

Uredio:
Sergije Jelenić,
kancelar

tel.: +385 (052) 432 064
faks: +385 (052) 451 785
e-mail: Biskupija@ppb.hr
kancelar@ppb.hr

Na koricama:
Svetište Eufrazijane
i pročelje pulske katedrale

ISSN 1331 – 761X

KAZALO

Božićna poruka mons. Dražena Kutleše	3
Pastirsko pismo mons. Dražena Kutleše, povodom početka Godine vjere	4

SVETA STOLICA

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan mladih 2012.	7
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan	13
Poruka pape Benedikta XVI. za 99. Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2013	17
Poruka pape Benedikta XVI. za 28. Svjetski dan mladih 2013	20
Biskupska sinoda, Poruka Božjem narodu	27

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Neke upute, pojašnjenja i odredbe misnom slavlju	38
Izjava o postupku donošenja zakona	42
Izjava visokih predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj glede najavljene žurnosti donošenja zakona o medicinski pomognutoj oplodnji.....	43
Priopćenje sa sastanka biskupske komisije Hrvatske biskupske konferencije za odnose s državom i komisije za odnose s vjerskim zajednicama Vlade Republike Hrvatske	44
Priopćenje s 44. plenarnog zasjedanja HBK	45
Izjava stalnog vijeća HBK o prijedlogu zakona o medicinski pomognutoj oplodnji	48
O promicanju javnog interesa i zaštiti javnih dobara	50
Priopćenje s izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK	53
Izjava stalnoga vijeća HBK-a o konačnom prijedlogu zakona o medicinski pomognutoj oplodnji	54
O dobru mira - plodu pravde i istine	56
Priopćenje s izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK	58
Priopćenje s 45. plenarnog zasjedanja HBK	59
Pismo Hrvatske biskupske konferencije Vladi Republike Hrvatske.....	62
Izjava komisije »Iustitia et pax« HBK-a Završetak Domovinskoga rata	65
„S novom radošću u srcu uživati Božju riječ“ - Roditeljima, djeci i mladima, o dvadesetoj obljetnici vjeronauka u školi, ususret <i>Godini vjere</i>	70
Katehetsko nastojanje crkve i vjeronauka u školi u <i>Godini vjere</i>	71
Novi nuncij u Republici Hrvatskoj	73

NAŠA BISKUPIJA

Ostavka mons. Ivana Milovana	74
Svim župnim uredima	74
Duhovne vježbe za svećenike.....	74
Svećenički dan, Obljetnica mučeništva Sluge Božjega Miroslava Bulešića	75
Katehetski dan, Hodočašće na Trsat Teološki – pastoralni tjedan	75
Imenovanja i razrješenja	76
KRIZME U 2013. GODINI	77
IN MEMORIAM: Antun Prodan	78
Osnovne preporuke župnicima za upravljanje arhivom	79

BOŽIĆNA ČESTITKA BISKUPA DRAŽENA KUTLEŠE

Isusovo rođenje je pokazalo namisli mnogih srdaca. U događajima oko njegova rođenja vidimo reakcije ljudi koje možemo grupirati u tri skupine u kojima se većinom ljudi nalaze u odnosu prema Isusu Kristu.

1. REAKCIJA HERODA je reakcija mržnje i neprijateljstva. Boji se da se dijete ne bi umiješalo u njegov život, mjesto, vlast, utjecaj i zato je njegova izvorna želja bila ubiti ga kako ne bi ugrozilo njegovu vlast. Ima ih još koji bi rado ubili Isusa Krista jer vide u njemu onoga koji bi se mogao umiješati u njihove živote. Oni žele raditi ono što hoće a Krist im to neće dopustiti. Zato ga žele ubiti. Čovjek koji želi raditi samo ono što on želi mora doživjeti radikalnu promjenu kako bi mogao biti Kristov prijatelj. Pravi kršćanin je čovjek koji prestaje raditi ono što želi i radi u svome životu ono što od njega želi Isus Krist.

2. REAKCIJA SVEĆENIČKIH GLAVARA I PISMOZNAKATA je reakcija nezainteresiranosti. Nema velike razlike među njima. Oni su zauzeti svojim ritualima u hramu i svojim diskusijama pa nemaju nikakva poštovanja prema Isusu. On za njih ništa ne predstavlja i nije im potreban jer imaju osiguranu egzistenciju. Ima i onih koji su zainteresirani za svoje poslove pa im Isus Krist ništa ne znači. Moglo bi se postaviti oštro proročko pitanje: "Je li to 'ništa' za vas koji prolazite?" (*Tuž 1,12*).

3. REAKCIJA MUDRACA je reakcija klanjanja i iskazivanja počasti, želja im je pasti na koljena pred Isusom i donijeti mu najvrjednije darove. Sigurno kad čovjek shvati Božju ljubav u Isusu Kristu, on će se predati velikoj ljubavi.

Ti mudraci, nadam se predstavljaju, većinu vjernika i zbog toga od najstarijih vremena darovi koje su donijeli mudraci imaju posebno značenje i simboliku. U svakom daru gledalo se nešto karakteristično za Isusovo djelovanje.

1. *Zlato je dar kralju*. Isus se rodio kako bi bio Kralj koji neće vladati snagom sile nego snagom ljubavi. On je gospodar ljudskih srdaca ne sa trona nego s križa. Mi doista vjerujemo da je Isus Krist kralj. Ne možemo nikada Isusa pravilno osloviti. Uvijek to činimo s nekim terminom koji ga umanjuje. Prije nego postanemo prijatelji s Kristom moramo se njemu podložiti.

2. *Tamjan je dar za svećenika*. U hramskom bogoštovlju i žrtvama upotrebljavao se ugodni mirisni tamjan. Zadatak svećenika je bio da otvori ljudima put k Bogu. Latinska riječ za svećenika je *pontifex* što znači graditelj mostova. Svećenik je čovjek koji gradi most između ljudi i Boga. To je učinio i Isus, otvorio je put k Bogu. On je omogućio ljudima ući u samu Božju blizinu.

3. *Smirna je dar za onoga koji umire*. Smirna je služila za balzamiranje mrtvaca. Isus je došao na svijet da umiranjem spasi ljude. Došao je na svijet da živi za ljude i na koncu umre za njih. Došao je da za njih dade svoj život.

Zlato je za kralja, tamjan za svećenika, smirna za onog koji će umrijeti, sve su to darovi mudraca uz Isusovu kolijevku. Oni najavljuju da će on biti istinski kralj, savršeni Veliki svećenik i na kraju, nada sve, Spasitelj ljudi.

U Godini vjere na poseban način promatramo i vidimo jednu vrstu dobrih ljudi koju predstavljaju kraljevi s Istoka, zvani mudraci, jer ih je prava ljudska mudrost privela k Božjoj mudrosti. U njima gledamo mnoge tražitelje istine, intelektualce, promicatelje kulture i znanosti, političare, javne djelatnike, koji se bore za dobrobit svoga naroda i cijelog čovječanstva.

Biti će nam svima sretan Božić ako nam se ne dogodi da zbog naše nevjere, neposluha i sebeljublja mali Isus između nas ode u štalu, a onda iz štale pobjegne u Egipat. Mi Isusu izražavamo čestitku i dobrodošlicu! Kao i svima onima koji ga na bilo koji način vole, cijene, poštuju i slijede!

Neka je svima sretan i blagoslovljen Božić, neka svatko osjeti dodir Krista, Spasitelja, za kojim čezne ljudsko srce, neka On u svima nama pobijedi svako zlo i grijeh, nepravdu i nemir, neka svima ispuni srca mirom i dobrom voljom!

Mons. Dražen Kutleša,
biskup

PASTIRSKO PISMO MONS. DRAŽENA KUTLEŠE, BISKUPA POREČKOG I PULSKOG, POVODOM POČETKA GODINE VJERE

Draga braćo i sestre u Isusu Kristu!

1. Pišem vam sa željom kako bih potaknuo vaša srca da se što bolje pripremimo za nadolazeću Godinu vjere koju nam je naš Sveti Otac Benedikt XVI. već najavio svojim apostolskim pismom *Porta fidei*. Ona će započeti 11. listopada ove godine na dan pedesete obljetnice otvorenja Drugog vatikanskog koncila i dvadesete obljetnice proglašenja Katekizma Katoličke Crkve. Podudaranje ovih dviju obljetnica označuje već samu svrhu Godine vjere: svrnuti pozornost cjelokupnog Božjeg naroda na onu snagu Duha koja je pokrenuvši Koncil donijela novo "proljeće duha" u cjelokupnu Crkvu. U istom mjesecu Sveti Otac sazvat će Opće zasjedanje Biskupske sinode na temu "Nova evangelizacija za prenošenje kršćanske vjere".

Znakovit je naziv apostolskog pisma Svetog Oca: "*porta fidei*" – što znači "vrata vjere" – kako nalazimo u Djelima apostolskim gdje se kaže da Bog po propovijedanju Pavla i Barnabe "poganima otvori vrata vjere" (*Dj 14,27*). Kroz ova vrata moguće je proći kada je naviještena Riječ Božja "koja ima moć spasiti duše" (*Jak 1,21*). "To znači – kako kaže Sveti Otac – krenuti na put koji traje cijeli život. Taj put započinje Krštenjem, po kojem možemo Boga nazivati Ocem, a završava prijelazom iz smrti u vječni život, plod uskrsnuća Gospodina Isusa koji je, darom Duha Svetoga, htio učiniti dionicima svoje slave sve koji vjeruju u Njega" (*Porta fidei 1*). Vjera je, dakle, put k susretu s jednom osobom, i to sa Sinom Božjim i Gospodinom našim Isusom Kristom u kojem otkrivamo ljubav Boga Oca te primamo dar Duha Svetoga bivajući udovi istog tijela Crkve. U njoj i rastemo u vjeri postajući hram svet u Gospodinu "nazidani na temelju apostola i proroka" (*Ef 2,20*).

2. Obilježavanje Godine vjere potaknuto je također gorućim problemima našeg vremena. Sveti Otac upozorava na činjenicu koja nam nije nepoznata i nažalost iz dana u dan sve je više uočavamo u našim župama, u obiteljima, u školama i na radnom mjestu, te na svim društvenim razinama uopće. Radi se o tome da vjera više nije nešto što se "samo po sebi

podrazumijeva u zajedničkom životu" (*Porta fidei* 2). Naše društvo je nekada bilo duboko prožetom katoličkim osjećajem i vjera se mogla prepoznati kao sastavni dio životne svagdašnjice od ranojutarnje molitve do zaziva za dobrom smrću navečer prije poćinka. U vjeri se živjelo i umiralo, te je svaki događaj nalazio svoj smisao u Bogu. Danas pak prevladava nesigurnost i sumnja, te se u zaokupljenosti materijalnim stvarima vjeri pridaje tek sporedni značaj kao da bi se radilo o nećem posve subjektivnom i odvojenom od života. U tom smislu Sveti Otac govori o "dubokoj krizi vjere kojom su pogođene mnoge osobe" (*Porta fidei* 2).

3. Godina vjere, stoga, predstavlja snažan "poziv na autentićno i obnovljeno obraćenje Gospodinu, jedinom Spasitelju svijeta" (*Porta fidei* 6). Vjera koju smo primili od apostola ne slijedi "izmudrene priće" (2Pt 1,16) već polazi od onog "što smo vidjeli očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše o Rijeći, Životu" (1Iv 1,1). Mi vjerujemo u Boga koji je ljubav i koji nikada ne prestaje tražiti ćovjeka i pozivati ga natrag u zajedništvo sa samim sobom. Ovaj Božji glas odjekuje u srcu svakog ćovjeka i potiće ga da se susretne s Onim "koji dođe na svijet spasiti grešnike" (1Tim 1,15; usp. KKC 27).

Sveti Otac podcrtava rijeći svetoga Pavla "srcem se vjeruje, a ustima ispovijeda vjera" (usp. Rim 10,10) ukazući pritom na duboku vezu između ćina kojim se vjeruje i sadržaja u koji vjerujemo. Da bi se vjerovalo nije dovoljno samo poznavati sadržaj vjere, već prije toga srce treba biti otvoreno milošću. Vjera je naime dar koji dolazi od Boga. S druge strane nužno je poznavanje sadržaja vjere da bi pristanak uma i volje uz ono što Crkva predlaže vjerovati bio potpun (usp. *Porta fidei* 10).

4. Kao što sam spomenuo na početku, Drugi vatikanski koncil i Katekizam Katolićke Crkve dva su stupa na kojima poćiva Godina vjere. Pedeseta obljetnica otvaranja Drugog vatikanskog koncila potiće nas da iznova potražimo nadahnuće u svekolikoj obnovi koju je Bog preko Koncila potaknuo u ćitavoj Crkvi. Sveti Otac Ivan Pavao II povodom Biskupske sinode 1985. ustvrdio je: "Vjera je temeljno poćelo, kamen temeljac, osnovno mjerilo obnove koju je Koncil želio provesti" (*Angelus*, 24. studenog 1984.). Ponovno otkrivanje Koncila znaći iznova uzeti srcu da se prava obnova Crkva sastoji u povratku na njene izvore i u otkrivanju njezinog istinskog identiteta kao Zajednice zaćete iz navješćaja Radosne vijesti, rođene u Krštenju, hranjene Rijećju i sakramentima te intimno sjedinjene s Kristom kao njegova ljubljena Zarućnica.

Govoreći o Katekizmu Katolićke Crkve Sveti Otac Benedikt XVI. kaće da "predstavlja jedan od najvaćnijih plodova Drugoga vatikanskog koncila" u kojem "su temeljito i sveobuhvatno prikazani temeljni sadržaji vjere" (*Porta fidei* 11). Stoga u njemu nalazimo dragocjenu pomoć za tumaćenje vjere i sigurno vodstvo k otkrivanju neizmernih bogatstava Objave sadržanih u Svetom Pismu, Predaji i Ućiteljstvu. Katekizam nam doista pokazuje kako vjera nije tek suhoparni skup misaonih struktura već objava Boga u ćovjekovoj povijesti, događaj spasenja u susretu s osobom Isusa Krista (usp. KKC 53). O toj "povijesti vjere" svjedoće brojni navodi Katekizma kako iz Starog tako i Novog zavjeta, te iz djela Otaca Crkve, iz života Svetaca i iz nauke Crkvenih ućitelja, Koncila i Papâ.

5. Ovaj obnovljeni polet vjere ne moće nikako ostati zatvoren sam u sebi. Prepustimo opet na trenutak rijeć Svetom Ocu koji kaće: "Kristova je ljubav ta koja ispunjava naša srca i potiće nas na evangelizaciju. On – danas kao i nekoć – šalje nas po putovima svijeta da naviještamo njegovo evanđelje svim narodima na zemlji" (*Porta fidei*, 7). I naša Biskupija potrebna je nove evangelizacije koju Sveti Otac ima toliko na srcu. Mnogi kršteni danas su

udaljeni od Crkve i žive kao da Boga nema. No upravo zato Crkva želi u ovoj godini širom rastvoriti vrata vjere kako bi mogli ponovno odgovoriti na ono pitanje koje je nekoć na krštenju bilo upućeno njihovim roditeljima i kumovima: "Što tražite od Crkve Božje?". Krštenjem doista započinje put vjere i stoga bez pomoći kršćanske inicijacije nije moguće ostvariti novu evangelizaciju.

Potrebno je stoga da naše župe imaju posebnu brigu za udaljene od vjere i znaju iskoristiti ponuđena sredstva za kršćansku inicijaciju da bi im omogućili povratak i njeno ponovno otkrivanje. Zahvalni smo Bogu što je u naše vrijeme potaknuo razne

karizme u Crkvi koje velikodušno i hrabro odgovaraju na Kristov poziv za traženjem izgubljene ovce. Također je potrebno založiti se da i u javnim ustanovama, kao što su škole, fakulteti, bolnice i zatvori, budu prema mogućnostima organizirani sadržaji u kojima Crkva može naći svoj prostor za katehezu i dijalog kako s vjernicima tako i nevjernicima.

6. Kongregacija za nauk vjere pripremila je posebne pastoralne smjernice za Godinu vjere od kojih će mnoge biti organizirane na našoj biskupijskoj i župskoj razini. Želio bih, međutim, potaknuti sve Kristove vjernike da ne propuste priliku za svjedočenjem vjere u svakidašnjem životu. Svatko od nas po Krštenju pozvan je biti Kristov apostol. Vaši ukućani, rodbina, prijatelji, kolege na poslu možda željno čekaju da čuju upravo od vas "obrazloženje nade koja je u vama" (**IPt** 3,15). Ne sramimo se ljudima govoriti o Isusu Kristu!

Ne zaboravimo u ovoj Godini vjere ni na našu siromašnu braću i sestre te budimo velikodušni da im pomognemo u njihovoj potrebi, jer vjera je ljubavlju djelotvorna. Također bih na kraju želio spomenuti da se početak Godine vjere sretno podudara s našim zahvalnim hodočašćem Svetom Ocu u Rim te ćemo mu tom prilikom moći izraziti našu sinovsku odanost te ispovjediti vjeru na grobovima Apostola. Potičem sve da se pridruže u što većem broju ovom važnom i milosnom događaju.

7. Zaključujem ovo pismo pozivom da upremo pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, našega Gospodina Isusa Krista (usp. **Heb** 12,2). I onda kada se nalazimo u "noći vjere", ona nam "svijetli kao dan" (**Ps** 139,12) u sjaju Kristova uskrsnuća kojim su raspršene tmine i pobijedena smrt. Zazovimo pomoć ispovjedalaca vjere, od prvih istarskih mučenika sve do sluge Božjega Miroslava Bulešića, koji su na ovim prostorima odvažno prolili krv radi svjedočanstva vjere da nam izmole ustrajnost i vjernost do kraja. Zagovor Blažene Djevice Marije, Žene vjere i Zvijezde Nove evangelizacije neka nas prati i nakon svih oluja i valova sigurno dovede u luku spasa.

Sve vas u Gospodinu pozdravlja i blagoslivlja vaš

†Dražen Kutleša,
biskup

Poruka pape Benedikta XVI. za 27. Svjetski dan mladih 2012.

»Radujte se u Gospodinu uvijek!« (Fil 4, 4)

Draga mladeži,

sretan sam što vam se mogu ponovno obratiti, u prigodi 27. Svjetskog dana mladih. Sjećanje na susret u Madridu, u kolovozu prošle godine, veoma je prisutno u mom srcu. Bio je to izvanredni milosni trenutak, tijekom kojeg je Gospodin blagoslovio prisutne mlade, pridošle iz čitavoga svijeta. Zahvaljujem Bogu za sve plodove koje je taj susret dao i koje će u budućnosti zasigurno nastaviti davati mladima i zajednicama kojima pripadaju. Sada se već okrećemo idućem susretu u Rio de Janeiru 2013. godine, koji će imati za temu »Pođite i učinite mojim učenicima sve narode« (usp. Mt 28, 19).

Tema ovogodišnjeg Svjetskog dana mladih nadahnuta je pozivom iz Poslanice svetog Pavla apostola Filipljanima: »Radujte se u Gospodinu uvijek!« (4, 4). Radost je, naime, u samom srcu kršćanskog iskustva. Na svakom Svjetskom danu mladih doživljavamo iskustvo snažne radosti, radosti zajedništva, radosti pripadnosti Kristu, radosti vjere. To je jedna od karakteristika tih susreta. Možemo vidjeti njezinu veliku privlačnu snagu. U svijetu često označenom žalošću i nemirima, to je važno svjedočanstvo ljepote i pouzdanosti kršćanske vjere.

Crkva je pozvana svijetu donijeti radost, istinsku i trajnu radost, onu koju su anđeli navijestili pastirima u Betlehe-mu u noći Isusova rođenja (usp. Lk 2, 10): Bog nije samo govorio, nije samo činio čudesna znamenja u povijesti ljudskog roda, već nam se toliko približio da je postao jedan od nas i živio potpuno ljudskim životom. U ovim teškim vremenima, mnogi mladi oko vas imaju silnu potrebu osjetiti da je

kršćanska poruka, poruka radosti i nade! Želim razmišljati s vama o toj radosti i kako je pronaći, da biste je mogli sve dublje živjeti i donositi je svima koje susrećete na svom životnom putu.

1. Naše je srce stvoreno za radost

Težnja k radosti je duboko utisnuta u čovjekovo srce. Daleko više od neposrednih i prolaznih zadovoljstava, naše srce traži duboku, punu i trajnu radost, koja može dati »okus« našem životu. A to vrijedi prije svega za vas, jer je mladost doba stalnog otkrivanja života, svijeta, drugih ljudi i samih sebe. To je vrijeme otvaranja prema budućnosti, u kojem se očituju velike želje za radošću, prijateljstvom, zajedništvom i istinom, u kojem nas pokreću veliki ideali i kuju se veliki planovi.

A Gospodin nam svakog dana pruža mnoge jednostavne radosti: radost života, radost koja nas obuzima dok promatramo prirodne ljepote, radost zbog dobro obavljenog posla, radost služenja, radost iskrene i čiste ljubavi. Ako malo bolje pogledamo postoje i mnogi drugi razlozi za radost: lijepi obiteljski trenuci, prijateljsko dijeljenje, otkrivanje vlastitih talenata i postizanje dobrih rezultata, spoznaja da nas drugi cijene, prigode da iznesemo svoje mišljenje i da osjetimo da smo shvaćeni, osjećaj da smo korisni bližnjemu. Tu se mogu još ubrojiti i stjecanje novih znanja kroz učenje, širenje vlastitih obzora zahvaljujući putovanjima i susretima, mogućnost stvaranja planova za budućnost. Ali i iskustvo čitanja nekog književnog djela, divljenje nekom umjetničkom remek-djelu, slušanje glazbe i sviranje nekog glazbala ili gledanje filma

mogu nam priuštiti trenutke prave i istinske radosti.

Svakog dana, međutim, nailazimo također na mnoge teškoće i u srcu nam se roje brige za budućnost, počinjemo se čak pitati je li puna i trajna radost kojoj težimo puka opsjena i bijeg od stvarnosti. Ima mnogo mladih ljudi koji se pitaju: je li savršena radost danas uopće moguća? A to traženje može čovjeka dovesti na razne putove, od kojih se neki pokazuju pogrešnima ili bar opasnim. Ali kako doista trajne radosti razlikovati od neposrednih i varljivih zadovoljstava? Kako pronaći pravu radost u životu, radost koja traje i ne napušta nas ni u teškim trenucima?

2. Bog je izvor prave radosti

Zapravo, sve ono što nam donosi radost, i one male svakodnevne i velike životne radosti, imaju svoj izvor u Bogu, premda to nije očito na prvi pogled. To je zato jer je Bog zajednica vječne ljubavi, on je beskrajna radost koja nije zatvorena u samu sebe, već se širi i zahvaća one koje on ljubi i koji njega ljube. Bog nas je stvorio na svoju sliku iz ljubavi i da na nas izlije tu svoju ljubav, da nas ispuni svojom prisutnošću i svojom milošću. Bog nas želi učiniti dionicima svoje, božanske i vječne, radosti i pomaže nam otkriti da se vrijednost i duboki smisao našeg života krije u tome da nas on prihvaća, da nam se raduje i da nas ljubi; u tome nije nepostojan kakvi znamo biti mi ljudi kojima je ponekad teško druge prihvatiti, već je Božje prihvaćanje bezuvjetno te možemo mirno reći: »ja sam željen, imam svoje mjesto u svijetu i povijesti, Bog me osobno ljubi. A ako me Bog prihvaća i ljubi i ja sam u to siguran, tada jasno i sa sigurnošću znam da je dobro da živim i postojim«.

Ta se beskrajna Božja ljubav prema svakom od nas očituje u punini u Isusu Kristu. U njemu se nalazi radost koju tražimo. U Evandjelju vidimo kako događaji koji označavaju početke Isuso-va života karakterizira radost. Kada arkandjel Gabriel naviješta Djevici Mariji da će biti Spasiteljeva majka, prvo joj upućuje ove riječi: »Raduj se!« (*Lk 1, 28*). Prilikom Isusova rođenja, Anđeo Gospodnji kaže pastirima: »Evo javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin« (*Lk 2, 11*). A mudraci koji su tražili dijete, »kad ugledaše zvijezdu, obradovaše se rado-šću veoma velikom« (*Mt 2, 10*). Razlog te radosti je dakle blizina Boga koji je postao jedan od nas. To je ono na što sveti Pavao misli kada piše Filipljanima: »Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponav-ljam: radujte se! Blagost vaša neka je znana svim ljudima! Gospodin je blizu!« (*Fil 4, 4-5*). Prvi uzrok naše radosti je blizina Boga, koji me prihvaća i ljubi.

Susret s Isusom uvijek donosi veliku duhovnu radost. U Evandeljima to možemo vidjeti u mnogim događajima. Sjećamo se Isusova posjeta Zakeju, nepoštenom cariniku i javnom grešniku, kojem Isus kaže: »Danas mi je probora-viti u tvojoj kući«. A Zakej, kako prenosi sveti Luka, »primi ga sav radostan« (*Lk 19, 5-6*). To je radost susreta s Gospodi-nom; to znači osjetiti Božju ljubav koja može promijeniti čitav život i donijeti spasenje. A Zakej je odlučio promijeniti život i dati polovicu svojih dobara siromašnima.

U času Isusove muke, ta se ljubav očituje u svoj svojoj snazi. U posljednjim trenucima svoga zemaljskog života, dok je večerao sa svojim prijateljima, on kaže: »Kao što je Otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas; ostanite u mojoj ljubavi... To sam vam govorio da moja radost bude u

vama i da vaša radost bude potpuna« (*Iv* 15, 9.11). Isus želi uvesti svoje učenike i svakoga od nas u punu radost, onu radost koju dijeli s Ocem, da ljubav kojom ga Otac ljubi bude u nama (usp. *Iv* 17, 26). Kršćanska se radost sastoji u tome da budemo otvoreni toj Božjoj ljubavi i pripadamo njemu.

Evandjeljâ izvješćuju da su Marija Magdalena i druge žene pošle posjetiti grob u kojem je Isus bio položen nakon svoje smrti. Anđeo im tada reče zapanjujuću vijest da je Isus uskrsnuo. Tada, kako bilježi evanđelist, otiđoše žurno s groba »te sa strahom i velikom radošću otrčaše javiti njegovim učenicima. Kad eto im Isusa u susret! Reče im: 'Zdravo!' One polete k njemu, objuče mu noge i ničice mu se poklone« (*Mt* 28, 8-9). To je radost spasenja koje im je dano: Krist je živ, on je onaj koji je pobijedio zlo, grijeh i smrt. On je prisutan među nama kao Uskrsli, sve do svršetka svijeta (usp. *Mt* 28, 20). Zlo nema posljednju riječ o našem životu; vjera u Krista Spasitelja nam govori da Božja ljubav pobjeđuje.

Ta duboka radost je plod Duha Svetoga koji nas čini djecom Božjom, koja su kadra živjeti i kušati njegovu dobrotu, obraćati mu se riječima: »Abba«, Oče (usp. *Rim* 8, 15). Radost je znak njegove prisutnosti i djelovanja u nama.

3. Sačuvati u srcu kršćansku radost

Sada nam se nameće pitanje: kako primiti i sačuvati taj dar duboke, duhovne radosti?

Jedan Psalam nam kaže: »Sva radost tvoja neka bude Gospodin: on će ispuniti želje tvoga srca« (*Ps* 37, 4). A Isus objašnjava: »Kraljevstvo je nebesko kao

kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronade, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu« (*Mt* 13, 44). Otkrivanje i čuvanje duhovne rado-sti plod je susreta s Gospodinom, koji traži da ga slijedimo i da donesemo čvrstu odluku da sav svoj život stavimo u njegove ruke. Dragi mladi, neustrašivo se odvažite dati mjesta u svom životu Isusu Kristu i njegovu evanđelju. To je put koji vodi unutarnjem miru i pravoj sreći, to je put prema pravom ostvarenju našeg života kao djece Božje, stvorene na njegovu sliku i priliku.

Tražiti radost u Gospodinu, jer radost je plod vjere. To znači svakog dana biti svjestan njegove prisutnosti i prijateljstva: »Gospodin je blizu!« (*Fil* 4, 5); to znači staviti svoje pouzdanje u njega i rasti u njegovu spoznanju i ljubavi. »Godina vjere«, koju ćemo započeti za nekoliko mjeseci, bit će nam u tome pomoć i poticaj. Dragi prijatelji, naučite se vidjeti kako Bog djeluje u vašim životima, otkrijte ga skrivenog u događajima svog svakodnevnog života. Vjerujte da je on uvijek vjeran savezu kojeg je sklopio s vama na dan vašeg krštenja. Znajte da vas on nikada neće napustiti. Često upravite svoj pogled prema njemu. Na križu je dao svoj život jer vas ljubi. Promatranje tako velike ljubavi unosi u naša srca nadu i radost koju ništa ne može zatrti. Kršćanin ne može nikada biti žalostan, jer on je susreo Krista, koji je dao svoj život za njega.

Tražiti Gospodina i susresti ga u svom životu znači također prihvatiti njegovu riječ, koja je radost za srce. Prorok Jeremija piše: »Kad mi dođoše riječi tvoje, ja sam ih gutao: riječi tvoje ushitiše i obradovaše srce moje. Jer sam se tvojim zvao imenom, o Jahve, Bože nad Vojskama« (*Jr* 15, 16). Naučite čitati i meditirati nad Svetim pismom. Ondje ćete

naći odgovor na najdublja pitanja o istini koja gajite u svom srcu i umu. Božja riječ pomaže otkriti čudesa koja je Bog izveo u ljudskoj povijesti, ispunja nas radošću i potiče nas na hvalu i klanjanje: »Dođite, kličimo Gospodinu... prignimo koljena i padnimo nice, poklonimo se Jahvi koji nas stvorio!« (Ps 95, 1.6).

Nadalje, liturgija je savršeno mjesto na kojem Crkva izražava radost koju prima od Gospodina i prenosi je svijetu. Svake nedjelje, u euharistiji, kršćanske zajednice slave središnje otajstvo spasenja: Kristovu smrt i uskrsnuće. To je središnji događaj za svakog Gospodina učenika, jer se u njemu uprisutnjuje njegova žrtva ljubavi. Nedjelja je dan u kojem susrećemo Krista Uskrslog, slušamo njegovu Riječ, hranimo se njegovim Tijelom i Krvlju. U jednom se Psalmu kaže: »Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu!« (Ps 118, 24). A u uskrsnoj noći, Crkva pjeva *Exultet*, hvalospjev radosti zbog pobjede Isusa Krista nad grijehom i smrću: »Nek usklikne sad nebesko mnoštvo Anđela... Nek se raduje i zemlja tolikim obasjana bljeskom... i silnim poklicima naroda nek ova odjekne dvorana«. Kršćanska radost proizlazi iz svijesti da nas ljubi Bog koji se utjelovio, koji je dao svoj život za nas i pobijedio zlo i smrt. To znači živjeti od ljubavi prema njemu. Sveta Terezija od Djeteta Isusa, mlada karmelićanka, pisala je: »Isuse, moja je radost Tebe ljubiti« (P 45, 21. siječnja 1897., Op. Compl., str. 708).

4. Radost ljubavi

Dragi prijatelji, radost je duboko povezana s ljubavlju: to su dva nerazdvojna dara Duha Svetoga (usp. Gal 5, 23). Ljubav rađa radost, a radost je oblik ljubavi. Blažena Majka Terezija iz Kalkute, nadahnutna Isusovim riječima: »Bla-

ženije je davati nego primati« (Dj 20, 35), govorila je: »Radost je mreža ljubavi kojom se love duše. Bog ljubi vesela darivatelja. I tko daje s veseljem više daje«. A sluga Božji Pavao VI. je pisao: »U samom Bogu sve je radost, jer je sve dar« (Ap. pobud. *Gaudete in Domino*, 9. svibnja 1975.).

Imajući pred očima razna područja vašeg života, želim vam reći da ljubiti znači biti postojan, pouzdan, vjerno ispunjavati preuzete obaveze. I to, u prvom redu, vrijedi za prijateljstvo: naši prijatelji od nas očekuju da budemo iskreni, odani, vjerni, jer je prava ljubav ustrajna također i nadasve u teškoćama. Isto vrijedi za rad, studije i službe koje obavljate. Vjernost i ustrajnost u dobru vode k radosti, premda ova ne dolazi uvijek odmah.

Da bismo ušli u radost ljubavi, pozvani smo također biti velikodušni, ne zadovoljavati se s najmanjim, već uložiti cijelog sebe u životu i posebnu pozornost posvetiti najpotrebitijima. Svijet treba stručne i velikodušne muškarce i žene, koji će se staviti u službu zajedničkog dobra. Uložite sav svoj napor u savjesno i ozbiljno učenje; njegujte svoje talente i već od sada ih stavljajte u službu bližnjemu. Tražite načine da svojim doprinosom društvo učinite pravednijim i humanijim gdje god se nalazili. Neka vas u čitavom životu vodi duh služenja a ne traženje moći, materijalnog uspjeha i novca.

U vezi velikodušnosti moram spomenuti posebnu radost: riječ je o onoj radosti koju se osjeti kada se odgovori na poziv darovati čitav svoj život Gospodinu. Dragi prijatelji, neka vas ne bude strah Kristova poziva na redovnički, monaški i misionarski život ili svećeništvo. Budite sigurni da on ispunja radošću one koji odgovore na njegov poziv da napuste sve da bi bili s njim i posvetili se nepodijeljena srca služenju drugima. Velika je, isto tako,

radost koju on daje muškarcu i ženi koji se potpuno predaju jedno drugom u braku da zasnuju obitelj i postanu znak Kristove ljubavi prema njegovoj Crkvi.

Želim vam dozvati u svijest još jedan, treći element koji će vas uvesti u radost ljubavi; on se sastoji u tome da dopustimo da u našem životu i u životu naših zajednica raste bratska ljubav. Postoji uska povezanost između zajedništva i radosti. Nije slučajno da sveti Pavao piše svoj poticaj u množini: ne obraća se svakom pojedincu, već zajednici u cjelini: »Radujte se u Gospodinu uvijek!« (*Fil* 4, 4). Samo zajedno, živeći bratsko zajedništvo, možemo iskusiti tu radost. Knjiga *Djela apostolska* ovako opisuje kršćansku zajednicu: »u kućama bi lomili kruh te u radosti i prosto-dušnosti srca zajednički uzimali hranu« (*Dj* 2, 46). Zauzmite se također da kršćanske zajednice mogu biti povlaštena mjesta dijeljenja, pažnje i uzajamne brige.

5. Radost obraćenja

Dragi prijatelji, da bismo doživjeli pravu radost treba također prepoznati napasti koje nas od nje udaljavaju. Današnja kultura često čovjeka navodi da traži neposredne ciljeve, postignuća i zadovoljstva. Ona više potpomaže nepostojanost no ustrajnost u naporu i vjernost preuzetim obavezama. Poruke koje primamo potiču potrošački mentalitet i obećavaju lažnu sreću. Iskustvo nas uči da posjedovanje stvari ne jamči sreću. Koliko je samo onih koji imaju obilje materijalnih dobara, a ipak ih u životu često muče očaj, tuga i osjećaj neispunjenosti i praznine! Da bismo ostali u radosti, pozvani smo živjeti u ljubavi i istini, živjeti u Bogu.

A Božja je volja da mi budemo sretni. Zbog toga nam je dao konkretne putokaze za naš put: zapovijedi. Kada ih se

pridržavamo tada nalazimo put života i sreće. Na prvi se pogled može činiti da je to tek skup zabrana, malne prepreke slobodi. No ako o njima malo pomnije razmislimo, u svjetlu Kristove poruke, uviđamo da je to skup osnovnih i dragocjenih životnih pravila koje vode sretnom životu, ostvarenom prema Božjem naumu. Koliko često, međutim, vidimo da graditi život bez Boga i njegove volje donosi očaj, žalost, gorak okus poraza i neuspjeha. Iskustvo grijeha, kao odbijanje da slijedimo Boga i kao uvreda njegovu prijateljstvu, donosi ta-mu u naše srce.

Ponekad nije lako kršćanski živjeti i u svojem zauzimanju da budemo vjerni Gospodinu nailazimo na prepreke a katkad i padamo. No, Bog nas, u svojem milosrđu, ne napušta, već nam uvijek pruža mogućnost vratiti se njemu, pomiriti se s njim, iskusiti radost ljubavi Boga koji oprašta i ponovno nas prima u svoje očinsko krilo.

Draga mladeži, često pristupajte sakramentu pokore i pomirenja! To je sakrament ponovno pronađene radosti. Molite Duha Svetoga za svjetlo koje vam je potrebno da možete prepoznati svoj grijeh i tražiti oprost od Boga. Pristupajte tom sakramentu redovito, ozbiljno i s pouzdanjem. Gospodin će vas uvijek dočekati raširenih ruku. Očistit će vas i uvesti u svoju radost: na nebu zavlada radost i zbog jednog jedinog grešnika koji se obrati (usp. *Lk* 15, 7).

6. Radost u kušnjama

Ipak, na kraju, mogli bi se zapitati je li doista moguće živjeti radosno i usred tolikih kušnji života, osobito onih najbolnijih i tajanstvenih. Pitamo se donosi li nasljedovanje Gospodina i pouzdanje u Boga uvijek sreću.

Odgovor na to pitanje možemo naći u nekim iskustvima mladih poput vas koji su upravo u Kristu našli svjetlo koje može dati snagu i nadu, čak i u najtežim situacijama. Blaženi Pier Giorgio Frassati (1901.-1925.) iskusio je mnoge kušnje u svojem kratkom životu, među kojima i zaljubljenost koja mu je zadala duboku bol u srcu. Upravo u toj situaciji, pisao je sestri: »Pitaš me jesam li sretan; a kako da ne budem!? Sve dok mi vjera daje snagu ja sam sretan! Svaki katolik mora biti sretan... Svrha zbog koje smo stvoreni sa sobom nosi put posut s mnogo trnja, ali to nije žalostan put. To je radost, čak i kada uključuje bol« (*Pismo sestri Luciani*, Torino, 14. veljače 1925.). A blaženi Ivan Pavao II., predstavljajući Frassatija kao uzor, o njemu je rekao slijedeće: »bio je mladić koji je zračio radošću, radošću kojom je uspio prebroditi mnoge teškoće u svom životu« (*Obraćanje mladima*, Torino, 13. travnja 1980.).

Vremenski nam je bliža mlada Chiara Badano (1971.-1990.), koja je nedavno proglašena blaženom. Ona je iskusila kako se bol može preobraziti ljubavlju i na tajanstven se način ispuniti radošću. U dobi od 18 godina, dok je mnogo trpjela od karcinoma, Chiara se molila Duhu Svetom i zagovarala za mlade pokreta kojem je pripadala. Molila je Boga ne samo za vlastito ozdravljenje, nego i da svojim Duhom prosvijetli sve te mlade i da im dadne mudrost i svjetlo: »Bio je to stvarno čas Božje prisutnosti. Moje tijelo je silno trpjelo, ali je duša pjevala« (*Pismo Chari Lubich*, Sassello, 20. prosinca 1989.). Ključ njezina mira i njezine radosti bilo je potpuno pouzdanje u Gospodina i prihvaćanje također bolesti kao tajanstvenog izraza njegove volje za njezino dobro i za dobro sviju. Često je ponavljala: »Gospodine, ako ti to želiš, tada to želim i ja«.

To su samo dva jednostavna svjedočanstva među mnoštvom drugih koja pokazuju kako pravi kršćanin nije nikada očajan i žalostan, čak ni kada se suočava s najtežim kušnjama. Ona pokazuju da kršćanska radost nije bijeg od stvarnosti, već nadnaravna snaga koja nam pomaže nositi se sa svakodnevnim teškoćama. Znamo da je raspeti i uskršli Krist s nama, on je uvijek naš vjerni prijatelj. Kada sudjelujemo u njegovim patnjama, sudjelujemo također u njego-voj slavi. S njim i u njemu, patnja se preobražava u ljubav. A tamo nalazimo radost (usp. *Kol* 1, 24).

7. Svjedoci radosti

Dragi prijatelji, na kraju vas želim pozvati da budete misionari radosti. Ne možemo biti sretni ako drugi nisu sretni. Radost se dakle mora dijeliti. Pođite i ispriopovijedajte ostalim mladima svoju radost da ste našli ono dragocjeno blago koje je sâm Isus. Ne možemo zadržati za sebe radost vjere: da bi ona mogla ostati u nama, moramo je prenositi. Sveti Ivan kaže: »što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s nama... I to vam pišemo da radost naša bude potpuna« (1 *Iv* 1,3-4).

Kršćanstvo se ponekad prikazuje kao prijedlog života koji guši našu slobodu, koji se protivi našoj želji za srećom i radošću. No to jednostavno nije istina! Kršćani su muškarci i žene koji su istinski sretni jer znaju da nisu nikada sami. Znaju da ih uvijek Bog drži u svojoj ruci. Osobito na vama, mladi Kristovi učenici, leži zadaća pokazati svijetu da vjera vodi sreći i pravoj, punoj i trajnoj radosti. I ako se kršćanski način života ponekad čini suhoparnim i dosadnim, vi trebate prednjačiti u svjedočenju radosnog i sretnog lica vjere. Evanđelje je »radosna vijest« da nas Bog ljubi i da je svaki od nas

za njega važan. Pokažite svijetu da je to istina!

Budite dakle oduševljeni misio-nari nove evangelizacije! Pođite onima koji trpe, koji su u traženju i donesite im radost koju Isus želi darovati. Donesite je u svoje obitelji, u svoje škole i sveučilišta, na svoja radna mjesta i među svoje prijatelje, tamo gdje živite. Vidjet ćete da se ona širi! I primit ćete je stostruko: radost spasenja za vas same, radost gledanja kako Božje milosrđe djeluje u srcima drugih ljudi. Na dan svog konačnog susreta s njim, on će vam moći reći: »slugo dobri i vjerni... Uđi u radost gospodara svoga« (Mt 25, 21).

Neka vas Djevica Marija prati na tome putu. Ona je prihvatila Gospodina u svoje krilo i razglasila to u himnu hvale i radosti, hvalospjevu *Magnificat*: »Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u

Bogu, mome Spasitelju« (Lk 1, 46-47). Marija je potpuno odgovorila na Božju ljubav posvetivši svoj život njemu u poniznom i potpunom služenju. Nazvana je »uzrokom naše radosti« jer nam je dala Isusa. Neka nas ona uvede u onu radost koju vam nitko neće moći oduzeti!

Iz Vatikana, 15. ožujka 2012.

Papa Benedikt XVI.

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2012.

Draga braćo i sestre!

Proslava Svjetskog misijskog dana ove godine ima sasvim posebno značenje. Pedeseta obljetnica koncilskog dekreta *Ad gentes*, otvorenje Godine vjere i Biskupske sinode na temu nova evangelizacija pridonose tome da se ponovno potvrdi spremnost Crkve s većom se hrabrošću i žarom zauzeti u *missio ad gentes* da poruka evanđelja dopre i do najudaljenijih krajeva svijeta.

Drugi vatikanski koncil, na kojem su sudjelovali katolički biskupi iz svih krajeva svijeta, bio je jasni znak univerzalnosti Crkve, jer se na njemu prvi put okupio tako

veliki broj koncilskih otaca iz Azije, Afrike, Latinske Amerike i

Oceanije. Bilo je među njima biskupa misionara i domaćih biskupa, pastira zajednica rasutih među nekršćanskim pučanstvom, koji su na Koncil predstavili sliku Crkve prisutne na svim kontinentima i približili složene stvarnosti tadašnjeg takozvanog "Trećeg svijeta". Obogaćeni iskustvom pastoralnog djelovanja u mladim Crkvama i u Crkvama u nastajanju, nošeni poletom za širenjem Božjeg kraljevstva oni su značajno pridonijeli ponovnom potvrđivanju nužnosti i urgentnosti evangelizacije ad

gentes i samim tim stavljanju misijske naravi Crkve u središte eklezio-logije.

Misionarska eklezio-logija

Taj pogled nije ni danas iščeznuo, štoviše doživio je plodno teološko i pastoralno promišljanje i, istodobno, predstavlja se s obnovljenom nužnošću jer se povećao broj onih koji još uvijek ne poznaju Krista: "Golem broj ljudi još uvijek čeka Krista", govorio je blaženi Ivan Pavao II. u enciklici *Redemptoris missio* o trajnoj vrijednosti misijske naredbe, te dodao: "Ne možemo ostati mirni promatrajući na milijune svoje braće i sestara koji su također otkupljeni Kristovom krvlju, koji žive ne znajući za Božju ljubav" (86). I ja sâm sam, prilikom proglašenja Godine vjere, napi-sao da Krist "danas kao i nekoć – šalje nas po putovima svijeta da naviještamo njegovo evanđelje svim narodima na zemlji" (Apost. pismo *Porta fidei* 7). To naviještanje, kako je govorio također sluga Božji Pavao VI. u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, "nije nešto neobvezatno: po naredbi Gospodi-na Isusa to je njezina dužnost da bi ljudi mogli vjerovati i da bi se spasili. Da, ta poruka je neophodna. Ona je jedinstvena. Nemoguće ju je nečim drugim nado-mjestiti" (5). Trebamo se stoga vratiti istom onom apostolskom poletu što je resio prve kršćanske zajednice koje su, premda male i nezaštićene, bile kadre, naviještanjem i svjedočenjem, širiti evanđelje u čitavom tada poznatom svijetu. Ne čudi zato što su Drugi vatikanski koncil i kasnije crkveno učiteljstvo na poseban način insistirali na misijskom poslanju koje je Krist povjerio svojim učenicima i koje mora biti zadaća čitavog Božjega naroda: svećenika, đakona, redovnika, redovnica, laika. Zadaća naviještanja evanđelja u svim dijelovima svijeta u prvom redu spada na biskupe, koji su izravno odgovorni za evangelizaciju u svijetu, bilo kao članovi

biskupskog zbora, bilo kao pastiri krajevnih Crkava. Oni su, naime, "posvećeni ne samo za neku biskupiju nego za spasenje svega svijeta" (Ivan Pavao II., Enc. *Redemptoris missio*, 63), "glasnici vjere koji će dovesti nove učenike Kristu" (*Ad gentes*, 20) i čine "vidljivim misijski duh i žar Božjega naroda, tako da cijela biskupija postaje misionarskom" (isto, 38).

Prioritet evangeliziranja

Poslanje naviještanja evanđelja ne iscrpljuje se stoga, za jednog pastira, u pozornosti prema dijelu Božjeg naroda povjerenog njegovoj pastoralnoj brizi, niti u slanju ponekog svećenika, laika ili laikinje *fidei donum*. Ono mora zahvaćati cjelokupno djelovanje krajevnice Crkve, sva njezina područja, riječju, čitavo njezino biće i djelovanje. Drugi vatikanski koncil je na to jasno ukazao a kasnije učiteljstvo to je snažno potvrdilo. To zahtijeva stalno prilagođavanje nači-nâ života, pastoralnih planova i biskupij-ske organizacije toj temeljnoj dimenziji crkvenosti, osobito u našem svijetu izlo-ženom stalnim promjenama. To vrijedi također za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, kao i za crkvene pokrete: sve sastavnice velikog mozaika Crkve moraju se osjetiti snažno pozvanima od Gospodina naviještati evanđelje, da bi se Krista naviještalo posvuda. Mi pastiri, redovnici, redovnice i svi koji u Krista vjeruju, moramo ići stopama apostola Pavla, koji, "sužanj Krista Isusa za vas pogane" (Ef 3, 1), je radio, trpio i borio se da evanđelje donese među pogane (usp. Kol 1, 24-29), ne štedeći snage, vrijeme i sredstva da pomogne drugima da upoznaju Kristovu poruku. I danas misija *ad gentes* mora biti stalni obzor i paradigma svakog crkvenog djelovanja, jer ono što Crkvu čini prepoznatljivom jest vjera u Božje otajstvo, koje se objavilo u Kristu da nama

donese spasenje, i poslanje da njega svjedoči i naviješta svijetu, sve do njegova ponovnog dolaska u slavi. Poput svetog Pavla moramo biti pozorni prema onima koji su daleko od Crkve, prema onima koji ne poznaju Krista i nisu iskusili Božje očinstvo, sa sviješću da "se suradnja danas proširuje na nove oblike koji uključuju ne samo ekonomsku pomoć nego i izravno sudjelovanje u evangelizaciji" (Ivan Pavao II., Enc. Redemptoris missio, 82). Proslava Godi-ne vjere i Biskupske sinode o novoj evangelizaciji bit će zgodne i korisne prigode za ponovno pokretanje misionske suradnje, poglavito u ovom drugom pogledu.

Vjera i navještaj

Silna želja da naviještamo Krista potiče nas da zavirimo u povijest da bismo ondje otkrili probleme, težnje i nade čovječanstva, koje Krist mora ozdraviti, očistiti i ispuniti svojom prisutnošću. Njegova je poruka, naime, trajno aktualna, utkana je u samo središte povijesti i kadra je dati odgovor na najdublje nemire svakoga čovjeka. Zbog toga Crkva, u svim svojim sastavnicama, mora biti svjesna da "beskrajni obzori crkvenog poslanja i složenost sadašnje situacije danas traže obnovljene načine da bi mogli priopćavati učinkovito Riječ Božju" (Benedikt XVI., Posinod. apost. pobud. Verbum Domini, 97). To zahtijeva, prije svega, novo prianjanje osoba i zajednica vjerom uz Evanđelje Isusa Krista, "u času duboke promjene kao što je ova kroz koju prolazi čovječanstvo" (Apost. pismo Porta fidei, 8).

Jedna od prepreka zanosu evangelizacije, naime, je kriza vjere, ne samo u zapadnome svijetu, već u velikom dijelu svijeta, koji ipak i dalje žeda za Bogom i mora biti pozvan i doveden za stol kruha života i vode žive, poput Samarijanke koja dolazi na Jakovljevi zdenac i razgovara s

Isusom. Kao što pripovijeda evanđelist Ivan, zgoda s tom ženom je posebno značajna (usp. Iv 4, 1-30): ona susreće Isusa, koji je traži piti, ali joj zatim govori o novoj vodi, koja može zauvijek ugasiti žeđ. Žena na početku ne razumije, ostaje na materijalnoj razini, ali ju Gospodin polako vodi do vjere koja je navodi da prepozna u njemu Mesiju. I u vezi s tim sveti Augustin kaže: "pošto je prihvatila u srcu Krista Gospodina, što je drugo mogla učiniti [ta žena] već ostaviti svoju amforu i pohitati da navijesti Radosnu vijest?" (Homilija 15, 30). Susret s Kristom kao živom osobom koja gasi žeđ srca naprosto mora dovesti do želje da s drugima podijelimo radost te prisutnosti i da im pomognemo upoznati Krista da bi i oni sami iskusili tu radost. Treba s obnovljenim oduševljenjem širiti vjeru da bismo promicali novu evangelizaciju zajednica i zemalja najstarije kršćanske tradicije, koji gube vezu s Bogom, tako da ponovno otkriju radost vjerovanja. Briga za evangelizaciju ne smije nikada ostati na marginama crkvenog djelovanja i kršćaninova osobnog života, već ga mora snažno karakterizirati, sa sviješću da smo u isti mah i oni kojima je evanđelje namijenjeno i oni koji su pozvani evanđelje širiti. Središte navještaja ostaje uvijek isto: kerigma Krista umrlog i uskrslog za spas svijeta, kerigma Božje apsolutne i potpune ljubavi prema svakom muškarcu i svakoj ženi, koja ima svoj vrhunac u slanju vječnoga i jedinorođenog Sina, Gospodina Isusa, koji se nije sustezao preuzeti na sebe siromaštvo naše ljudske naravi, već ju je ljubio i otkupio, prinijevši samoga sebe na križu, od grijeha i smrti.

Vjera u Boga, u tome naumu ljubavi što ga je Krist ostvario, je prije svega dar i otajstvo koje treba prihvatiti u srcu i životu i za kojeg treba uvijek zahvaljivati Gospodinu. Ali vjera je dar koji nam je dan zato da ga dijelimo s drugima; to je talent

kojeg smo primili zato da može donijeti ploda; to je svjetlo koje ne smije ostati skriveno, već mora svijetliti čitavoj kući. To je najvažniji dar koji nam je dan u našem životu i kojeg mi ne smijemo zadržati samo za sebe.

Navještaj postaje ljubav

"Jao meni ako evanđelja ne navješću-jem", govorio je apostol Pavao (1 Kor 9, 16). Te riječi snažno odzvanjaju za sva-kog kršćanina i za svaku kršćansku zajednicu na svim kontinentima. I za Crkve na misijskim područjima, a to su uglavnom mlade, tek nedavno osnovane Crkve, misionarstvo je postalo jedna prirodna dimenzija, premda one same još uvijek trebaju misionare. Mnogi svećenici, redovnici i redovnice, iz svih krajeva svijeta, brojni laici pa čak i cijele obitelji napuštaju svoje zemlje, svoje mjesne zajednice i odlaze u ostale Crkve da svjedoče i naviještaju Kristovo ime, u kojem čovječanstvo nalazi spasenje. Riječ je o izrazu dubokog zajedništva, dijeljenja i ljubavi među Crkvama, da bi svaki čovjek mogao, prvi put ili pak ponovno, čuti navještaj koji ozdravlja i pristupiti sakramentima, izvoru pravoga života. Zajedno s tim uzvišenim znakom vjere pretočene u ljubav, podsjećam i zahvaljujem Papinskim misijskim djelima, koja predstavljaju oruđa za suradnju u općoj

misiji Crkve u svijetu. Zahvaljujući njihovom djelovanju navještaj evanđelja se pretvara također u pomoć bližnjemu, pravednost prema najsiromašnijima, mogućnost pružanja izobrazbe u najudaljenijim selima, liječničku pomoć u dalekim krajevima, oslobađanje od bijede, vraćanje prava obespravljenima, potporu razvoju naroda, prevladavanje etničkih podjela, poštivanje prema životu u svim životnim dobima.

Draga braćo i sestre, zazivam nad djelo evangelizacije ad gentes, i na osobit način na njegove radnike, izlivanje Duha Svetoga, da im Božja milost pomogne odlučnije kročiti u povijesti svijeta. Zajedno s blaženim Johnom Henryjem Newmanom želim moliti: "Prati, Gospodine, svoje misionare u krajevima koje treba evangelizirati, stavi im prave riječi u usta, daj da njihov trud urodi plodom". Neka Djevica Marija, Majka Crkve i Zvijezda evangelizacije, prati sve misionare evanđelja.

Iz Vatikana, 6. siječnja 2012., na svetkovinu Bogojavljenja

Papa Benedikt XVI.

**PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI.
ZA 99. SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA 2013.
»Migracije: hodočašće vjere i nade«**

Draga braćo i sestre!

Drugi vatikanski koncil u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* podsjetio je da »Crkva... putuje zajedno s čitavim čovječanstvom« (br. 40), zbog čega »radost i nada, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika te nema ničega uistinu ljudskog a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu« (br. 1). Odjek tih riječi susrećemo u učenju sluge Božjega Pavla VI., koji je nazvao Crkvu »iskusnom u čovjekoljublju« (Enc. [Populorum progressio](#), 13), kao i blaženog Ivana Pavla II., koji je rekao kako je osoba »prvi put što ga Crkva mora prijeći vršeći svoje poslanje..., put što ga je zacrtao sam Krist« (Enc. [Centesimus annus](#), 53). Tragom svojih prethodnika, u svojoj enciklici *Ljubav u istini (Caritas in veritate)* nastojao sam pojasniti da »je cijela Crkva, u cjelokupnom svome postojanju i djelovanju – to jest kad naviješta, slavi i vrši djela ljubavi, založena oko promicanja cjelovitog ljudskog razvoja« (br. 11). Imao sam pritom pred očima također milijune muškaraca i žena koji su, iz raznih razloga, doživjeli iskustvo migracije. Selilaštvo je »pojava koja ostavlja snažan dojam zbog broja osoba koje su u nju uključene, zbog društvenih, ekonomskih, političkih, kulturalnih i religijskih problema koje izaziva, kao i zbog dramatičnih izazova koje postavlja pred narode i međunarodnu zajednicu« (*isto*, 62), jer »svaki selilac je ljudska osoba koja kao takva posjeduje neotuđiva temeljna prava, koja u svim situacijama svi moraju poštivati« (*isto*).

Zbog toga sam odlučio Svjetski dan selilaca i izbjeglica za 2013. godinu – godinu u kojoj se slavi 50. obljetnica otvorenja Drugog vatikanskog koncila i 60. obljetnica proglašenja apostolske konstitucije *Exsul familia* i u kojoj čitava Crkva slavi *Godinu vjere*, prihvaćajući s oduševljenjem izazov nove evangelizacije – posvetiti temi »Migracije – hodočašće vjere i nade«.

Doista, vjera i nada su neraskidivo povezani u srcu mnogih selilaca, koji svim srcem žude za boljim životom i nerijetko pokušavaju ostaviti iza sebe »očaj« jedne bezizgledne budućnosti. Istodobno, mnogi su od njih krenuli na to putovanje vođeni dubokom vjerom da Bog ne napušta svoja stvorenja i ta utjeha čini rane iskorjenjivanja i odvajanja podnošljivijima i čak im ulijeva nadu da će se jednoga dana vratiti u svoju domovinu. Vjera i nada, dakle, su nešto što selioci nose sa sobom, svjesni da se s njima »možemo lakše nositi sa sadašnjošću: sadašnji trenutak, ma koliko težak bio, može se živjeti i prihvatiti ako vodi ka nekom cilju, ako u taj cilj možemo biti sigurni i ako je taj cilj tako velik da opravdava trud koji je uložen u prijedeni put« (Enc. [Spe salvi](#), 1).

Na velikom polju migracija Crkva svoju majčinsku brigu pokazuje na raznorazne načine. S jedne strane ona svjedoči o velikom siromaštvu i patnji, koji nerijetko dovode do ljudskih drama i tragedija. Na tome području se provode konkretni programi usmjereni rješavanju brojnih hitnih potreba, čemu se velikodušno posvećuju pojedinci i skupine, volonterske udruge i pokreti, župna i dijecezanska tijela u suradnji sa svim ljudima dobre

volje. S druge strane, međutim, Crkva ne propušta istaknuti pozitivne aspekte, mogućnosti i resurse koje pružaju migracije. U tome se smislu pokreću programi i osnivaju prihvatni centri koji potpomažu ili prate cjelovito uključivanje selilaca, tražitelja azila i izbjeglica u novu društveno-kulturnu sredinu, ne zanemarujući vjersku dimenziju, koja je od temeljne važnosti za život svake osobe. Upravo je toj dimenziji Crkva, na temelju samog poslanja koje joj je povjerio Krist, pozvana posvetiti posebnu pažnju i brigu: to je njezina najvažnija i najspecifičnija zadaća. Prema vjernicima kršćanima iz raznih dijelova svijeta ta pozornost prema vjerskoj dimenziji uključuje također ekumenski dijalog i brigu za nove zajednice, dok se prema vjernicima katolicima izražava, među ostalim, u osnivanju novih pastoralnih struktura i valorizaciji raznih obredâ, kako bi se poticalo njihovo puno sudjelovanje u životu mjesne crkvene zajednice. Promicanje osobe ide ukorak s duhovnim zajedništvom, koje otvara putove »autentičnom i obnovljenom obraćenju Gospodinu, jedinom Spasitelju svijeta « (Apost. pismo [Porta fidei](#), 6). Crkva uvijek pruža dragocjen dar kada ljude vodi susretu s Kristom koji otvara vrata jednoj postojanoj i pouzdanoj nadi.

Što se tiče selilaca i izbjeglica, Crkva i razne stvarnosti koje iz nje crpe nadahnuće za svoj rad trebaju izbjegavati da pružaju samo karitativnu pomoć, već su pozvane promicati također istinsku integraciju u društvo gdje su svi članovi aktivni i odgovorni za dobrobit drugoga, velikodušno pružaju svoj kreativni doprinos, uživaju puna građanska prava i s pravom dijele ista prava i dužnosti. Selioci nose sa sobom osjećaje povjerenja i nade koji nadahnjuju i podupiru njihovo traženje boljih životnih mogućnosti. Ipak, oni ne traže samo poboljšavanje svoga ekonomskog, društvenog i političkog položaja. Istina je da iskustvo selilaštva često započinje strahom, napose kada su selioci zbog progonâ i nasiljâ prisiljeni na bijeg, i traumom zbog napuštanja članova svojih obitelji i dobara koja su im, u određenoj mjeri, jamčila preživljavanje. No to trpljenje, golemi gubici i, ponekad, osjećaj izgubljenosti pred nesigurnom budućnošću ne uništavaju san da će moći ponovno izgraditi, s nadom i hrabrošću, život u stranoj zemlji. Selioci gaje u sebi nadu da će naići na prihvaćanje, solidarnost i pomoć, da će susresti osobe koje će pokazati razumijevanje i suosjećanje za nevolju i tragediju koja je snašla druge i prepoznati vrijednosti i resurse koje oni mogu pružiti te biti kadre postupati humano i dijeliti svoja materijalna dobra s onima koji su u potrebi i nevolji. Potrebno je, naime, ponovno potvrditi da »univerzalna solidarnost za nas je ne samo činjenica i dobrobit nego i dužnost« (Enc. [Caritas in veritate](#), 43). Selioci i izbjeglice, osim teškoća, mogu iskusiti također nove i gostoljubive odnose koji im omogućuju da obogate zemlje odredišta svojim stručnim sposobnostima i vještinama, svojom društveno-kulturnom baštinom i, često, također svojim svjedočan-stvom vjere, koji mogu donijeti novu snagu i udahnuti novi život zajednicama drevne kršćanske tradicije, potaknuti druge na susret s Kristom i upoznavanje Crkve.

Sigurno da svaka država ima pravo regulirati migracijske valove i provoditi politike uvjetovane općim zahtjevima zajedničkog dobra, ali uvijek uz poštivanje dostojanstva svake osobe. Pravo osobe na emigriranje – kao što se podsjeća u koncilskoj konstituciji *Gaudium et spes*, br. 65 – ubraja se među temeljna ljudska prava, dopuštajući svakom pojedincu da se nastani tamo gdje vjeruje da će najbolje ostvariti svoje sposobnosti, težnje i planove. U sadašnjem društveno-političkom kontekstu, međutim, prije no pravo na seljenje, potrebno je

afirmirati pravo osoba da se ne sele, to jest da im se omogući da ostanu u svojoj domovini; kao što je rekao blaženi Ivan Pavao II.: »osnovno ljudsko pravo je živjeti u svojoj zemlji. Međutim, to pravo postaje djelotvorno samo ako se konstantno drži pod kontrolom faktore koji tjeraju na migraciju« (*Govor na IV. Svjetskom kongresu o migracijama*, 1998.). Danas, naime, vidimo kako su mnoge migracije posljedica ekonomske nestabilnosti, pomanjkanja osnovnih dobara, prirodnih katastrofa, ratova i društvenih nereda. Namjesto putovanja ispunjenog pouzdanjem, vjerom i nadom, seljenje tada postaje mukotrpan put koji se poduzima zbog čistog preživljavanja, gdje su muškarci i žene više žrtve no osobe koje aktivno i odgovorno donose odluku o seljenju. Tako, dok ima selilaca koji postižu zadovoljavajući društveni status i žive dostojanstveno zahvaljujući pravilnoj integriranosti u novu sredinu, mnogo je onih koji su marginalizirani i, katkad, izrabljivani i lišeni temeljnih ljudskih prava ili su se odali oblicima ponašanja koja su štetna za društvo u kojem žive. Proces integracije obuhvaća prava i dužnosti, pozornost i brigu za dostojanstven život selilaca, ali također pozornost selilaca prema vrijednostima koje pruža društvo u koje se uključuju.

U vezi s tim, ne smijemo zaboraviti pitanje neregularne (nezakonite) migracije. Rješavanju tog gorućeg problema treba što hitnije pristupiti, osobito kada se zna da obuhvaća trgovinu i izrabljivanje osoba, napose žena i djece. Te zločine treba odlučno osuditi i kazniti, dok bi se uređenom migracijskom politikom, koja se ne svodi na potpuno zatvaranje granica, pooštavanje kazni protiv neregularnih (nezakonitih) migranata i usvajanje mjera koje bi morale obeshrabiliti nove ulaske, moglo bar umanjiti za mnoge selioce opasnost da postanu žrtve tih oblika trgovine ljudima. Prijeko su potrebne sustavne i multilateralne intervencije za razvoj zemalja podrijetla, djelotvorne protumjere usmjerene suzbijanju trgovine ljudima, sveobuhvatni programi regulacije legalnih ulazaka u zemlju i veća spremnost promatrati pojedinačne slučajeve koji više zahtijevaju humanitarnu zaštitu no politički azil. Osim donošenja odgovarajućih zakona, nužan je strpljivi i stalni rad na oblikovanju mentaliteta i savjesti. U svemu tome je važno jačati i razvijati razumijevanje i suradnju između crkvenih i ostalih institucija koje su u službi cjelovitog razvoja osobe. U kršćanskom shvaćanju, društveni i humanitarni rad crpi snagu iz vjernosti evanđelju, sa sviješću da »tko god slijedi Krista, savršenoga čovjeka, i sam postaje više čovjekom« ([Gaudium et spes](#), 41).

Draga braćo i sestre selioci, neka vam ovaj Svjetski dan pomogne obnoviti pouzdanje i nadu u Gospodina koji je uvijek uz vas! Iskoristite svaku priliku da ga susretete i prepoznate njegovo lice u dobrim djelima koja vam se čine na vašem selilačkom putu. Radujte se jer vam je Gospodin blizu i, zajedno s njime, moći ćete svladati prepreke i teškoće, obogaćeni iskustvom otvorenosti i prihvaćanja koje vam mnogi pružaju. Naime, »život je poput nekog putovanja, često mračnim i uzburkanim, morem povijesti, putovanja na kojem otkrivamo zvijezde koja nam pokazuju put kojim nam valja ići. Prave zvijezde u našem životu su osobe koje su znale živjeti ispravno. One su svjetla nade. Sigurno da je Isus Krist Svjetlo, sunce koje je granulo nad svim tminama povijesti. Ali da bi došli do Njega trebamo također neka nama bliža svjetla, a to su osobe koje zrače svjetlom koje crpe iz Njegova svjetla i predstavljaju nam tako putokaz na našem putovanju« (Enc. [Spe salvi](#), 49).

Povjeravam svakog od vas Blaženoj Djevici Mariji, znaku sigurne nade i utjehe, »zvijezdi vodilji«, koja nam je svojom majčinskom prisutnošću bliska u svakom trenutku života, i svima od srca udjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 12. listopada 2012.

Papa Benedikt XVI.

Poruka pape Benedikta XVI. za 28. Svjetski dan mladih 2013.

»Pođite i učinite mojim učenicima sve narode!« (usp. Mt 28, 19)

Dragi mladi,

želim da do svih vas dopre moj pozdrav pun radosti i ljubavi. Siguran sam da su se mnogi od vas vratili sa Svjetskog dana mladih u Madridu snažnije »ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri« (usp. Kol 2, 7). Ove smo godine, u raznim biskupijama, radosno slavili svoju pripadno Kristu, nadahnuti temom: »Radujte se u Gospodinu uvijek!« (Fil 4, 4). A sada se pripremamo za predstojeći Svjetski dan, koji će se slaviti u Rio de Janeiru, u Brazilu, u srpnju 2013.

Želim vas prije svega ponovno pozvati da sudjelujete u tom važnom događaju. Glasoviti kip Krista Otkupitelja, koji dominira tim lijepim brazilskim gradom, bit će za nas rječiti simbol. Kristove raširene ruke su znak njegove želje da zagrlj sve one koji će mu doći a njegovo srce predstavlja beskrajnu ljubav prema svakom od nas i prema svakoj od vas. Pustite da vas on privuče k sebi! Doživite to iskustvo susreta s Kristom zajedno s mnogim drugim mladima koji će se pohrliti u Rio da sudjeluju na idućem svjetskom susretu! Pustite da vas on ljubi i bit ćete svjedoci koje svijet treba!

Pozivam vas da se pripravite za Svjetski dan u Rio de Janeiru meditirajući već od sada o temi susreta: »Pođite i učinite mojim učenicima sve narode« (usp. Mt 28, 19). Riječ je o velikom misijskom pozivu koji je Krist ostavio čitavoj Crkvi i koji ni danas, nakon dvije tisuće godina, nije izgubio na svojoj aktualnosti. Sada taj poziv mora snažno odjeknuti u vašem srcu. Godina pripreme za susret s Rijom podudara se s Godinom vjere, na početku koje je održana Biskupska sinoda čiji su radovi bili posvećeni »Novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere«. Drago mi je da ste i vi, draga mladeži, uključeni u taj misijski polet čitave Crkve. Pomoći drugima da upoznaju Krista je najdragocjeniji dar koji možete dati drugima.

1. Urgentan poziv

Povijest pokazuje koliki su mladi, svojim velikodušnim sebedarjem, dali veliki doprinos Božjem kraljevstvu i razvoju ovoga svijeta naviještanjem evanđelja. Oni su s velikim oduševljenjem pronosili Radosnu vijest o Božjoj ljubavi očitovanoj u Kristu, koristeći se tada dostupnim sredstvima i mogućnostima koji su bili daleko skromniji od onih kojima mi danas raspolazemo. Tu mislim, na primjer, na blaženog Josúa de Anchietu, mladog španjolskog

isusovca iz 16. stoljeća, koji je pošao u misije u Brazil manje a nije bio navršio ni dvadeset godina života i koji je postao veliki apostol Novoga svijeta. Ali mislim također na one među vama koji se velikodušno posvećuju poslanju Crkve. U to sam se osvjedočio – što je za mene bilo ugodno iznenađenje – o Svjetskom dan mladih u Madridu, osobito u susretu s volonterima.

Mnogi se mladi ozbiljno pitaju je li život nešto dobro i teško im je pronaći svoj put. No, općenito uzevši, mnogo je i onih koji se pitaju što mogu učiniti u današnjem svijetu koji je suočen sa silnim nevoljama. Svjetlo vjere prosvjetljuje tu tamu. Ono nam pomaže shvatiti da svaki život ima neprocjenjivu vrijednost, jer je plod Božje ljubavi. Bog ljubi sve, čak i one koji su otpali od vjere ili ne mare za njega. Strpljiv je i čeka. Štoviše, dao je svoga Sina, umrlag i uskrslog, da nas oslobodi od svakog zla. A Krist je poslao svoje učenike da svim narodima donesu taj radosni navještaj spasenja i novog života.

Crkva, nastavljajući to evangelizacijsko poslanje, računa također na vas. Draga mladeži, vi ste prvi misionari među svojim vršnjacima! Na kraju Drugog vatikanskog koncila, čiju 50. obljetnicu slavimo ove godine, sluga Božji Pavao VI. predao je mladićima i djevojkama iz čitavog svijeta Poruku koja započinje ovim riječima: »Vama, mladići i djevojke iz čitavog svijeta, Koncil želi uputiti svoju posljednju poruku. Jer vi ste ti koji ćete preuzeti baklju iz ruku svojih otaca i živjet ćete u svijetu najmasovnijih promjena ikad zabilježenih u povijesti. Vi ste ti koji ćete, vodeći se najboljim primjerom i učenjem svojih roditelja i učitelja, oblikovati buduće društvo: vi ćete se spasiti ili nestati s njim«. Pismo se zaključuje apelom: »Izgrađujte s oduševljenjem svijet bolji od sadašnjega!« (*Poruka mladima*, 8. prosinca 1965.).

Dragi prijatelji, taj je poziv vrlo aktualan. Prolazimo kroz jedno posebno povijesno razdoblje: tehnološki napredak nam je pružio nove i neslućene mogućnosti interakcije među ljudima i narodima, ali globalizacija tih odnosâ će biti pozitivna i pomoći će svijetu da raste u čovječstvu samo ako ne bude utemeljena na materijalizmu već na ljubavi, jedinosti stvarnosti koja može ispuniti srca svijetu i ujediniti ljude. Bog je ljubav. Čovjek koji zaboravi Boga gubi nadu i postaje nesposoban ljubiti svoga bližnjega. Zato je prijeko potrebno svjedočiti Božju prisutnost da bi je svatko mogao iskusiti. O tome ovisi spasenje ljudskog roda i spasenje svakog od nas. Svaki onaj koji razumije tu potrebu, ne može a da ne zavapi zajedno sa sv. Pavlom: »jao meni ako evanđelja ne navješćujem« (*1 Kor 9, 16*).

2. Postati Kristovi učenici

Taj misijski poziv vam je upućen također zbog jednog drugog razloga, to jest zato jer je to neophodno za naš osobni hod u vjeri. Blaženi Ivan Pavao II. je pisao da se »vjera učvršćuje darujući se« (*Enc. Redemptoris missio*, 2). Kada naviještate evanđelje i vi sami rastete jer se sve dublje ukorjenjujete u Krista i postajete zreli kršćani. Misijska zauzetost je bitni vidik vjere. Ne možemo biti pravi vjernici ako druge ne evangeliziramo. Navještaj evanđelja mora biti plod radosti što ste susreli Krista i u njemu pronašli stijenu na kojoj ćete graditi vlastiti

život. Zalažući se u služenju drugima i naviještanju evanđelja, vaši životi, tako često rastrgani zbog vaših raznih aktivnosti, naći će svoje jedinstvo u Gospodinu. Vi ćete također izgrađivati same sebe, rasti i sazrijevati u čovještvu.

Ali što znači biti misionar? To prije svega znači biti Kristov učenik. To znači uvijek iznova oslušivati poziv da ga slijedimo i svoj pogled upremo u njega: »učite se od mene« (Mt 11, 29). Učenik je osoba pozorna na Isusovu riječ (usp. Lk 10, 39), netko tko priznaje da je on Učitelj koji nas je ljubio dotle da je dao svoj život za nas. Zato svaki od vas mora dopustiti da ga svakoga dana oblikuje Božja riječ. Ona će vas učiniti prijateljima Gospodina Isusa i osposobiti vas da druge mlade ljude dovedete do prijateljstva s njim.

Potičem vas da se spominjete darova koje ste primili od Boga tako da ih možete prenositi drugima. Naučite čitati svoju osobnu povijest u novom svijetlu. Budite svjesni izvanredne baštine naraštajâ koji su živjeli prije vas: mnogi su vjernici hrabro prenosili vjeru usprkos svim kušnjama i nerazumijevanjima. Nikada ne zaboravimo da smo dio beskrajnog lanca muškaraca i žena koji su nam prenijeli istinu vjere i o nama danas ovisi hoćemo li je drugima prenijeti. Biti misionari pretpostavlja svijest o toj primljenoj baštini, koja je vjera Crkve. Nužno je da poznajete ono u što vjerujete, da bi to mogli naviještati. Kao što sam napisao u uvodu Katekizma za mlade *YouCat*, kojeg sam vam darovao na Svjetskom susretu mladih u Madridu, »morate poznavati svoju vjeru istom onom točnošću kojom stručnjak iz informatike poznaje operativni sistem nekog računala; morate je poznavati kao što glazbenik poznaje djelo koje izvodi; dà, morate biti mnogo dublje ukorijenjeni u vjeri generacije svojih roditelja, da biste se mogli snažno i odlučno oduprijeti izazovima i napastima ovog doba« (*Predgovor*).

3. Pođite!

Isus je poslao svoje učenike u misiju ovim nalogom: »Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se« (Mk 16, 15-16). Evangelizirati znači donijeti drugima Radosnu vijest spasenja a ta Radosna vijest je jedna osoba: Isus Krist. Kada ga susretnem, kada otkrijem koliko me Bog ljubio i spasio, u meni se rađa ne samo želja, već potreba da pomognem drugima da ga upoznaju. Na početku Ivanova Evanđelja vidimo Andriju koji, nakon susreta s Isusom, žuri dovesti mu svoga brata Šimuna (usp. 1, 40-42). Evangelizacija uvijek započinje susretom s Gospodinom Isusom: onaj koji mu se približio i iskusio njegovu ljubav želi odmah s drugima dijeliti ljepotu toga susreta i radost koja se rađa iz toga prijateljstva. Što više po-znajemo Krista, to ga više želimo naviještati. Što više razgovaramo s njim, to više želimo govoriti o njemu. Što smo više Kristom osvojeni, to više želimo druge dovesti k njemu.

Po krštenju, po kojem se rađamo na novi život, Duh Sveti se nastanjuje u nama i rasplamsava naše umove i srca. On nam pokazuje kako da ljubimo Boga i uđemo u sve dublje prijateljstvo s Kristom. Duh nas potiče da činimo dobro, da služimo drugima, da darujemo sami sebe. Potvrdom smo, zatim, ojačani darovima Duha da možemo naviještati evanđelje na sve zreliji

način. Duh ljubavi je dakle duša misije: on nas potiče da izađemo iz samih sebe i »podemo« evangelizirati. Draga mladeži, pustite da vas vodi snaga Božje ljubavi, pustite da ta ljubav pobijedi u vama težnju da se zatvorite u vlastiti svijest, probleme i navike; imajte hrabrosti »poći« od samih sebe da biste »pošli« drugima i pokazali im put koji vodi do susreta s Bogom.

4. Naviještati evanđelje svim narodima

Krist je poslao svoje učenike da svjedoče njegovu spasenjsku prisutnost svim narodima, jer Bog u svojoj preobilnoj ljubavi želi da se svi spase i da nitko ne propadne. Svojom žrtvom ljubavi na križu, Isus je otvorio put svakom muškarcu i ženi da mogu upoznati Boga i ući u zajedništvo ljubavi s njim. On je također ustanovio zajednicu učenika da se navještaj spasenja evanđelja pronese sve do nakraj zemlje i dopre do muškaraca i žena svih mjesta i svih vremena. Neka ta Božja želja bude i naša!

Dragi prijatelji, otvorite svoje oči i pogledajte oko sebe: mnogi su mladi izgubili smisao života. Pođite k njima! Krist i vas treba. Pustite da vas zahvati njegova ljubav, budite oruđa neizmjerne ljubavi, tako da ona dopre do svih, osobito do onih koji su »daleko« od Boga. Neki su mu daleko u zemljopisnom smislu, drugi su mu pak daleko zbog svog načina života. Neki još uvijek nisu primili osobno evanđelje, drugi, pak, premda su ga primili, žive kao da Bog ne postoji. Otvorimo svima vrata našeg srca. Uspostavimo s njima dijalog u jednostavnosti i poštivanju. Ako se taj dijalog vodi u pravom prijateljstvu, tada će biti plodonosan. »Narodi« kojima smo poslani nisu samo druge zemlje svijeta, već su to također razna područja života kao što su naše obitelji, gradske četvrti, mjesta na kojima se uči i radi, skupine prijatelja i mjesta na kojima ljudi provode slobodno vrijeme. Radostan navještaj evanđelja je upravljen svim područjima našega život, bez iznimke.

Želim istaknuti dva područja na kojima je vaša misionarska zauzetost još urgentnija. Prvo su područje društvene komunikacije, na poseban način *Internet*. Kao što sam vam, draga mladeži, već jednom drugom prilikom toplo preporučio »osjećajte svojom obvezom unositi u kulturu ovog novog komunikacijskog i informacijskog okruženja vrijednosti na kojima počiva vaš život! [...] Na vama, mladi, koji ste se gotovo spontano suživjeli s tim sredstvima komunikacije, leži posebna zadaća evangelizacije toga 'digitalnog kontinenta'« (*Poruka za 43. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije*, 24. svibnja 2009.). Naučite kako mudro koristiti to sredstvo. Budite svjesni i opasnosti koje ono sa sobom nosi, osobito opasnosti ovisnosti, miješanja stvarnog svijeta s virtualnim i zamjenjivanja izravnog susreta i dijaloga s osoba s kontaktima na internetu.

Drugo je područje putovanja i migracije. Danas je sve veći broj mladih koji putuju, ponekad zbog studija ili posla a katkad zbog zabave. Ali tu imam pred očima također sva migracijska kretanja, kojima se milijuni, često mladih, ljudi seli i mijenja regiju ili državu zbog ekonomskih ili društvenih razloga. I te pojave mogu postati providonosne prigode za širenje

evanđelja. Dragi mladi, ne bojte se svjedočiti svoju vjeru također u tim sredinama! Prenositi radost susreta s Kristom dragocjen je dar za one koje susrećete.

5. Učinite ih učenicima!

Pretpostavlja da ste iskusili teškoću da svoje vršnjake pozovete da dožive iskustvo vjere. Često ste se imali priliku osvjedočiti kako kod mnogih mladih, osobito u određenim trenucima života, postoji želja da upoznaju Krista i žive vrijednosti evanđelja, ali se osjećaju nedoraslima i nesposobnima. Što učiniti? Prije svega, već sama vaša blizina i vaše jednostavno svjedočanstvo predstavljaju način na koji Bog može dotaći njihovo srce. Krista se ne naviješta samo riječima, već taj navještaj mora uključivati čitav život i pretočiti se u djela ljubavi. Ono što nas čini vjerovjesnicima jest ljubav koju je Krist ulio u naša srca; naša ljubav, stoga, mora sve više biti nalik njegovoj. Poput dobrog Samaritanca i mi moramo biti uvijek pozorni na one koje susrećemo, znati slušati, shvatiti, pomoći, da bismo one koji traže istinu i smisao života doveli u Božju kuću koja je Crkva, gdje nada i spasenje prebivaju (usp. *Lk* 10,29-37). Dragi prijatelji, ne zaboravite nikada da je prvi čin ljubavi što ga možete učiniti bližnjemu to da podijelite s njim izvor svoje nade: onaj koji ne daje Boga, daje premalo! Isus svojim učenicima zapovijeda: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio« (*Mt* 28, 19-20). Sredstva koja nam stoje na raspolaganju da »druge učinimo učenicima« su u prvom redu krštenje i kateheza. To znači da osobe kojima naviještamo evanđelje moramo dovesti do susreta s Kristom živim, osobito u njegovoj riječi i sakramentima. Tako će moći povjerovati u njega, upoznati Boga i živjeti njegovu milost. Volio bih da se svatko zapita: jesam li ikada imao hrabrosti predložiti mladima koji još uvijek nisu primili sakrament krštenje da to učine? Jesam li ikoga pozvao da krene putom otkrivanja kršćanske vjere? Dragi prijatelji, ne bojte se predložiti svojim vršnjacima susret s Kristom. Zazivajte Duha Svetoga: on će vam pokazati kako ćete Krista sve potpunije upoznati i ljubiti i kako da budete domišljati i kreativni u prenošenju evanđelja.

6. Postojani u vjeri

Kada naiđete na teškoće u misiji evangelizacije, možda ćete ponekad biti u napasti da poput proroka Jeremije kažete: »A ja rekoh: 'Ah, Gospode Jahve, gle, ja ne umijem govoriti: dijete sam'«. Ali i vama Bog odvraća: »Ne govori: 'Dijete sam!' Već idi k onima kojima te šaljem i reci sve ono što ću ti narediti« (*Jr* 1, 6-7). Kada se osjećate nedoraslima, nesposobnima, slabima u naviještanju i svjedočenju vjere, ne bojte se! Evangelizacija nije naša inicijativa i ne ovisi prije svega o našim talentima, već je povjerljivi i poslušni odgovor na Božji poziv. Stoga se temelji ne na *našoj* snazi, već na *Božjoj*. Iskusio je to apostol Pavao: »To pak blago imamo u glinenim posudama da izvanredna ona snaga bude očito Božja, a ne od nas« (*2 Kor* 4, 7).

Zbog toga vas pozivam da vam u tome temelj budu molitva i sakramenti. Autentična se evangelizacija rađa uvijek iz molitve i na nju se oslanja: moramo prvo razgovarati s Bogom

da bismo mogli govoriti o Bogu. U svojoj molitvi povjeravamo Gospodinu osobe kojima smo pozvani, moleći ga da dotakne njihovo srce; molimo Duha Svetoga da nas učini svojim oruđima za njihovo spasenje; molimo Krista da nam nadahne riječi koje ćemo reći i učini nas znakovima svoje ljubavi. I, općenitije, molimo za misiju čitave Crkve, prema izričitom Isusovom zahtjevu: »Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju« (Mt 9,38). Pronađite u euharistiji izvor svoga vjerskog života i svojeg kršćanskog svjedočenja, redovito sudjelujući na misi nedjeljom i kad god možete kroz tjedan. Često pristupajte sakramentu pomirenja: to je dragocjeni susret s Božjim milosrđem u kojem nas on prihvaća, oprašta nam i obnavlja naša srca u ljubavi. Potrudite se da primite sakrament potvrde ako već to niste učinili te se pomno i predano pripravite za njegovo primanje. Potvrda je, kao i euharistija, sakrament misije, jer nam daje snagu i ljubav Duha Svetoga da bismo svoju vjeru neustrašivo ispovijedali. Potičem vas nadalje da prakticirate euharistijsko klanjanje. Vrijeme provedeno u slušanju i dijalogu s Isusom prisutnim u sakramentu postaje polazište novog misijskog oduševljenja.

Ako budete slijedili taj put, sam Krist će vam dati sposobnost da budete potpuno vjerni njegovoj riječi i da ga vjerno i odvažno svjedočite. Ponekad ćete biti pozvani dokazati svoju ustrajnost, osobito kada u naviještanju Božje riječi naiđete na odbacivanja i protivštine. U nekim dijelovima svijeta neki od vas trpe zato što, zbog pomanjkanja vjerske slobode, ne mogu javno svjedočiti vjeru u Krista. Ima i onih koji su životom platili svoju pripadnost Crkvi. Potičem vas da ostanete čvrsti u vjeri, sigurni da je Krist uz vas u svakoj kušnji. On vam ponavlja: »Blago vama kad vas - zbog mene - pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima!« (Mt 5, 11-12).

7. U jedinstvu sa čitavom Crkvom

Dragi mladi, da biste ostali postojani u ispovijedanju kršćanske vjere ondje gdje ste pozvani, vi trebate Crkvu. Nitko ne može sâm svjedočiti evanđelje. Isus je poslao svoje učenike u misiju zajedno. Obratio im se u množini kada je rekao: »učinite učenicima«. Svoje svjedočanstvo, dakle, dajemo kao članovi kršćanske zajednice i zajedništvo življeno u Crkvi našu misiju čini plodonosnom: po jedinstvu i ljubavi koju imamo jedni prema drugima drugi će nas prepoznati kao Kristove učenike (usp. Iv 13, 35). Zahvalan sam Gospodinu za dragocjeno djelo evangelizacije koje provode naše kršćanske zajednice, naše župe, naši crkveni pokreti. Plodovi te evangelizacije pripadaju čitavoj Crkvi: »Jedan sije, drugi žanje«, govorio je Isus (Iv 4, 37).

Ne mogu ovdje ne zahvaliti Bogu za veliki dar misionarâ, koji se potpuno posvećuju naviještanju evanđelju sve do nakraj svijeta. Zahvaljujem isto tako Gospodinu za svećenike i posvećene osobe, koji se potpuno razdaju da drugima navijeste Isusa Krista i da ga oni uzljube. Želim ovdje potaknuti mlade koje je Bog pozvao da se oduševljeno posvete tim zvanjima: »Blaženije je davati nego primati« (Dj 20, 35). Onima koji ostavljaju sve da ga slijede, Isus obećava stotruko i vječni život! (usp. Mt 19, 29).

Zahvaljujem također za sve vjernike laike koji se svim silama trude živjeti svoju svakodnevicu kao misiju gdje god se nalazili, u obitelji ili na poslu, tako da se Krista ljubi i služi mu se i da Božje kraljevstvo sve više raste. Tu mislim osobito na one koji djeluju na polju odgoja, zdravstva, poduzetništva, politike i ekonomije i u mnogim drugim područjima apostolata laikâ. Krist treba vašu zauzetost i vaše svjedočenje. Neka vas ništa – ni teškoće, ni nerazumijevanja – ne odvрати od toga da donosite Kristovo evanđelje u mjestâ u kojima se nalazite: svaki je od vas dragocjen u velikom mozaiku evangelizacije!

8. »Evo me, Gospodine!«

U zaključku, draga mladeži, želim vas pozvati da oslušujete duboko u svom srcu Isusov poziv da naviještate njegovo evanđelje. Kao što pokazuje veliki kip Krista Otkupitelja u Rio de Janeiru, njegovo je srce otvoreno ljubavi prema svima, bez razlike, a njegove su ruke širom raširene da zagrlje sve. Budite vi Isusovo srce i ruke! Idite i svjedočite njegovu ljubav, budite novi misionari nošeni ljubavlju i otvorenosću prema svima! Slijedite primjer velikih misionara Crkve, poput svetog Franje Ksaverskog i drugih!

Na završetku Svjetskog dana mladih u Madridu blagoslovio sam nekolicinu mladih s raznih kontinenata koji su polazili u misije. Oni su predstavljali brojne mlade koji su, ponavljajući riječi proroka Izaije, rekli Gospodinu: »Evo me, mene pošalji!« (*Iz* 6, 8). Crkva ima povjerenja u vas i duboko vam je zahvalna za radost i snagu koju nosite. Velikodušno koristite svoje talente u službi navještanja evanđelja! Znamo da se Duh Sveti daje onima koji se ponizna srca učine raspoloživima za taj navještaj. I ne bojte se: Isus, Spasitelj svijeta, je s nama u sve dane, sve do svršetka svijeta (*usp. Mt* 28, 20)!

Taj poziv, koji upućujem mladima iz čitavog svijeta, ima posebnu važnost za vas, dragi mladi iz Južne Amerike! Naime, na Petoj općoj konferenciji latinskoameričkog episkopata, održanoj u Aparecidi 2007., biskupi su pokrenuli »kontinentalnu misiju«. Mladi, koji na tome kontinentu čine većinu stanovništva, predstavljaju važnu i dragocjenu snagu za Crkvu i društvo. Vi dakle prednjačite u toj misiji! Sada kada se Svjetski dan mladih vraća u Latinsku Ameriku, pozivam sve mlade toga kontinenta da prenose svojim vršnjacima iz čitavog svijeta oduševljenje svoje vjere!

Neka Djevica Marija, Zvijezda nove evangelizacije, koju se zaziva također kao Gospu od Aparecide i Gospu Guadalupsku, prati svakog od vas u vašoj misiji svjedočenja Božje ljubavi. Svima vama, s osobitom ljubavlju, podjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Iz Vatikana 18. listopada 2012.

Papa Benedikt XVI.

**XIII. OPĆA REDOVNA BISKUPSKA SINODA, 7. - 28. LISTOPADA 2012.
PORUKA BOŽJEM NARODU**

Draga braćo i sestre,

»*milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista*« (Rim 1, 7). Mi biskupi iz čitavoga svijeta, okupljeni na poziv Rimskog biskupa pape Benedikta XVI. da razmišljamo o »*novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere*«, prije nego ćemo se vratiti svojim krajevnim Crkvama, želimo se obratiti svima vama, da bismo podržali i usmjerili služenje evanđelju u raznim sredinama u kojima se Crkva danas nalazi i daje svoje svjedočanstvo.

1. *Poput Samarijanke na zdencu*

Neka nam u tome bude vodilja jedan tekst iz Evanđelja: riječ je o Isusovu susretu sa Samarijankom (usp. *Iv* 4, 5-42). Nema muškarca ili žene koji se u svom životu nije jednom našao, poput te žene Samarijanke, praznog krčaga pored zdenca, u nadi da će naći ispunjenje najdublje želje svog srca, koje je jedino kadro dati puni smisao životu. Danas se čovjeku nudi mnogo zdenaca da u njih zagradi i utaži svoju žeđ, ali ih treba znati razlikovati kako bi se izbjeglo onečišćene vode. Moramo svoje traženje pravilno usmjeriti, kako ne bi postali žrtvom razočaranja, koje može biti pogubno po nas.

Poput Isusa na zdencu Sihar, i Crkva se osjeća dužnom sjesti uz muškarce i žene ovog doba. Ona želi uprisutniti Gospodina u njihovu životu tako da ga mogu susresti, jer je jedino njegov Duh voda koja daje pravi i vječni život. Jedino je Isus kadar duboko proniknuti naše srce i otkriti nam istinu o nama: »*kazao mi je sve što sam počinila*«, priznaje žena svojim sugrađanima. A ta riječ navještaja, s kojom ruku pod ruku ide pitanje koje otvara vjeri: »*Da to nije Krist?*«, pokazuje kako svaki onaj koji je primio novi život iz susreta s Isusom, ne može a da i sam ne postane navjestitelj istine i nade za druge. Obraćena grešnica postaje glasnicom spasenja i dovodi Isusu čitav grad. S prihvaćanja svjedočanstva ljudi će prijeći na osobno iskustvo susreta: »*Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta*«.

2. *Nova evangelizacija*

Voditi muškarce i žene našeg doba Isusu, susretu s njime, prijeka je potreba koja je prisutna u svim krajevima svijeta, onima drevne i onima nedavne evangelizacije. Posvuda se, naime, osjeća potreba ponovno oživjeti vjeru kojoj prijete opasnost da potamni u kulturnim okruženjima koja priječe njezino ukorjenjivanje u životu ljudi i njezinu prisutnost u društvu, jasnoću njezinih sadržaja i odgovarajuće plodove.

Nije riječ o tome da se sve počinje ispočetka, već o tome da se priključimo višestoljetnom naviještanju evanđelja s istom onom apostolskom odvažnošću svetoga Pavla, koji je išao čak tako daleko da je rekao: »*jao meni ako evanđelja ne navješćujem*« (1 Kor 9, 16). Tijekom čitave povijesti, koja seže od prvih stoljeća kršćanske ere do danas, evanđelje je izgrađivalo zajednice vjernika u svim dijelovima svijeta. Bile one male ili velike, te su zajednice plod predanosti naraštajâ Isusovih svjedoka – misionara i brojnih mučenika – kojih se sa zahvalnošću sjećamo.

Društvene, kulturno-ekonomske, političke i vjerske promjene pozivaju nas na nešto novo: živjeti na obnovljeni način naše zajedničko iskustvo vjere i navještaja, putem evangelizacije koja je »*nova u svom žaru, metodama i izrazima*« (Ivan Pavao II., *Govor na XIX. skupštini CELAM-a*, Port-au-Prince, 9. ožujka 1983., br. 3), kao što je rekao Ivan Pavao

II. Papa Benedikt XVI. je pak podsjetio da je ona upravljena »u prvom redu onima koji su se, iako kršteni, udaljili od Crkve i žive kao da nisu kršćani [...], da bi se tim osobama pomoglo ponovno susresti Gospodina, koji jedini ispunjava naš život dubokim smislom i mirom; i da bi se potpomoglo ponovno otkrivanje vjere, izvora milosti koji donosi radost i nadu u živote ljudi, obitelji i društva« (Benedikt XVI., *Homilija na euharistijskom slavlju prigodom svečanog otvorenja XIII. opće redovne Biskupske sinode*, Rim, 7. listopada 2012.).

3. Osobni susret s Isusom Kristom u Crkvi

Prije nego nešto kažemo o oblicima koje mora poprimiti ta nova evangelizacija, osjećamo potrebu da vam, s dubokim uvjerenjem, poručimo kako je za vjeru od presudne važnosti odnos koji se uspostavlja sa Isusovom osobom, koji preuzima inicijativu u tome susretu. Djelo nove evangelizacije se sastoji u tome da se, nerijetko smetenom i zbunjenom, srcu i umu muškaraca i žena našega doba, a prije svega nama samima, ponovno predstavi ljepotu i neprolaznu novost susreta s Kristom. Sve vas pozivamo da promatrate lice Gospodina Isusa Krista, da uđete u otajstvo njegova života, darovanog za nas na križu, ponovnog potvrđena u njegovu uskrsnuću od mrtvih kao dar od Oca i objavljena nama po Duhu Svetom. U Isusovoj se osobi otkriva otajstvo ljubavi Boga Oca prema čitavoj ljudskoj obitelji. On nas nije htio prepustiti na milost i nemilost našoj lažnoj autonomiji, već nas je pomirio sa sobom u novom savezu ljubavi.

Crkva je prostor koji Krist nudi u povijesti gdje ga možemo susresti, jer joj je on povjerio svoju riječ, krst po kojem postajemo djeca Božja, svoje Tijelo i svoju Krv, milost opraštanja grijeha, osobito u sakramentu pomirenja, iskustvo zajedništva koje je odraz otajstva samog Presvetog Trojstva, snagu Duha Svetoga koji rađa ljubav prema svima.

Moramo stvoriti gostoljubive zajednice u kojima će svi marginalizirani naći svoj dom, konkretna iskustva zajedništva koja će neodoljivom snagom ljubavi – »*Vidi kako se ljube!*« (Tertulijan, *Apologija*, 39, 7) – privući razočarani pogled suvremenog čovječanstva. Ljepota vjere mora posebno blistati u bogoslužnim činima, a nadalje u nedjeljnoj euharistiji. Upravo se u liturgijskim slavljinama Crkva, naime, pokazuje kao Božje djelo i otkriva, u riječima i gestama, značenje evanđelja.

Na nama je učiniti danas iskustvo Crkve stvarno dostupnim, umnožiti zdence na kojima su žedni muškarci i žene pozvani susresti Isusa, pružati oaze u pustinjama života. To je zadaća kršćanskih zajednica i, u njima, svakog Gospodinova učenika pojedinačno: svakome je povjereno nezamjenjivo svjedočanstvo, kako bi evanđelje moglo ući u život sviju. To zahtijeva od nas svetost života.

4. Prigode za susret s Isusom i slušanje Svetog pisma

Netko će se zapitati kako sve to ostvariti. Ne trebamo izmišljati nove strategije, gotovo kao da bi evanđelje bilo proizvod koji treba plasirati na tržište religija, već trebamo ponovno otkriti načine na koje je Isus pristupao osobama i pozivao ih, da bismo te iste načine primijenili u današnjim okolnostima.

Sjetimo se primjerice kako je Isus Petra, Andriju, Jakova i Ivana pozvao usred posla, kako je Zakeja puka radoznalost dovela do topline zajedničkog stola sa Učiteljem, kako ga je rimski satnik tražio da ozdravi njemu dragu osobu, kako ga je slijepac od rođenja nazvao osloboditeljem od njegove marginaliziranosti, kako su Marta i Marija za gostoljubivost svoga doma i srca bili nagrađeni njegovom prisutnošću. Listajući stranice Evanđeljâ i dijelove

Svetog pisma u kojima su opisana misijska iskustva apostolâ u ranoj Crkvi, možemo otkriti razne načine i okolnosti u kojima su se životi ljudi otvorili Kristovoj prisutnosti.

Često čitanje Svetog pisma, prosvijetljeno crkvenom tradicijom koja nam ga je predala i koja je njegov autentični tumač, nije samo nužno za upoznavanje samog sadržaja evanđelja, to jest Isusove osobe u kontekstu povijesti spasenja, nego pomaže također otkriti prigode za susret s njim kao i evanđeoske pristupe ukorijenjene u temeljne dimenzije čovjekova života: obitelj, rad, prijateljstvo, razne vrste siromaštva i životnih kušnji, i drugo.

5. Evangelizirati sebe same i biti spreman na obraćenje

Ne bismo, međutim, nikada smjeli smatrati da je nova evangelizacija nešto što se ne tiče nas osobno. Ovih su dana biskupi u više navrata digli svoj glas da podsjetite da Crkva, da bi mogla evangelizirati svijet, mora prije svega ona sama slušati Božju riječ. Poziv na evangelizaciju se pretvara u poziv na obraćenje.

Iskreno osjećamo da se prije svega mi sami moramo obratiti Kristovoj snazi, koji jedini može sve učiniti novo, prije svega naše siromašne živote. Moramo s poniznošću prepoznati da se siromaštva i slabosti Isusovih učenika, navlastito njegovih službenika, teško odražavaju na vjerodostojnost te misije. Sigurno da smo svjesni – u prvom redu mi biskupi – da nećemo nikada moći biti na visini svoga poziva kojim nas Gospodin poziva i poslanja da naviještamo njegovo evanđelje svim narodima. Svjesni samo da moramo ponizno priznati svoju ranjivost u ranama povijesti i moramo bez oklijevanja priznati naše osobne grijehе. Uvjereni smo, međutim, da Duh Gospodnji može svojom snagom obnoviti svoju Crkvu i učiniti njezine halje blistavima i sjajnim, samo ako dopustimo da nas on oblikuje. Pokazuju to životi svetaca, pa stoga njihov život i njihov spomen predstavljaju povlašteno oruđe nove evangelizacije.

Kada bi ta obnova ovisila isključivo o nama, tada bi postojali ozbiljni razlozi za sumnju u njezin uspjeh. Ali obraćenje u Crkvi, kao i evangelizacija, nema za glavne aktere nas siromašne ljude, već samog Duha Gospodinova. Tu se krije naša snaga i naša sigurnost da zlo neće nikada imati posljednju riječ, ni u Crkvi ni u povijesti: »*Neka se ne uznemiruje vaše srce i neka se ne straši*«, rekao je Isus svojim učenicima (Iv 14, 27).

Djelo nove evangelizacije počiva na tom ozbiljnom uvjerenju. Mi se uzdamo u nadahnuće i snagu Duha Svetoga, koji će nas poučiti što nam je reći i što činiti i u najtežim trenucima. Naša je dužnost, stoga, strah pobijediti vjerom, poniženje nadom, ravnodušnost ljubavlju.

6. Otkriti nove mogućnosti za evangelizaciju u današnjem svijetu

Ta ozbiljna hrabrost utječe također na način na koji gledamo na današnji svijet. Ne damo se zastrašiti okolnostima vremena u kojima živimo. Naš je svijet pun proturječja i izazova, ali je i nadalje Božje stvorenje. Svijet je ranjen zlom, ali Bog ga još uvijek ljubi. To je njegovo polje u kojem se Božju riječ može ponovno sijati tako da može ponovno uroditi plodom.

Nema mjesta pesimizmu u glavama i srcima onih koji znaju da je njihov Gospodin pobijedio smrt i da njegov Duh snažno djeluje u povijesti. Pristupamo tome svijetu s poniznošću, ali također sa odlučnošću koju pruža sigurnost da će istina na kraju pobijediti. Želimo vidjeti u svijetu Božji poziv da svjedočimo njegovo ime. Naša je Crkva živa i sa izazovima koje donosi povijest suočava se hrabrošću vjere i svjedočenjem brojnih svojih sinova i kćeri.

Znamo da u svijetu moramo voditi tešku borbu protiv »*Vrhovništava, protiv Vlasti*«, »*protiv zlih duhova*« (Ef 6, 12). Ne krijemo probleme koje ti izazovi nameću, ali nas oni ne plaše. To vrijedi nadasve za fenomen globalizacije koji za nas mora biti prilika za širenje prisutnosti evanđelja. Usprkos teškim trpljenjima koje sa sobom nose zbog čega selioce prigrljujemo kao svoju braću, migracije su jednako tako, kao što su to bile i nekoć, prigode za širenje vjere i zajedništva u svojim različitim oblicima. Sekularizacija, ali također kriza izazvana hegemonijom politike i države, traže od Crkve da premisli vlastitu prisutnost u društvu, nipošto je se ne odričući. Mnogi i uvijek novi oblici siromaštva otvaraju nove mogućnosti za karitativnu službu: naviještanje evanđelja obavezuje Crkvu da bude sa siromašnima i, poput Isusa, preuzme na sebe teret njihovih trpljenja. I u najžešćim oblicima ateizma i agnosticizma osjećamo da možemo prepoznati – premda u proturječnim oblicima – ne prazninu, već čežnju, očekivanje koje očekuje jedan primjeren odgovor.

U suočavanju s pitanjima koje prevladavajuće kulture postavljaju vjeri i Crkvi obnavljamo svoje pouzdanje u Gospodina, uvjereni da je i u tim kontekstima evanđelje svjetlonoša i da može ozdraviti svaku čovjekovu slabost. Nismo mi ti koji vodimo djelo evangelizacije, već je to Bog, kao što nas je to podsjetio Papa: »*Prva riječ, prava inicijativa, pravo djelovanje dolazi od Boga i tek kada smo uključeni u tu Božju inicijativu, tek kada ponizno molimo tu Božju inicijativu, možemo i mi postati – s njim i u njemu – vjerovjesnici*« (Benedikt XVI., *Meditacija na prvom općem zasjedanju XIII. opće redovne Biskupske sinode*, Rim, 8. listopada 2012.).

7. *Evangelizacija, obitelj i posvećeni život*

Još od prve evangelizacije prenošenje vjere s koljena na koljeno našlo je svoje prirodno okruženje u obitelji gdje žene igraju posebnu ulogu, čime se nipošto ne želi umanjiti lik i odgovornost oca. Brigom koju svaka obitelj posvećuje rastu svojih mlađih članova, djeci se usađuju u srce znakovi vjere, prenose im se osnovne istine, poučava ih se molitvi, svjedoče im se plodovi ljubavi. Unatoč različitosti zemljopisnih, kulturnih i društvenih situacija iz kojih dolaze, svi biskupi na Sinodi su iznova potvrdili tu bitnu ulogu obitelji u prenošenju vjere. Nova je evangelizacija nezamisliva bez svijesti o posebnoj odgovornosti prema naviještanju evanđelja obiteljima i pružanju potpore obiteljima u odgojnoj zadaći.

Ne zanemarujemo činjenicu da je današnja obitelj, koja počiva na braku muškarca i žene, po kojem postaju »*jedno tijelo*« (Mt 19, 6) otvoreno životu, posvuda pogođena krizom. Okružena je modelima života koji je kažnjavaju i zapostavljena od politikâ onog društva čija je također osnovna stanica. Ni same crkvene zajednice ne poštuju uvijek njezine ritmove i ne podupiru je u njezinim zadaćama. Upravo nas to, međutim, potiče da ustvrdimo kako moramo posebnu brigu posvetiti obitelji i njezinu poslanju u društvu i Crkvi, razvijajući posebne projekte praćenja osoba prije i nakon ženidbe. Želimo također izraziti svoju zahvalnost brojnim kršćanskim parovima i obiteljima koji svojim svjedočanstvom pokazuju svijetu iskustvo zajedništva i služenja koje je sjeme društva u kojem će biti više bratstva, ljubavi i mira.

Sjetili smo se i onih čije obiteljske situacije i suživot ne odražavaju onu sliku jedinstva i ljubavi za cijeli život koje nam je Gospodin povjerio. Ima parova koji žive zajedno a da nisu vezani sakramentom ženidbe. Sve je više neredovitih obiteljskih situacija nastalih nakon raspada prethodnih brakova. Te se negativne situacije negativno odražavaju također na vjeru djece. Svima njima želimo poručiti da Bog u svojoj ljubavi ne napušta nikoga, da ih i Crkva

također ljubi, da Crkva sve prima raširenih ruku, da oni ostaju i dalje udovi Crkve premda ne mogu primiti sakramentalno održavanje i euharistiju. Neka naše katoličke zajednice budu gostoljubive prema svima onima koji žive u takvim situacijama i neka podupiru one koji su na putu obraćenja i pomirenja.

Obiteljski je život prvo mjesto u kojem se evanđelje susreće s običnim životom i pokazuje svoju sposobnost da preobrazi temeljne uvjete postojanja u obzor ljubavi. No za svjedočenje Crkve nije ništa manje važno pokazati kako ovozemno postojanje ima ispunjenje koje nadilazi ljudsku povijest i proteže se k vječnom zajedništvu s Bogom. Isus se Samarijanki ne predstavlja tek kao onaj koji daje život, nego kao onaj koji daje »život vječni« (Iv 4, 14). Božji dar, kojeg vjera uprisutnjuje, nije jednostavno obećanje boljih uvjeta na ovome svijetu, već navještaj da je posljednji smisao našega života onkraj ovoga svijeta, u onom punom zajedništvu s Bogom kojeg iščekujemo na kraju vremena.

Posebni svjedoci tog onozemaljskog obzora smisla ljudskog života u Crkvi i svijetu su oni koje je Gospodin pozvao na posvećeni život. Upravo zato jer su potpuno posvećene njemu u vršenju siromaštva, čistoće i poslušnosti, posvećene su osobe znak budućeg svijeta koji relativizira svako dobro ovoga svijeta. Neka s ove Biskupske sinode do te naše braće i sestara dopre zahvalnost za njihovu vjernost pozivu Gospodnjem i doprinosu kojeg su dali i daju crkvenom poslanju. Potičemo ih na nadu u teškim situacijama kroz koje i oni prolaze u ovim promjenjivim vremenima. Pozivamo ih da se afirmiraju kao svjedoci i promicatelji nove evangelizacije u raznim područjima života već prema karizmi svojih ustanova.

8. Crkvena zajednica i mnogi radnici evangelizacije

Djelo evangelizacije nije zadaća nekog pojedinca ili skupine u Crkvi, već crkvenih zajednica kao takvih, gdje pojedinac ima pristup svim sredstvima susreta s Isusom: Božjoj riječi, sakramentima, bratskom zajedništvu, karitativnoj službi, misiji.

U tome pogledu se ističe iznad svega uloga župa kao prisutnost Crkve na teritoriju na kojem ljudi žive, ti »seoski studenci« kako ih je volio nazivati Ivan XXIII., na koje svi mogu doći piti i na njima pronaći svježinu evanđelja. Njihova uloga ostaje nezamjenjiva, premda promijenjeni uvjeti mogu tražiti bilo oblikovanje manjih zajednica bilo povezivanje u širem pastoralnom kontekstu. Pozivamo naše župe da tradicionalnoj pastoralnoj skrbi za Božji narod pridruže nove oblike poslanja koje zahtijeva nova evangelizacija. Oni moraju prožimati također razne važne izraze pučke pobožnosti.

Služba svećenika – oca i pastira svog naroda – u župi ostaje i nadalje ključna. Biskupi, sudionici ove Biskupske sinode izražavaju svim prezbiterima zahvalnost i bratsku blizinu za njihovu tešku zadaću. Pozivamo ih na tješnje veze dijecezanskog prezbiterija, na sve snažniji duhovni život, na trajnu formaciju koja će ih osposobiti da se nose s promjenama.

Zajedno s prezbiterima podupiremo također i đakone, kao i pastoralno djelovanje vjeroučitelja kao i mnogih drugih poslužitelja i animatora na polju naviještanja i kateheze, liturgijskog života, karitativne službe. Moraju se promicati također razni oblici sudioništva i suođgovornosti vjernika, muškaraca i žena. Za njihovu posvećenost u mnogim službama u našim zajednicama nećemo im nikada moći dovoljno zahvaliti. Sve njih, također, molimo da

stave svoju prisutnost i svoju službu u Crkvi u perspektivu nove evangelizacije, posvećujući brigu vlastitoj ljudskoj i kršćanskoj formaciji, poznavanju vjere i osjetljivosti na današnje kulturne fenomene.

Kada je riječ o laicima, posebno treba spomenuti razne oblike starih i novih udruženja kao i crkvene pokrete i nove zajednice. Sve su to izrazi bogatstva darova koje Duh Sveti daje Crkvi. I tim oblicima života i zauzimanja u Crkvi izražavamo zahvalnost, potičući ih na vjernost vlastitoj karizmi i uvjerenom crkvenom zajedništvu, osobito u konkretnom kontekstu krajevnih Crkvi.

Svjedočenje evanđelja nije ničiji privilegij. Prepoznamo s radošću prisutnost mnogih muškaraca i žena koji su svojim životom postali znak evanđelja usred svijeta. Vidimo ih također u brojnoj našoj kršćanskoj braći i sestrama s kojima jedinstvo nažalost nije još uvijek potpuno, ali koji su također označeni biljegom krštenja Gospodinova i njegovi su navjestitelji. Za nas je bilo dirljivo iskustvo u ovim danima slušati mnoge ugledne vođa Crkava i crkvenih zajednice koji su nam svjedočili svoju žeđ za Kristom i svoju predanost naviještanju evanđelja. Oni su također uvjereni da svijet treba novu evangelizaciju. Zahvalni smo Gospodinu za tu jednodušnost u pogledu nužnosti misije.

9. Da bi mladi mogli susresti Krista

Do mladih nam je posebno stalo, jer su oni važni dio sadašnjosti svijeta i Crkve, a također su njihova budućnost. Biskupi ni na svijet mladih ne gledaju s pesimizmom. Zabrinuti jesmo, ali ne i pesimistični. Zabrinuti smo jer se svi najagresivniji napadi našeg doba okomljuju upravo na njih. No ne gledamo, ipak, na to s pesimizmom, prije svega zato jer znamo da je Kristova ljubav ono što pokreće povijest, ali također jer opažamo u našim mladima duboke težnje za autentičnošću, istinom, slobodom, velikodušnošću, na koje je – uvjereni smo – Krist prikladan odgovor.

Želimo ih poduprijeti u njihovu traženju i potičemo naše zajednice da slušaju, razgovaraju i odgovore bez zadržke i odvažno na teško stanje u kojem se nalaze mladi. Želimo da naše zajednice oslobađaju, a ne guše snagu njihova poleta; da se odlučno upuste u pravičan boj protiv zabluda i sebičnih špekulacija svjetskih sila koje zanima samo kako rasipati energije i trošiti poletnost mladih za vlastitu korist, oduzimajući im svako zahvalno sjećanje na prošlost i svaki ozbiljan plan za budućnost.

Svijet mladih je zahtjevno ali ujedno posebno obećavajuće polje nove evangelizacije. Pokazuju to brojna iskustva, od onih na kojima se mladi okupljaju u najvećem broju poput Svjetskih dana mladih, do onih skrovitijih – ali unatoč tome snažnih – poput raznih iskustava duhovnosti, služenja i misije. Mladima treba prepoznati aktivnu ulogu u djelu evangelizacije osobito njihovih vršnjaka.

10. Evanđelje u dijalogu s ljudskom kulturom i iskustvom i religijama

Nova evangelizacija ima u svome središtu Krista i brigu za ljudsku osobu da bi došlo do stvarnog susreta s njim. Ali njezini su obzori široki koliko i svijet i nije zatvorena nijednom čovjekovu iskustvu. To znači da ona posebno brižno njeguje dijalog s kulturama, uvjerena da će moći pronaći u svakoj od njih »sjeme Riječi« o kojem su govorili drevni oci. Nova evangelizacije, na poseban način, treba novi savez između vjere i razuma. Uvjereni smo da vjera može prigrliti svaki plod zdravog duha otvorenog transcenciji i ima snagu da doskoči ograničenostima i proturječjima u koje razum može upasti. Vjera ne zatvara oči ni pred

bolnim pitanjima koja postavlja prisutnost zla u životu i povijesti ljudi, crpeći svjetlo nade iz Kristova uskrsnuća.

Susret između vjere i razuma jača također zauzetost kršćanske zajednice na polju odgoja i kulture. Posebno mjesto u tome zauzimaju odgojne i istraživačke ustanove: škole i sveučilišta. Gdjegod se produbljuju spoznaje o čovjeku i osobi pruža obrazovanje, Crkvi je drago da može dati vlastito iskustvo i doprinos u cilju cjelovitog odgoja i izobrazbe osobe. U tome posebnu pažnju treba posvetiti katoličkim školama i sveučilištima, u kojima otvorenost transcenciji, svojstvena svakom autentičnom kulturnom i odgojnom pravcu, mora imati svoje ispunjenje u susretu s događajem Isusa Krista i njegove Crkve. Biskupi upućuju zahvalnost svima onima koji su, katkad u teškim uvjetima, u to uključeni.

Evangelizacije zahtijeva da se posveti veća pozornost svijetu sredstava društvene komunikacije, osobito novim medijima, u kojima se isprepliću mnogi životi, pitanja i očekivanja. To je mjesto gdje se često formiraju savjesti, gdje ljudi provode vrijeme i koje njihov život ispunja sadržajem. To je nova prilika da se dopre do čovjekova srce.

Posebno područje susreta između vjere i razuma danas se krije u dijalogu sa znanostima. Ona nije nipošto daleka vjeri, budući da je očitovanje onog duhovnog počela koje je Bog stavio u čovjeka i koji mu omogućuje da dokuči racionalne strukture na kojima počiva stvaranje. Kada se znanost i tehnologija ne drznu ograničavati poimanje čovjeka i svijeta na jalovi materijalizam, tada postaju dragocjeni saveznik u humanizaciji života. Svoju zahvalu upućujemo stoga i svima onima koji su uključeni u to osjetljivo polje spoznaje.

Želimo također zahvaliti muškarcima i ženama uključenim u drugi izraz ljudskog duha – umjetnost u njezinim različitim oblicima, od najstarijih do najnovijih. U umjetničkim djelima prepoznajemo posebno značajan način izražavanja duhovnosti, ukoliko nastoje uobličiti čovjekovu stremljenje prema ljepoti. Zahvalni smo kada nam oni svojim lijepim umjetničkim ostvarenjima zorno dočaravaju Božje lice i lice njegovih stvorenja. Put ljepote je posebno djelotvoran u novoj evangelizaciji.

Osim umjetničkih djela i cjelokupno područje čovjekova djelovanja privlači našu pozornost, kao prostor u kojem on, svojim radom, postaje suradnik Božjeg stvaranja. Svijet ekonomije i rada želimo podsjetiti kako iz svjetla evanđelja izlaze neki podsjetnici: osloboditi rad uvjeta zbog kojih nerijetko postaje nepodnošljivi teret i pruža neizvjesnu budućnost, koja je danas često ugrožena nezaposlenošću, osobito mladih; staviti osobu u središte ekonomskog razvoja; osmisliti sam taj razvoj kao prigodu za rast ljudskog roda u pravednosti i jedinstvu. Čovjek svojim radom kojim preobražava svijet pozvan je također sačuvati netaknutim svijet kojeg je Bog stvorio, također zbog odgovornosti prema budućim naraštajima.

Evanđelje prosvjetljuje također patnje što ih donosi bolest. Kršćani moraju pomoći bolesnicima da osjete blizinu Crkve bolesnima i nemoćnima i izražavaju zahvalnost svima koji svoj posao obavljaju profesionalno i humano.

Područje u kojem svjetlo evanđelja može i mora prosvjetljivati čovjekove korake je svijet politike. Od političara se traži nesebično i transparentno zauzimanje za opće dobro poštujući dostojanstvo osobe, od njezina začeća do prirodne smrti, obitelji utemeljene na braku između muškarca i žene i slobodu odgoja; promičući vjerske slobode; uklanjajući

uzroke nepravdi, nejednakosti, diskriminacijâ, rasizma, nasiljâ, gladi i ratova. Kršćani su u svom političkom djelovanju pozvani dati jasno svjedočanstvo zapovijedi ljubavi.

Konačno, Crkva smatra da u sljedbenicima ostalih religija ima svoje prirodne sugovornike. Evanđelje naviještamo zato jer smo uvjereni u Kristovu istinu, a ne zato što smo protiv nekoga. Isusovo evanđelje je mir i radost i njegovim je učenicima drago prepoznati sve istinito i dobro što je čovjekov religijski duh otkrio u svijetu stvorenom od Boga i izrazio u raznim religijama.

Međureligijski dijalog želi biti doprinos miru, odbacuje svaki fundamentalizam i denuncira svako nasilje upereno protiv vjernika kao teško kršenje ljudskih prava. Crkve iz čitavog svijeta su blizu u molitvi i bratstvu braći koja trpe i traže da oni u čijim su rukama sudbine naroda čuvaju pravo svih da slobodno biraju, ispovijedaju i svjedoče vlastitu vjeru.

11. Podsjećanje na Drugi vatikanski koncil i referiranje na Katekizam Katoličke Crkve u Godini vjere

Na putu otvorenim novom evangelizacijom možda ćemo se ponekad osjećati kao u nekoj pustinji, okruženi opasnostima i lišeni uporišta. Sveti Otac Benedikt XVI. u homiliji na otvorenju Godine vjere, govorio je o *»širenju duhovne pustinje«* koje je uzelo maha posljednjih desetljeća, ali nas je također ohrabrio rekavši kako *»upravo polazeći od iskustva te pustinje, od te praznine možemo iznova otkriti radost vjerovanja, njegovu vitalnu važnost za nas muškarce i žene. U pustinji ponovno otkrivamo vrijednost onoga što je bitno za život«* (Homilija na euharistijskom slavlju povodom otvorenja Godine vjere, Rim, 11. listopada 2012.). U pustinji, poput Samarijanke, tražimo vodu i zdenac na kojem ćemo utažiti svoju žeđ: blago onome koji ondje susretne Krista!

Zahvaljujemo Svetom Ocu za dar Godine vjere, izvrstan uvod u novu evangelizaciju. Zahvaljujemo mu također što je tu Godinu vezao uz zahvalni spomen otvorenja Drugog vatikanskog koncila prije pedeset godina. Temeljno učenje Koncila za naše doba blista u Katekizmu Katoličke Crkve, kojeg se dvadeset godina od objavljivanja ponovno nudi kao sigurno uporište vjere. To su važne obljetnice, koje nam omogućuju ponovno potvrditi svoje tijesno prijanjanje uz koncilsko učenje i našu uvjerenu zauzetost da nastavimo s njegovom punom provedbom.

12. Kontemplacija otajstva i pomaganje siromaha

U vezi s tim želimo ukazati svim vjernicima na dva izraza vjerskog života koja nam se čine posebno važnima za svjedočenje nove evangelizacije.

Prvog sačinjava dar i iskustvo kontemplacije. Svjedočanstvo koje svijet smatra uvjerljivim može proizaći jedino iz klanjanja i razmatranja otajstva Boga, Oca, Sina i Duha Svetoga, samo iz dubine tišine koja poput toplog krila prima jedinu riječ spasenja. Jedino ta molitvena tišina može spriječiti da se riječ spasenja izgubi u silnom žamoru kojim je svijet preplavljen.

Ponovno upućujemo riječ zahvale svim muškarcima i ženama koji, u samostanima i eremitorijima, posvećuju svoj život molitvi i kontemplaciji. No ti se kontemplativni trenuci moraju protezati također na živote običnih ljudi. To su oni prostori u duši, ali također fizički prostori, koji nas podsjećaju na Boga; duhovna svetišta i kameni hramovi koji nas, kao neke oaze, čuvaju da se ne izgubimo u bujici iskustava; prostori u kojima se svi mogu osjetiti prihvaćenima, pa i oni koji jedva da i znaju što i koga traže.

Drugi znak autentičnosti nove evangelizacije ima lice siromaha. Biti uz onoga koji je ranjen životom nije samo nešto čime iskazujemo svoju socijalnu dimenziju, već je nadasve duhovni čin jer u licu siromaha blista lice samoga Krista: »*Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!*« (Mt 25, 40).

Siromasima treba priznati povlašteno mjesto u našim zajednicama, mjesto koje ne isključuje nikoga, već želi odražavati kako je Isus bio uz njih vezan. Prisutnost siromaha u našim zajednicama je misteriozno snažna: mijenja osobe više no bilo koji govor, uči vjernosti, pomaže shvatiti koliko je život krhak i nestalan, potiče na molitvu; riječju, vodi Kristu. Gesta ljubavi, s druge strane, mora također biti praćena zauzimanjem za pravdu, s apelom koji se odnosi na sve, siromašne i bogate. Zato je sastavni dio nove evangelizacije socijalni nauk Crkve također jednako kao i briga za odgoj kršćana koji će se posvetiti služenju ljudskoj zajednici u društvenom i političkom životu.

13. Poruka Crkvama u raznim krajevima svijeta

Pogled biskupâ okupljenih na Biskupskoj sinodi obuhvaća sve crkvene zajednice diljem svijeta. Svojim pogledom oni žele obuhvatiti sve, jer je poziv na susret s Kristom jedan, imajući na umu različitosti. Biskupi okupljeni na Sinodi posebnu su pozornost, punu bratske ljubavi i zahvalnosti, posvetili vama kršćanima istočnih katoličkih Crkava, koje su baštinice prvog vala širenja evanđelja – iskustvo što ga čuvaju s ljubavlju i vjernošću – i Crkvama na europskom Istoku. Evanđelje vam se danas ponovno nudi u novoj evangelizaciji po liturgijskom životu, katehezi, svakodnevnoj molitvi u obitelji, postu, solidarnosti među obiteljima, sudjelovanju laikâ u životu zajednice i dijalogu s društvom. Na mnogim su mjestima vaše Crkve usred kušnji i nevolja u kojima svjedoče sudjelovanje u Kristovu križu. Dio je vjernika prisiljen emigrirati. Čuvajući živom pripadnost vlastitima zajednicama iz kojih dolaze, oni mogu dati vlastiti doprinos pastoralnoj skrbi i djelu evangelizacije u zemljama koje su ih primile. Neka Gospodin nastavlja blagoslivljati vašu vjernost. Neka vaša budućnost bude označena radosnim ispovijedanjem i prakticiranjem vjere u uvjetima mira i vjerske slobode.

Gledamo u vas, muškarci i žene, koji živite u afričkim zemljama i izražavamo vam svoju zahvalnost za svjedočenje evanđelja često u teškim okolnostima. Pozivamo vas da ponovno date zamah evangelizaciji koju ste u nedavnim vremenima primili, da se izgrađujete kao Crkva »Božji narod«, da jačate identitet obitelji, da podupirete svećenike i katehete u njihovu radu, osobito u malim kršćanskim zajednicama. Potvrđujemo usto nužnost produbljiivanja susreta evanđelja s drevnim i novim kulturama. Veliko očekivanje i snažan apel upućujemo svijetu politike i vladama raznih afričkih zemalja da, u suradnji sa svim ljudima dobre volje, promiču temeljna ljudska prava i oslobode kontinent nasiljâ i sukobâ koji ga još uvijek zavijaju u crno.

Biskupi okupljeni na Biskupskoj sinodi pozivaju vas, kršćane Sjeverne Amerike, da s radošću odgovorite na poziv na novu evangelizaciju, dok sa zahvalnošću gledate kako su vaše kršćanske zajednice u svojoj kratkoj povijesti dale velikodušne plodove vjere, ljubavi i misije. Morate uvidjeti kako su mnogi izrazi sadašnje kulture u zemljama vašega svijeta danas daleko od evanđelja. Zato se nameće potreba obraćenja, iz čega proizlazi zauzetost u kojoj se nećete otuđivati od svojih kultura, već ste pozvani usred njih svima pružati svjetlo vjere i životnu snagu. Dok primete u svoje velikodušne zemlje nove populacije doseljenika i izbjeglica, budite spremni također otvoriti vrata svojih domova vjeri. Vjerni obavezama preuzetim na

Biskupskoj sinodi za Ameriku, budite solidarni s Latinskom Amerikom u stalnoj evangelizaciji zajedničkog vam kontinenta.

Isti osjećaj zahvalnosti s Biskupske se sinode upućuje Crkvama Latinske Amerike i Kariba. Posebno je upečatljivo kako su se tijekom stoljećâ u vašim zemljama razvijali oblici pučke pobožnosti, koji su još uvijek ukorijenjeni u srcima mnogih, karitativne službe i dijalog s kulturama. Dok se danas suočava s mnogim današnjim izazovima, na prvome mjestu sa siromaštvom i nasiljem, Crkva u Latinskoj Americi i na Karibima je pozvana živjeti u stanju trajne misije, naviještajući evanđelje s nadom i radošću, oblikujući zajednice pravih učenika misionara Isusa Krista, pokazujući u zauzimanju svojih sinova i kćer kako evanđelje može biti klica novog društva u kojem će vladati pravednost i bratstvo. Religijski pluralizam također predstavlja ispit za vaše Crkve i zahtijeva novi navještaj evanđelja.

I vama, kršćani Azije, također upućujemo riječ ohrabrenja i poticaja. Kao mala manjina na kontinentu na kojem živi gotovo dvije trećine svjetskog stanovništva, vaša je prisutnost plodno sjeme, povjereno snazi Duha Svetoga, koje raste u dijalogu s različitim kulturama, drevnim religijama i nebrojenim siromasima. Premda često potisnuta na margine društva i na mnogim mjestima također progonjena, Crkva u Aziji je, sa svojom čvrstom vjerom, dragocjena prisutnost Kristova evanđelja koje naviješta pravednost, život i sklad. Kršćani Azije, osjetite bratsku blizinu kršćana ostalih zemalja svijeta koji ne mogu zaboraviti da je na vašem kontinentu – u Svetoj zemlji – Isus rođen, živio, umro i uskrsnuo.

Riječ zahvale i nade biskupi upućuju Crkvama europskog kontinenta, koji je danas dijelom označen snažnom – ponekad čak i agresivnom – sekularizacijom i koji je dijelom još uvijek ranjen dugim desetljećima vladavine režima neprijateljski nastrojenih prema Bogu i čovjeku. Gledamo sa zahvalnošću na prošlost, ali također na sadašnjost, u kojoj je evanđelje stvorilo u Europi svijesti i iskustva vjere – često bogata svetošću – koja su bila jedinstvena i presudna za evangelizaciju čitavog svijeta: bogatstvo teološke misli, raznolikost karizmatičkih izraza, razni oblici karitativne službe prema siromasima, duboka kontemplativna iskustva, stvaranje humanističke kulture koja je pridonijela definiranju dostojanstva osobe i izgrađivanju općeg dobra. Ne dajte da vas sadašnje teškoće uzdrmaj, dragi europski kršćani: promatrajte ih, naprotiv, kao izazov kojeg treba svladati i priliku za radosniji i življi navještaj Krista i njegova Evanđelja života.

Biskupi Biskupske sinode pozdravljaju na kraju narode Oceanije, koji žive pod zaštitom Južnog križa i zahvaljuju im za njihovo svjedočenje Isusova evanđelja. Molimo za vas da poput Samarijanke na zdencu i vi osjetite duboku žeđ za novim životom i da možete čuti Isusovu riječ koja kaže: *»Kad bi znala dar Božji«* (Iv 4, 10). Osjetite još snažnije obavezu naviještanja evanđelja i pomaganja drugima da upoznaju Isusa u današnjem svijetu. Pozivamo vas da ga susre

ete u svom svakodnevnom životu, da ga slušate i otkrivete, po molitvi i meditaciji, milost da možete reći: *»znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta«* (Iv 4, 42).

14. Marijina zvijezda osvjetljava pustinju

Stigavši do kraja ovog iskustva zajedništva među biskupima iz čitavog svijeta i suradnje u službi Petrova nasljednika, čujemo u sebi danas odjek Isusovog naloga apostolima: *»Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode [...]. I evo, ja sam s vama sve dane - do svršetka svijeta«* (Mt 28, 19.20). Ovaj put poslanje Crkve nije okrenuto nekom zemljopisnom

području, već seže do najskrivenijih kutaka srca suvremenog čovjeka da ga ponovno dovede do susreta s Isusom, Životvorcem koji se uprisutnjuje u našim zajednicama.

Ta prisutnost ispunja radošću naša srca. Zahvalni za darove koje smo od njega primili ovih dana, uzdižemo pjesmu hvale: »*Veliča duša moja Gospodina, [...] Jer velika mi djela učini Svesilni*« (Lk 1, 46.49). Ponovimo i mi te Marijine riječi: Gospodin je učinio uistinu velike stvari tijekom stoljećâ za svoju Crkvu u različitim dijelovima svijeta i mi ga veličamo, sigurni da će svrnuti svoj pogled na naše siromaštvo da bi pokazao snagu svoje mišiće i u našem dobu i podržao nas na putu nove evangelizacije.

Marija nas vodi na našem putu. Taj put, kao što nam je rekao Benedikt XVI., možda će izgledati kao putovanje kroz pustinju; znamo da na tome putovanju moramo nositi ono bitno: dar Duha Svetoga, Isusovo društvo i istinu njegove riječi, euharistijski kruh koji nas hrani, bratstvo crkvenog zajedništva, polet ljubavi. To je voda zdenca od koje pustinja procvjeta. I kao što noću u pustinji zvijezde sjajnije blistaju, tako svjetlo Marije, Zvijezde nove evangelizacije, snažno blista na nebu našeg puta. Njoj se s pouzdanjem povjeravamo.

NEKE UPUTE, POJAŠNJENJA I ODREDBE O MISNOM SLAVLJU

Uvod

Crkva na Drugom vatikanskom koncilu uči: „Liturgijski čini nisu privatni čini; oni su slavlja Crkve koja je 'sakrament jedinstva', to jest sveti puk okupljen i uređen pod biskupom. Stoga se ti čini tiču svekolikoga Tijela Crkve, oni ga očituju i djeluju na njega“ (SC, 26). Zbog toga, nastavlja isti Koncil, „Crkva usmjeruje svoju brižljivu skrb na to da vjernici ne prisustvuju tom otajstvu (euharistijskom slavlju) poput tuđinaca ili nijemih gledatelja, nego da time što to po obredima i molitvama dobro shvaćaju, svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetome činu“ (SC, 48).

U presvetoj euharistiji, koja se naziva najuzvišenijim sakramentom, je „sadržan, prinosi se i prima sam Krist Gospodin i po njoj Crkva trajno živi i raste. Euharistijska žrtva, spomen-čin Gospodnje smrti i uskrsnuća, u kojoj se ovjekovječuje žrtva križa, vrhunac je i izvor svega bogoštovlja i kršćanskog života, kojom se označuje i ostvaruje jedinstvo Božjeg naroda i dovršava izgradnja Tijela Kristova. Ostali su naime sakramenti i sva crkvena djela apostolata s presvetom euharistijom povezani i k njoj usmjereni“ (kan. 897).

Sukladno ovom naučavanju Crkve treba promatrati i svakog svećenika koji po prezbiterском ređenju postaje „služitelj presvete euharistije“ (usp. kann. 900-911) i time predsjedatelj euharistijskog slavlja. To mu je bitna oznaka svećeničkog služenja i poslanja. Svećenik se u euharistijskom slavljenju ravna u skladu s *liturgijskim* pravom (sadržanim u liturgijskim smjernicama i propisima) i s *kanonskim* pravom (kanonskim normama). Na taj način svećenik je izravno uključen u izgrađivanje Tijela Kristova, Crkve.

Ostvarivanju toga cilja željeli smo pridonijeti dokumentom HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, ali nam praksa pokazuje da su, u onom što se odnosi na misno slavlje, kao i u onom što se odnosi na misne nakane i priloge za mise,

potrebne određene nadopune, pojašnjenja i promjene u dosadašnjoj praksi bdijenja nad tim obvezama, pa to ovim činimo.

Pastoralno-pravne odredbe

1. Svaki svećenik, i dijecezanski i redovnički, treba poštivati pravilo da mu je dopušteno slaviti, u smislu predsjedanja misnim slavljem i koncelebracije, samo jednu sv. misu na dan (usp. kan. 905 § 1).

2. Svećenik smije slaviti dvije svete mise (binirati) radnim danom samo uz izričito dopuštenje mjesnoga ordinarija, koji će ga dati, ako za to postoje opravdani razlozi pastoralne naravi (usp. kan. 905 § 2). Slaviti pak tri svete mise (trinirati) radnim danom ne smije se ni pod kojim uvjetom.

3. Svećenik smije slaviti tri svete mise (trinirati) nedjeljama i zapovijedanim blagdanima također samo uz izričito dopuštenje mjesnoga ordinarija, koji će ga dati, ako za to postoje opravdani pastoralni razlozi (usp. kan. 905 § 2). Slaviti pak četiri svete mise (kvadrinirati) ni radnim danom ni nedjeljama ni zapovijedanim blagdanima ne smije se ni pod kojim uvjetima. Ako negdje postoji takva praksa, treba ju bez ikakva odlaganja ukinuti.

4. Izuzetak od gornjih pravila binacije i trinacije čine sljedeći slučajevi (*Opća uredba Rimskog misala*, br. 204; HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, bilješka br. 21, str. 59):

- a) na Veliki četvrtak: tko je slavio ili koncelebrirao Misu posvete ulja, može slaviti ili koncelebrirati Misu večere Gospodnje;
- b) tko je slavio ili koncelebrirao misu u vazmenome bdjenju, može slaviti ili koncelebrirati Danju misu;
- c) na svetkovinu Rođenja Gospodnjega (Božić) mogu svi svećenici slaviti ili koncelebrirati tri mise, s time da se one slave u svoje vrijeme;
- d) na Spomen svih vjernih mrtvih svi svećenici mogu slaviti tri mise ili u njima koncelebrirati, uz uvjet da se one slave u različito vrijeme i da se poštuju odredbe o namjenjivanju druge odnosno treće mise;
- e) tko s biskupom ili njegovim izaslanikom koncelebrira u prigodi sinode, pastirskoga pohoda ili nekoga svećeničkog zborovanja, može za dobro vjernika opet slaviti misu; isto vrijedi, uz održavanje propisa, i za skupove redovnika.

5. Svećenik koji istoga dana koncelebrira drugu misu ne može ni s kojega razloga primiti za nju prilog (usp. kan. 951 § 2).

6. Neka se svi svećenici savjesno pridržavaju odredbe kan. 951 § 1 koji nalaže da svaki svećenik, osim na svetkovinu Rođenja Gospodnjega, prilog za binaciju ili trinaciju treba predati u svrhe koje je propisao ordinarij, to jest poslati ga nad/biskupskom ordinarijatu. Tom su obvezom vezani svi dijecezanski svećenici i oni redovnički svećenici koji po dekretu dijecezanskoga biskupa vrše bilo koju službu na župi (župnici, župni vikari), dok oni redovnički svećenici koji nisu župnici ni župni vikari, ako zbog nekoga drugog opravdanog razloga imaju dopuštenje *mjesnoga* ordinarija za binaciju (usp. kan.

905 § 2), prilog trebaju dostaviti *vlastitomu* ordinariju (usp. kan. 957).

7. Oni koji po službi imaju obvezu slavljenja mise „za narod“ (*pro populo*), ako istoga dana služe drugu svetu misu, mogu za sebe zadržati prilog od te mise (*Papinsko vijeće za zakonske tekstove*, odgovor od 27. 11. 2000.); ako pak po dopuštenju mjesnoga ordinarija nedjeljama i zapovijedanim blagdanima triniraju, prilog od treće mise dužni su dostaviti nad/biskupskom ordinarijatu.

8. Svim se svećenicima *usrдно preporučuje* da vjernike često podsjećaju na častan i hvalevrijedan običaj Crkve da za svoje pokojne članove prikazuje sv. misu pa neka ih potiču na slavljenje misa za pokojne, ali i po drugim njihovim nakanama (usp. kann. 945-946; *Mos iugiter*, članak 2, § 3). Neka svećenici imaju stalnu brigu da poučavaju vjernike kako su i tzv. „nevezane mise“, tj. one koje nisu vezane uz određeni dan i vrijeme, pred Bogom jednako vrijedne kao i one „vezane“, te da će biti sigurno slavljene, ako je za njih dan i primljen prilog, jer je time nastupila stroga obveza (usp. kan. 948). „Nevezane“ ili „slobodne“ misne nakane, zajedno s prilogom, svećenici koji s biskupovim dekretom vrše službu na župi dužni su dostavljati svomu nad/biskupskom ordinarijatu. Vlastitomu nad/biskupskom ordinarijatu obratit će se za misne intencije oni svećenici koji ih zbog službe ili drugoga razloga uopće nemaju ili ih nemaju u dovoljnoj količini. Kada Ordinarijat prosljeđuje misne nakane svećenicima koji ih trebaju, a koji nisu inkardinirani u tu nad/biskupiju, transakciju treba učiniti isključivo putem svećenikova vlastitoga ordinarijata, uvijek uz pisanu otpremnicu i odgovor s primitkom poslanoga novca za misne nakane.

9. Time se dopunja i mijenja ranija odredba Hrvatske biskupske konferencije koja je glasila: „Rektori svetišta i drugih hodočasničkih mjesta, gdje obično pritječu mnogobrojni prilozima za slavljenje misa, trebaju *onerata conscientia* (u savjesti) brižljivo bdjeti da se točno primijene odredbe općeg zakona o tom predmetu. Ako neke priloge predaju neposredno svećenicima, neka o tome obavijeste svoga ordinarija“ (HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, br. 110). Od sada su svi, bilo da su župnici ili rektori svetišta i drugih hodočasničkih mjesta, dužni višak misnih nakana dostavljati svomu ordinariju (usp. kan. 956).

10. Kad su posrijedi *prilozima za misu*, neka se svi svećenici posebno savjesno i pažljivo pridržavaju kanonske odredbe kojom se od misnoga priloga ima ukloniti „čak i privid poslovanja ili trgovine“ (kan. 947), dakako i bilo kakve nezakonite zarade. Neka se zato dosljedno pridržavaju odredbe biskupâ svoje crkvene pokrajine o novčanoj visini misnog stipendija (usp. kan. 952 § 1) i neka ga ne zamjenjuju nikakvim drugim dobrima ni uslugama, niti ga samoinicijativno preinačavaju za druge potrebe, pa makar i crkvene, mijenjajući tako izvornu volju darovatelja, odnosno naručitelja misnih nakana.

11. Nijednomu svećeniku „nije dopušteno tražiti veći iznos“ od propisanoga niti zbog kojeg razloga; „dopušteno mu je ipak primiti dobrovoljno ponuđeni veći, dapače i manji prilog od onog određenog za namjenu mise“ (kan. 952 § 1). Neka se pritom posebno pazi je li veći iznos darovan osobi svećenika (*intuitu personae*) ili je darovan crkvi (*intuitu ecclesiae*). Svećenicima se također „usrдно preporučuje da i bez primanja ikakva priloga slave misu na nakanu vjernika, osobito onih siromašnih“ (kan. 945 § 2).

12. Što se tiče misa na kolektivnu nakanu, svakomu nad/biskupu pripada da slobodno odluči o tome za svoju partikularnu Crkvu imajući u vidu da se uvijek radi o

iznimci u odnosu na pravilo da se mora namijeniti toliko pojedinačnih sv. misa koliko ima pojedinačnih nakana za koje je dan i primljen, pa makar neznatan, prilog (usp. kan. 948). Ostajući kod onoga što je Hrvatska biskupska konferencija već o tome izrekla i odredila da se takve mise ne mogu slaviti nedjeljom (HBK, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, br. 111), neka u smislu dekreta Kongregacije za kler *Mos iugiter* od 22. 02. 1991. za one svećenike na području HBK-a, koji po odobrenju nad/biskupa služe mise na kolektivnu nakanu, vrijede sljedeće norme:

- a) Ako naručitelji misa, *prethodno i izričito obaviješteni i upozoreni* te prikladno poučeni, slobodno pristanu da njihovi prilozi budu ujedinjeni s drugima u samo jedan prilog, može im se udovoljiti samo jednom sv. misom na kolektivnu nakanu.
- b) U takvome slučaju potrebno je *javno oglasiti dan, mjesto i vrijeme* kad će se takva sv. misa slaviti; ali takva se sv. misa smije slaviti *najviše dva puta na tjedan*.
- c) Svećenik koji služi misu na kolektivnu nakanu smije zadržati za sebe *samo iznos jednoga stipendija koji je određen u biskupiji*. Iznos koji premašuje propisani misni stipendij mora se redovito dostavljati dijecezanskom biskupu za svrhe koje je on odredio.

13. Poznato je da je Hrvatska biskupska konferencija već donijela odredbu o obveznim župnim knjigama u *Pravilniku o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama*, 2001., članak 41. te je među obvezatne župne knjige navela i „knjigu primljenih misnih nakana (usp. kan. 958, § 1)“. Evidencija primljenih i namijenjenih misnih nakana obvezatna je međutim ne samo za župe, nego i za rektorate, svetišta i druga mjesta pobožnosti (usp. kan. 958 § 1), pa i za svećenike koji nemaju crkvenu službu, a ordinarij je obvezan svake godine pregledati te knjige osobno ili putem drugoga (usp. kan. 958 § 2). Osim toga, podsjećamo *sve svećenike*, bez obzira na službu koju vrše, da moraju točno upisivati mise primljene za slavljenje i one namijenjene (usp. kan. 955 § 4).

14. Tko se ne bude pridržavao ovih odredbi bit će kažnjen u skladu s kanonskim propisima, ne isključujući niti mogućnost primjene cenzure ili neke druge pravedne kazne (usp. kan. 1384 i 1385).

Zaključak

Slaviti euharistiju bitno je poslanje svećenika. On je u služitelj (*minister*) euharistije. On vrši svoju svećeničku službu u ime Crkve koja svojim odredbama usmjeruje to služenje. Ispravno postupanje svećenika u služenju sv. mise i ophođenju s priložima za nju, kao i ispravno poučeni vjernici koji u sv. misi aktivno i djelatno sudjeluju, najbolje su jamstvo da će Crkva, na tragu duge i bogate kršćanske tradicije, i danas izvršiti svoje poslanje koje joj Gospodin povjerava i biti njegova djelotvorna prisutnost u svijetu.

U Zagrebu, 19. travnja 2012.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Zagreb, 13. travnja 2012.

Pod predsjedanjem biskupa Vlade Košića, predsjednika Komisije Hrvatske biskupske konferencije „Iustitia et pax“ održana je sjednica u Sisku 12. travnja 2012. na kojoj je usvojena sljedeća

IZJAVA O POSTUPKU DONOŠENJA ZAKONA

Promatrajući zbivanja u hrvatskom društvu Komisija „Iustitia et pax“ s velikom zabrinutošću primjećuje da se u ovim prijelomnim trenucima hrvatskog društva najavljuju i šalju po hitnom postupku prijedlozi zakonskih rješenja od vitalne važnosti za pojedince, obitelj i hrvatsko društvo u cjelini. Međutim, upravo ti zakoni po svojoj naravi traže široku, temeljitu i argumentiranu javnu raspravu kao i traženje konsenzusa kao puta nalaženja najboljih zakonskih rješenja i izlaska iz krize.

Ne postoje nikakvi razlozi da se zakoni poput Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji, o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, o HRT-u kao i prijedlozi strategija na nekim drugim područjima, kao što je kultura, nalaze u javnoj raspravi samo nekoliko dana i predlažu po hitnom postupku. Pri tome se u javnosti na neprimjeren način stvara dojam kako su prijedlozi ovih važnih zakonskih rješenja ne samo u skladu sa zakonima Europske unije, nego da se upravo kao takva traže od strane Unije. Treba jasno reći javnosti da u većini područja koja ovi zakoni reguliraju ne postoji, osim određenih preporuka, obvezatno zakonsko rješenje Europske unije, niti se ono traži. Svaka članica EU ima pravo tražiti na tim područjima najbolja i najprimjerenija zakonska rješenja koja poštujući temeljna ljudska prava i slobode poštuju i moralnu i etičku tradiciju i kulturu određenog društva te viziju osobe i društva koja iz takvih načela proizlazi.

Iznošenjem suprotnih tvrdnji hrvatska se javnost dovodi u zabludu. Neki od ovih prijedloga su isto tako veoma važni za život osobe i društva da traže i izjašnjavanje građana na referendumu, a ne hitni postupak.

Upravo stoga pozivamo posebice medije da budu u službi demokracije i općeprihvaćenih vrijednosti, dajući dovoljno prostora različitim promišljanjima, ne etiketirajući stavove Crkava i drugih vjerskih zajednica kao zaostale i neprimjerene

modernom društvu. Odbijanjem potrebne javne rasprave i dijaloga s civilnim društvom i Crkvama se između ostaloga krši stečevina Europske unije koja obvezuje institucije na dijalog s Crkvama i vjerskim zajednicama. Time se onemogućuje uvid u mnoge argumente koji pridonose poštivanju dostojanstva ljudske osobe, pravednosti, solidarnosti i suprotstavlja se diktatu određenih interesnih skupina. U ovom teškom moralnom, socijalnom i gospodarskom trenutku hrvatskoga društva koje traži mnoge bolne mjere, ali i konsenzus kao put izlaska iz krize, nije dobro dijeliti društvo na ovako važnim pitanjima stvarajući dojam nesigurnosti i zaobilazeći činjenicu da u ovom času postoje mnogo teža gospodarska i socijalna pitanja koja treba hitno rješavati. Napominjući još jednom kako u većini ovih prijedloga nema razloga za hitni postupak, ponovno pozivamo cjelokupno hrvatsko društvo, a posebice Hrvatsku vladu i Sabor da otvore javni prostor i ostave dovoljno potrebnog vremena za temeljitu, smirenu i argumentiranu raspravu o svim ovim važnim pitanjima.

Mons. Vlado Košić,
predsjednik Komisije

IZJAVA VISOKIH PREDSTAVNIKA VJERSKIH ZAJEDNICA U HRVATSKOJ GLEDE NAJAVLJENE ŽURNOSTI DONOŠENJA ZAKONA O MEDICINSKI POMOGNUTOJ OPLODNJI

Ovih se dana u našoj javnosti najavljuje donošenje Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji žurnim postupkom. Prema pisanju medija nadležni ministar je najavio „*da zakon ide u žuran postupak na prvoj sljedećoj saborskoj sjednici, kako bi se primjenjivao u svibnju*“ i „*moja je obveza da se taj zakon počne primjenjivati u svibnju*“ (usp. Večernji list od 28. ožujka 2012.).

Povodom takvih i sličnih najava izražavamo svoju bojazan i zabrinutost, budući da su u najavama naznačeni termini blizu, a javnosti još uvijek nije obznanjen službeni tekst ni nacrt prijedloga Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji te ni vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj dosad nisu bile u mogućnosti razmatrati njegov sadržaj niti se, budu li držale potrebnim, argumentirano uključiti u javnu raspravu.

Držimo da je svaka državna vlast pozvana biti, među ostalim, i servisom svih svojih građana, te da je stoga dužna i pri donošenju izmjena zakona ove vrste u redovitim okolnostima osigurati redovitu proceduru i javnu raspravu i uzimati u obzir sve građane, osobito kada se neki zakon tiče prava na život ljudskoga bića i zadire u stožerne ustanove društva: brak i obitelj.

Podržavamo stav Predsjednika Hrvatskog sabora, koji je prema izvještajima iz medija, izjavio u općem kontekstu, da je „*za to da zakoni idu po redovnoj proceduri*“, i da će „*tražiti od Vlade RH da što više zakonskih prijedloga ide u redovitu proceduru, a u hitni postupak s posebnim obrazloženjem*“ (usp. Slobodna Dalmacija od 14. ožujka 2012.). Držimo da u konkretnom slučaju izmjena Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji nema dostatnih opravdanih razloga za žurni postupak i uskraćivanje prava na javnu raspravu, tim više što je važeći Zakon o medicinskoj oplodnji iz 2009. već usklađen s odgovarajućim direktivama Europskoga parlamenta i Vijeća Europe iz 2004. odnosno 2006. godine.

Stoga, ne ulazeći ovdje u sam sadržaj izmjena Zakona, apeliramo na Vladu RH i na Hrvatski sabor, da za ovako značajna zakonodavna rješenja s mnogostruko delikatnim implikacijama ne primjenjuju žurnu nego redovitu proceduru u kojoj je javna rasprava nužan i nezaobilazan preduvjet demokratskog procesa donošenja zakona.

Svi pripadnici vjerskih zajednica kao građani ove zemlje imaju ustavno pravo biti aktivni sudionici javne rasprave te stoga opravdano očekuju od zakonodavca kao i od sredstava javnog priopćavanja da ih se ne isključuje nego da im se u hrvatskom javnom prostoru osigura ravnopravno mjesto bez diskriminiranja, etiketiranja i omalovažavanja njihovih stavova.

Ohrabrujemo sve vjernike naših zajednica da daju konstruktivan doprinos javnoj raspravi o ovoj značajnoj temi, a medije i sve druge čimbenike društvenog života da zajedno dosljedno gradimo kulturu dijaloga i uzajamnog uvažavanja radi boljitka zajedničkog nam hrvatskog društva.

U Zagrebu, 16. travnja 2012. godine

Msgr. Vlado Košić, Predsjednik Vijeća HBK za ekumenizam i dijalog
Muftija Ševko ef. Omerbašić, Predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj
Luciano Moše Prelević, Rabin Koordinacije židovskih općina u RH
Kotel Da Don, Rabin Židovske vjerske zajednice Bet Israel u Hrvatskoj
O. Slobodan Lalić, Protojerej stavrofor Srpske pravoslavne crkve
O. Emil Cenov Angelov, Ikonom Bugarske pravoslavne crkve
O. Kirko Velinski, Protojerej Makedonske pravoslavne crkve - Ohridske arhiepiskopije
Branko Berić, Generalni vikar Evangeličke crkve u RH
Gosp. Lajoš Čati Sabo, Biskup Reformirane kršćanske (kalvinske) crkve u RH
Toma Magda, Predsjednik Saveza baptističkih crkava u RH
Mr. sc. Damir Špoljarić, Predsjednik Evandeoske pentekostne crkve u RH

PRIOPĆENJE SA SASTANKA BK HBK ZA ODNOS S DRŽAVOM I KOMISIJE ZA ODNOS S VJERSKIM ZAJEDNICAMA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Dana 20. travnja 2012. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu održan je sastanak Biskupske komisije Hrvatske biskupske konferencije za odnose s državom (kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, predsjednik Komisije, mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki, mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski, mons. Ante Ivas, biskup šibenski, mons. Vjekoslav Huzjak, biskup bjelovarsko-križevački, mons. Mate Uzinić, biskup dubrovački mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački, mons. Enco Rodinis, generalni tajnik HBK i tajnik Komisije) i Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Vlade Republike Hrvatske (gosp. Orsat Miljениć, ministar pravosuđa i predsjednik Komisije, gosp. Mirando Mrić, ministar rada i mirovinskog sustava, gosp. Rajko Ostojić, ministar zdravlja, gosp. Željko Jovanović, ministar znanosti, obrazovanja i sporta, gosp. Tomislav Saucha, predstojnik Ureda predsjednika Vlade RH, gosp. Franjo Dubrović, tajnik Komisije). Osim prisutnih na

tome sastanku, u Državnoj su komisiji još i: gđa. Andrea Zlatar Violačić, ministrica kulture, gosp. Arsen Bauk, ministar uprave i gosp. Slavko Linić, ministar financija.

Kao središnja točka sastanka razmotreno je stanje provedbe Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske te definiranje predmeta i metoda rada Mješovitih povjerenstava na daljnjoj provedbi istih Ugovora.

U otvorenome razgovoru i u ozračju suradnje, a držeći se pojedinih Ugovora, članovi Komisija zadržali su se na aktualnim točkama koje se tiču: pravnoga okvira međusobnih odnosa, tematskih cjelina odgoja i kulture, gospodarskih pitanja te položaja Vojnoga ordinarijata u RH. U svakome području naglašena je dimenzija suradnje, zajedničke brige i potreba trajnoga dijaloga.

Glede pravnih pitanja u središtu je osobito bilo usklađivanje pravnih sustava Crkve i Države, odnosno prepoznavanja statusa pravnih osoba Katoličke Crkve. Što se tiče područja kulture, na prvome je mjestu bilo pitanje školskih ustanova, kako djelovanja katoličkih škola tako i prisutnosti vjeronauka i njegove izvedbe u javnim školama. Nadalje, uočena je nužnost veće koordinacije u odnosu prema očuvanju i obnovi kulturalnih dobara i povezivanja radi ostvarivanja zajedničkih projekata i korištenja za to namijenjenih fondova EU. Jasno je naglašeno da je Crkva uvijek bila i jest otvorena za nadzor od strane mjerodavnih državnih tijela transparentnosti namjenskoga trošenja proračunskih sredstava. Crkvi je do toga stalo i zbog iznošenja istine o financiranju i korištenju novca iz Državnoga proračuna. Svjesni naslijeđenih i sadašnjih poteškoća koje se tiču povrata i naknade oduzete imovine izneseni su stavovi i iskrena želja da se nastave započeti razgovori. Za svako od ovdje navedenih pitanja i drugih koji se tiču četiriju Ugovora Komisije su odlučile uspostaviti radna tijela koja bi jamčila stručan pristup i promicanje učinkovite suradnje.

Na sastanku su iznesena pojašnjenja stavova dviju strana o aktualnim pitanjima kao što su: Prijedlog zakona o medicinski pomognutoj oplodnji, mjesto vjeronauka u školskoj nastavi te o važnosti spomena na žrtve ratnih i poratnih stradanja tijekom novije hrvatske povijesti. Obje strane su se usuglasile da se u međusobnoj komunikaciji, kao i u javnim istupima, mora biti odmjereno, poštujući različitost mišljenja.

Komisije su ocijenile ovaj prvi sastanak iznimno korisnim izražavajući nadu da će se i na ovoj i na drugim razinama i u budućnosti razgovarati s jednakom otvorenošću u traženju općega dobra.

PRIOPĆENJE S 44. PLENARNOG ZASJEDANJA HBK (Zagreb, 17. – 19. travnja 2012.)

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 44. po redu, pod predsjedanjem mons. Marina Srakića, đakovačko-osječkog nadbi-skupa i predsjednika HBK-a, održano je od 17. do 19. travnja u sjedištu HBK-a u Zagrebu, Ksaverska cesta 12a

Na zasjedanju su sudjelovali gosti: apostolski nuncij u RH mons. Mario Roberto Cassari, izaslanik Biskupske konferencije BiH-a mostarsko-duvanj-ski biskup i apostolski administrator trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić, izaslanik Slovenske biskupske konfe-

rencije celjski biskup mons. Stanislav Lipovšek, izaslanik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda subotički biskup mons. Ivan Penzeš, srijemski biskup mons. Đuro Gašparović, izaslanik Talijanske biskupske konferencije tršćanski nadbiskup mons. Gianpaolo Crepaldi i izaslanik Poljske biskupske konferencije mons. Marian Blażej Kruszyłowicz.

Na početku radnoga dijela zasjedanja kardinal Josip Bozanić nazočne je upoznao s pokretanjem postupka za beatifikaciju kardinala Franje Kuharića. Ukratko je izložio životopis blagopokojnog kardinala te zamolio biskupe da daju svoje mišljenje i suglasnost za taj postupak. Biskupi su jednoglasno podržali pokretanje toga procesa.

O temi »Propedeusko razdoblje ili priprava kandidata za primanje u sjemenište« uvodno izlaganje održao je rektor Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu Anđelko Koščak. Govoreći o nekim iskustvima u radu s mladima koji žele biti svećenicima, istaknuo je da u posljednje vrijeme u bogosloviju dolazi sve više kandidata koji nisu bili u malome sjemeništu. Iz toga proizlaze razni novi izazovi koji zahtijevaju nove načine pristupa odgoju budućih svećenika. U tome smislu nameće se potreba sustavne, redovite i kvalitetne pripreme za ulazak u bogosloviju. Ta bi priprava uključivala razdoblje od jedne godine. U nju bi bili uključeni svi oni koji žele postati svećenicima, a završili su srednju školu. Nositelj programa bila bi bogoslovija u suradnji s drugim crkvenim ustanovama i stručnjacima s različitih područja. Formacija bi uključivala ljudsku (psihosomatsku), intelektualnu i duhovnu dimenziju kandidata. Biskupi su istaknuli važnost promišljanja o toj

temi i nužnost uvođenja propedeuskog razdoblja u bogoslovljama uzimajući u obzir posebnosti krajevnih Crkava.

Biskupi su usvojili završni tekst dokumenta »Ratio fundamentalis nationalis Croatiae« nakon što su u njega uvršteni prijedlozi s prethodnih zasjedanja. Radi se o temeljnom dokumentu za odgoj i obrazovanje svećeničkih kandidata na području HBK. Dokument se upućuje Kongregaciji za katolički odgoj na odobrenje.

Biskupi su razmotrili i uputili na daljnju doradu Smjernice i odredbe Kongregacije za nauk vjere.

Na tragu razmišljanja i prijedloga s prošlog zasjedanja biskupi su donijeli i neke upute, pojašnjenja i odredbe o misnome slavlju. Istaknuli su da su ispravno postupanje svećenika u služenju svetih misa i ophođenju s priložima za nju, kao i ispravno poučeni vjernici koji u svetoj misi aktivno i djelatno sudjeluju, najbolje jamstvo da će Crkva i danas izvršiti svoje poslanje koje joj Gospodin povjerava i biti njegova djelotvorna prisutnost u svijetu.

Biskupi su razmotrili i prijedlog novoga statuta Hrvatskoga Caritasa uputivši ga na daljnju doradu. Uz to su Fabijana Svalinu, dosadašnjeg vršitelja dužnosti ravnatelja Hrvatskoga Caritasa, imenovali ravnateljem te ustanove HBK-a.

Posebna je pozornost bila posvećena najavama promjena zakona koje se odnose na temeljna pitanja života i obitelji. U duhu svoje pastirske službe i odgovornosti biskupi su s tim u vezi uputili apel nositeljima vlasti i hrvatskoj javnosti da se ti zakoni ozbiljno pripreme, da se omogućiti široka javna rasprava te da svi odgovorno pristupe traženju najboljih

zakonskih rješenja koja se odnose na temeljne vrijednosti svakoga društva.

Osvrnuvši se na 20. obljetnicu vjeronauka u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj, biskupi su vrednovali prijedeni put. Istaknuli su da je vjeronauk u školi pridonio da generacije učenika, sada već odgovornih članova Crkve i društva, dobiju cjelovitiji odgoj i obrazovanje te da postanu otvorenije za istinski i hrabri dijalog u demokratskom i pluralnom društvu. Zbog svoga prvotnog poziva na naviješta-nje, Crkva u Hrvatskoj osjeća se pozvanom i dalje kročiti tim putem. Nada se i nadalje dobroj i iskrenoj suradnji s državnim institucijama mjerodavnim za školski sustav koja će, s obzirom na vjeronauk u školi, pokazati zrelost poštovanja svakoga čovjeka i njegovih prava na slobodu vjeroispovijesti, što uključuje i poha-đanje vjeronauka u školi, sa svim pripadajućim pravima i obvezama.

Predsjednik Vijeća HBK-a za kulturu i crkvena kulturna dobra nadbiskup Želimir Puljić podnio je izvješće o uređenju i korištenju crkvenih arhiva, o povratu crkvenih matica sukladno Sporazumu između HBK-a i Vlade RH od 31. listopada 2005. kao i o pristupu državnim arhivima. Nadbiskup Puljić je biskupe upoznao i s novim tijelom koje je Papa utemeljio u okviru Papinskoga vijeća za kulturu pod nazivom »Predvorje naroda«. Istaknuo je da se radi o iznimno važnom tijelu u ovom povijesnom trenutku, a glavna mu je zadaća dijalog između vjernika i nevjernika o pitanjima vjere i velikim

egzistencijalnim pitanjima.

Jedna od tema bilo je i pitanje statusa Vojnog ordinarijata na temelju nove Uredbe Vlade RH o ustroju Ministarstva obrane.

Biskupi su uputili apel da se Uredu za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata omogući daljnji rad po još uvijek važećem Zakonu o pronalaženju, obilježavanju i održavanju grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata, po kojemu je i ustanovljen.

Potvrđeno je da će zahvalno hodočašće u Rim u »Godini vjere« biti od 5. do 9. studenoga 2012.

Posljednjega dana zasjedanja, 19. travnja, biskupi su obilježili sedmu obljetnicu pontifikata pape Benedikta XVI. svečanim euharistij-skim slavljem u zagrebačkoj prvostol-nici, koje je predvodio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Mario Roberto Cassari. To je ujedno bila zahvalna i oproštajna misa nun-cija Cassarija kojega je Papa imeno-

vao za nuncija u Južnoafričkoj Republici, Namibiji, Bocvani, Svaziju i Lesotu. Biskupi su uputili i prigodnu čestitku Svetome Ocu u kojoj su mu na osobit način zahvalili na prošlogodišnjem nezaboravnom posjetu Hrvatskoj.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

IZJAVA STALNOG VIJEĆA HBK O PRIJEDLOGU ZAKONA O MEDICINSKI POMOGNUTOJ OPLODNJI

PRIJEDLOG ZAKONA U SUPROTNOSTI S USTAVOM REPUBLIKE HRVATSKE. Naša je dužnost upozoriti javnost o moralnoj i pravnoj neprihvatljivosti namjere da se predloženim Zakonom o medicinski pomognutoj oplodnji legalizira zamrzavanje ljudskih zametaka, omogućiti stvaranje ljudskog zametka spajanjem sa spolnim stanicama zamjen-skog roditelja, te omogućiti stvaranje zametka izvan obiteljskog okruženja i time lišavanje takvim postupkom rođenog djeteta prava na oba roditelja.

Prijedlog toga zakona nije u skladu s načelima Ustava Republike Hrvatske, sa zahtjevima međunarodnih ugovora koji uređuju ljudska prava, posebice Konvencijom o pravima djeteta, te Obiteljskim zakonom i Zakonom o suzbijanju diskriminacije. Republika Hrvatska slobodna je urediti to područje na način koji smatra prihvatljivim, te pri tome nije vezana zahtjevima Europske Unije ili Vijeća Europe, osim u tehničkim pitanjima primjene medicinski pomognute oplodnje.

Ustavne odredbe o zabrani diskriminacije kao i duh i slovo posebnog Zakona o suzbijanju diskriminacije su također zanemareni u prijedlogu Zakona. Legalizacija postupaka začeca i rađanja djece koja su lišena prava na oba biološka roditelja čine od te djece posebno ranjivu i diskriminiranu skupinu. Dugoročno gledano, naknadna spoznanja tako začete djece o načinima i postupku početka njihovog života imaju negativne posljedice na psihološkoj razini u najosjetljivijem razdoblju formiranja njihove ličnosti, a predloženo rješenje krši i njihovo pravo na privatnost jer im nije omogućeno saznati imaju li braću i sestre začete na sličan način, odnosno ne mogu se međusobno upoznati.

POVREDA LJUDSKIH PRAVA DJETETA. Ljudski je zametak ljudsko biće u najranijoj i najranjivijoj fazi razvoja. Ovom znanstveno neprijepornom činjenicom i na ljudski zametak se odnosi *čl. 21. st. 1. Ustava Republike Hrvatske* koji glasi ***Svako ljudsko biće ima pravo na život.*** Zamrzavanjem zametaka i njihovim uništenjem probirom s različitih osnova krši se Ustavom zajamčeno pravo na život. Konvencija o pravima djeteta koju je ratificirao Hrvatski sabor nalaže da se djetetu i prije rođenja osigura pravna zaštita, te pravo na skrb oba roditelja (Preambula i *čl. 7. st. 1. Konvencije*). Obiteljski zakon Republike Hrvatske u *čl. 32. st. 2.* obvezuje supružnike na uzajamno poštivanje i vjernost. Prema predloženom Zakonu može se postići začeca primjenom spolnih stanica treće osobe, što je s biološkog i genetskog stajališta ravno rođenju djeteta iz preljuba.

Iz ovih razloga donošenje zakona koji je u očitoj suprotnosti s temeljnim odredbama Ustava RH, Konvencije o pravima djeteta, Obiteljskog zakona te Zakona o suzbijanju diskriminacije neće primjereno riješiti problematiku tog delikatnog područja.

NEZAOBILAZNA MORALNA KOMPONENTA LJUDSKIH ČINA. Takav zakon koji svojim rješenjima u potpunosti zanemaruje opća moralna načela dugoročno bi se mogao negativno odraziti na moral najširih krugova ljudi. Poznato je da zakoni koji zanemaruju moralnu komponentu imaju za posljedicu da se radnje i postupci koji su prije njihovog donošenja općim suglasjem bili nemoralni, činjenicom da su postali zakonski dopušteni vremenom se počinju doživljavati kao moralno prihvatljivi. Jednostavnije rečeno, u promišljanjima građana zakon se poistovjećuje s moralnošću i pravednošću. Donošenjem takvog zakona otvara se mogućnost

manipulacija s roditeljstvom i u konačnici podrija obitelj utemeljena na bračnoj zajednici. Stoga, pozivamo saborske zastupnike, a posebno one koji su katoličke vjere, da ne donose zakone koji su moralno-pravno štetni a potičemo vjernike i sve ljude otvorene istini da uoče kakve sve opasnosti proizlaze iz takvih nemoralnih zakona, da odbiju koristiti one mogućnosti koje se protive moralnim zakonima te da koriste sva legalna sredstva građanskog utjecaja kako protiv donošenja, tako i za izmjenu neprihvatljivih zakonskih rješenja.

Zagreb, 10. svibnja 2012.

Priopćenje Komisije HBK "Iustitia et pax"

Komisija "Iustitia et pax" Hrvatske biskupske konferencije, pod predsjedanjem predsjednika Komisije sisačkog biskupa Vlade Košića, održala je redovitu

sjednicu 16. svibnja 2012. godine, u zgradi Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

U razmatranju aktualnih pitanja u našem društvu Komisija je izrazila zabrinutost zbog poskupljenja energenata, komunalnih pristojbi, a posebno vode,

koja je osnovni uvjet života. Komisija podsjeća da se u svojim dosadašnjim izjavama zauzimala za besplatni socijalni minimum zbog, s jedne strane neodvojivosti pristupa vodi od osnovnog ljudskog prava na život, a s druge strane upravo zato što Hrvatska pripada krugu zemalja s najbogatijim vodnim zalihama.

Komisija, nadalje, izražava neslaganje s javnim umanjivanjem simboličke vrijednosti Bleiburga kao simbola stradanja hrvatskoga naroda od strane komunističkog terora na kraju II. svjetskog rata i u vrijeme poraća. Takvim se postupcima

zbunjuje hrvatska javnost, kao što je to slučaj i kod promjena

obilježavanja državnih blagdana, a što ima za cilj brisanje povijesnog pamćenja hrvatskog naroda. Komisija daje svoju podršku i poziva sve ljude dobre volje, a osobito vjernike da u nedjelje, 20. i 27. svibnja, izraze svoje opredjeljenje za život potpisivanjem "Deklaracije o zaštiti početka ljudskoga života i prava djeteta".

Komisija je, u svjetlu vrijednosti pravde i socijalnog mira, raspravljala o problemima reforme javne uprave, o zaštiti javnih dobara, kao i vitalnih sektora javnog dijela gospodarstva s posebnim osvrtom na potrebu postizanja vrsnog i stručnog, učinkovitog i kompetitivnog upravljanja državnom upravom i javnim sektorom, te očuvanja prirodnih dobara i mrežnih sustava, na uslugu građana i svih naraštaja. S tim u vezi Komisija najavljuje i skoro objavljivanje izjave koja će se na osobit način baviti temom zaštite javnog interesa i neotuđivosti javnih dobara.

Mons. Vlado Košić
predsjednik Komisije

IZJAVA KOMISIJE HBK „IUSTITIA ET PAX“

O PROMICANJU JAVNOG INTERESA I ZAŠTITI JAVNIH DOBARA

Sažetak: u ovo krizno doba, Komisija HBK *Iustitia et pax* želi izraziti zabrinutost za stanje u hrvatskom društvu, ali isto tako ukazati na pravo građana na suvremenu javnu upravu i na djelotvorni javni sektor gospodarstva. Komisija nastoji na taj način dati svoj skroman doprinos raspravi o zaštiti javnog interesa i općeg dobra, sa željom da državna i javna uprava budu na usluzi građanima te da potiču razvoj gospodarstva i zapošljavanje. Jer vrsno obrazovana i nezavisna javna uprava u stanju je postati stabilan i lojalan čimbenik demokratske države te pridonijeti da javni sektor izraste u kompetitivni dio gospodarstva i da tako postanu, svi zajedno, jamstvo složnijeg društva i pravednije države.

Nemile scene s otoka Brača i drugih krajeva gdje radnici ostaju bez posla potiču nas, laike i klerike ove Komisije, da se oglasimo o teškoćama o kojima smo se često suzdržavali govoriti. Skanjivali smo se, premda smo osjećali da su kod propadanja tvrtki i otpuštanja radnika u pitanju i *pravda* i *mir*. Jer nije se uvijek radilo o lošem upravljanju, nego i o volji da se obogati otpuštajući ljude i prodajući imetak tvrtki. Kad smo pak nastojali razumjeti radi li se o jednostranoj nepravdi, sudarali smo se s mûkom institucija ili se gubili u halabuci medija. U isto vrijeme znali smo za iskustva drugih koji radničkim zadrugarstvom i socijalnim poduzetništvom spašavaju tvrtke i tako djelotvorno promiču *dar* i *besplatnost* kao mogući dio "stvarne" ekonomije (v. *Caritas in Veritate*, 34-39).

Stanje naše Domovine danas nije dobro. Propadanje čitavih djelatnosti i stoljetnog znanja (tekstilne industrije, brodogradnje...) i sve veća nezaposlenost, posebice mladih i obrazovanih, velika javna i privatna zaduženost, korupcija i trgovanje utjecajem i javnim pravima, neprilagođenost obrazovnog sustava potrebama vremena i tržišnoj utakmici, sve to pridonosi zdvojnosti koju nismo poznavali ni u najtežim vremenima borbe za obranu i oslobađanje Domovine. Tako je *pravo na rad* u velikoj mjeri ostalo mrtvo slovo na papiru, kao uostalom i *obrazovanje za poduzetništvo*. Ovoj sumornoj stvarnosti pridonosi, nakon svakih izbora, promjena više stotina kadrova državne uprave i javnih poduzeća, što uvelike paralizira zemlju tijekom više mjeseci prije i poslije izbora. Država kao da zastaje, a s njom trpe i prava građana i gospodarska djelatnost.

Takvo stanje nije međutim nemoguće promijeniti. Naša zemlja ima brojne prednosti i rijetka bogatstva, od kreativnih i vrijednih ljudi do jedinstvenih prirodnih dobara i dobre infrastrukturne opremljenosti, koji - i jedni i drugi i treći - predstavljaju usporedne i natjecateljske prednosti demokratske Hrvatske u Europi i u svijetu.

Stoga držimo da više ne smijemo šutjeti kad su u pitanju, konkretni ljudi i njihove obitelji, njihov trud i muka, ali i prirodna bogatstva naše zemlje, ukratko najveće vrijednosti našeg prostora i vremena. Ne možemo šutjeti posebice o dvama pitanjima koja tište hrvatsko društvo i uvjetuju *mir* danas, u našoj domovini, ali i *pravednost* sutra, za bu-duće naraštaje. Radi se naime, s jedne strane o *javnom interesu* - javnoj upravi i javnim poduzećima, s druge o hrvatskim *javnim dobrima* i prirodnim bogatstvima, obnovljivim i neobnovljivim.

1. *Javni interes i opće dobro.*

Pluralna i demokratska Hrvatska naslijedila je od komunističkog režima velik i često neučinkovit javni sektor gospodarstva. Njegova privatizacija događala se nažalost u vrijeme kad su jedni branili i oslobađali Domovinu, a pojedini drugi prodavali i uništavali nekad "društvene", ustvari javne tvrtke, zadruge, banke ... Sve se to odvijalo u površnom uvjerenju da su privatizacija i "nevidljiva ruka tržišta" jedini kriteriji, a da je država *a priori* loš gospodarstvenik. Zaboravljalo se da u demokraciji država, lokalne zajednice i javne ustanove moraju štiti *javni interes* i promicati *opće dobro*, dok je gospodarska sfera u najvećoj mjeri

zbir *privatnih interesa*. Popuštalo se naime neoliberalnom zahtjevu da osnovna uloga države postane - služenje gospodarstvu. Zaboravljalo se da država mora osiguravati i *javni interes* i osnovnu pravednost, tj. solidarnost i jednakost građana - posebice na području obrazovanja i zdravstva - ali i arbitrirati između privatnih interesa.

Zanemarivalo se isto tako dužnost države da osigura vrsnu javnu, posebice državnu, i njezinu neovisnost od izvršne vlasti, tj. Vlade i od političkih promjena. Ukratko, umjesto da se državi priskrbe najbolji, obrazovani kadrovi i tako ostvari načelo *meritokracije* - vodstva sposobnih, nastavilo se stopama prethodnog režima i *partitokracije*, tj. stranački podobnih službenika. Nije se razumijevalo da su samo vrsni i obrazovani voditelji javne uprave u stanju dobro upravljati - na korist građana - i reformirati javni sektor, ali isto tako zamijeniti brojne manje obrazovane te ostvariti značajne uštede za javne proračune i poduzeća. Nije se vodilo računa ni o potrebi *jedinstva državne uprave*, već se dopustilo rastakanje ministarstava pod firmom "nezavisnih regulatornih agencije" (kojih je danas u Hrvatskoj više od 60!), a što je sakatilo državu, ali i množilo "fotelje". Zanemarivalo se isto tako dužnost demokratske države da osigura *osobnu odgovornost* ministara: jer pomoćnici ministara, s jedne strane, tek uče ono što moraju raditi, a s druge politiziraju državnu upravu koja treba biti politički nepristrana.

S druge strane, kod nas nažalost nije dovoljno poznato da u mnogim europskim demokracijama postoji *javni* sektor na područjima ne samo *uslužnih*, nego i *proizvodnih* djelatnosti, a koji se uspješno nosi s konkurencijom privatnog sektora, dok istovremeno osigurava javne, vitalne interese nacije te tako snaži društvo i koheziju. Javni sektor je prisutan ne samo na području transporta i zbrinjavanju otpada, energetike i komunikacija, nego i vodoopskrbe i odvodnje, ali posebice tzv. "prirodnih monopola", tj. mrežnih sustava od nacionalne važnosti i protežnosti. Ovamo spadaju ceste i autoceste, naftovodi i plinovodi, željeznice i prijenosna električna mreža... koji su vitalni za svako gospodarstvo, za sva nova ulaganja, ali i za smanjivanje socijalnih nejednakosti. Što bi od ovoga svega moralo, a što ne ostati u javnom sektoru u Hrvatskoj, o tome bi trebalo odlučiti po načelu *supsidijarnosti*, koje je danas vladajuće u podjeli nadležnosti između *Europske unije* i država članica, a koje je niklo u krilu Katoličke crkve i njezinog socijalnog nauka prije više od 80 godina (enciklika *Quadragesimo anno*, 186).

Sva bi ova pitanja i kod nas trebala biti predmetom javnih rasprava. Naša se Komisija kani ovom prilikom osvrnuti na vođenje javnog sektora, državne uprave i javnih poduzeća. Političari naime imaju pravo kad ističu da zbog lošeg upravljanja trpe i građani i ta poduzeća, odnosno njihova društvo i gospodarska funkcija. Postoje međutim iskustva drugih i sve ukazuje da je *javni menadžment* poseban *zamat*, dapače *poziv* te da se za nj, kao i za svaki drugi, treba unaprijed obrazovati. On je poseban posao s jedne strane zbog raznovrsnosti područja tj. *materije* javne uprave, jer se radi o velikom broju područja, koja nisu samo pravna, ili samo ekonomska, ili samo financijska... nego i socijalna i "okolišna" i međunarodna i urbana i ruralna i industrijska i uslužna... a, s druge strane, radi *cilja*, koji je poseban, jer se radi o služenju *javnom interesu* po načelima *općeg dobra*. A javni interes nije tek zbir *privatnih* interesa, nego više od toga i kvantitativno i kvalitativno. Privatni je pak interes usmjeren prvenstveno na profit, danas sve razuzdaniji i bezobzirniji profit. Zato znanje i metode upravljanja privatnim poslovima nisu ni primjereni, a ni primjenjivi u javnim poslovima.

Građani međutim imaju pravo na izvrsne, štoviše najbolje upravljače javnom upravom i javnim poduzećima, jer ti upravljači imaju utjecaja na slobode građana, njihova prava i imetak... A da bi se dobilo takve, izvrsne "kapetane" javnog sektora, potrebno je najprije odabrati ih kroz stroge i zahtjevne natječaje, a potom ih višestranom obrazovati - pravno i

ekonomski, financijski i socijalno, "europski" i "okolišno"... za svu raznovrsnost javnih djelatnosti. Tako obrazovanima, karijernim javnim *menadžerima* moguće je prepustiti vođenje upravnih jedinica i javnih poduzeća, pa i upravnih sudova i tako zaštititi javno upravljanje od stranačkih interesa izvršne vlasti. Jer takvi, politički neutralni - a svakoj legitimnoj izvršnoj vlasti lojalni - profesionalni javni službenici mogu biti jamstvo za zakonitost i stalnost rada, te za pravedno i učinkovito služenja javne uprave građanima, Vladi i državi.

2. **Hrvatska prirodna dobra** danas su ugrožena, kako zbog nemara vlasti, tako i zbog neoliberalnih pritisaka u pravcu njihova trošenja, uništavanja i prisvajanja. Ona su, uz "prirodne monopole", javna poduzeća i javne medije nažalost ono jedino što još ostaje u javnom vlasništvu i što je kakvo-takvo jamstvo za održivi razvoj Hrvatske, jer prostor i šume, vode i more, zemlja i hrana, blagoslov su ove zemlje i njezina jedina snaga pred izazovima budućnosti.

Sva su ta, još preostala prirodna dobra i infrastrukture, nakon propadanja najvećeg dijela proizvodnih djelatnosti, hrvatska usporedna i natjecateljska prednost, važnosti koje treba biti svjestan svaki saziv Sabora i svaka legitimna Vlada. Jer, čime će sutra hrvatske Vlade vladati na korist građana, a javna uprava upravljati, ako se nastavi s rasprodajom tih dobara kad je već i telekomunikacijski i financijski i energetske sektor u najvećoj mjeri izručen kapitalu bez korijena i domovine? Ova rijetka preostala dobra su hrvatska prednost, ali prednost koje su svjesniji drugi, nego mi sami, drugi koji danas u svijetu unajmljuju ili kupuju milijune hektara zemlje i ogromne količine vode, infrastrukture i mrežne sustave, ali i otoke i obale mora, jer sve više ljudi želi živjeti u ugodnijim podnebljima.

Zato od Hrvatskog sabora i Vlade građani imaju pravo očekivati da prestanu nuditi na prodaju, ili u koncesije ona dobra i "prirodne monopole", pa i tvrtke, kojima Hrvati mogu sami upravljati - bolje nego danas, dapače izvrsno, ako se to hoće - i od kojih može imati koristi Hrvatska današnjeg i budućih pokoljenja. Zato je isto tako razborito očekivati da se Hrvatska, država potpisnica ugovora s *Europskom unijom*, što prije uključi u promicanje europskih vrijednosti dostojanstva osobe i ljudskog rada kao osnove tog dostojanstva; u povratak primata politike kao "mjesta" i načina prakticiranja demokracije i građanskih sloboda; u obuzdavanje financijskog kapitala - oporezivanjem financijskih transakcija i vraćanjem financija u ulogu servisa gospodarstva i javnih zajednica; u borbu protiv klimatskih promjena; u održivu energetske politiku EU; u izbor migracijske politike EU kao osnove ne asimilacije, nego građanske i kulturne integracije; te, navlastito, u zaštitu obitelji kao osnove društva i dostojanstva života od njegova nastanka začecem do njegova prirodnog završetka.

U zaključku, pozivamo hrvatske javne institucije, od Sabora i Vlade do znanstvenih ustanova i sveučilišta, građanskih i vjerskih udruga te sindikata i stranaka da o pitanjima javne odgovornosti omoguće javnu raspravu i - kad god je opravdano - izjašnjavanje građana referendumom. Radi se, naime, o očuvanju osnovnih funkcija demokratske države i njezine kohezijske društvene uloge. Radi se isto tako o trajnim dobrima koje ovaj naraštaj nema pravo rastočiti, uništiti ili rasprodati.

U Zagrebu, 6. lipnja 2012. godine

Mons. dr. Vlado Košić,
predsjednik Komisije HBK
"Iustitia et pax"

**PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG PLENARNOG ZASJEDANJA HBK
(Zagreb, 11. – 12. lipnja 2012.)**

Izvanredno plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem predsjednika HBK mons. Marina Srakića, đakovačko-osječkog nadbiskupa održano je 11. i 12. lipnja u sjedištu HBK u Zagrebu, Ksaverska cesta 12a. Pozdravljajući nazočne predsjednik HBK podsjetio je na događaje koji su se dogodili od posljednjeg zasjedanja. Potom je riječi pozdrava uputio otpravnik poslova Apostolske nuncijature u RH mons. Mauro Lalli.

U radnome dijelu biskupi su najprije razmotrili prijedloge vezane za proslavu Godine vjere koja će svečano započeti 11. listopada 2012. na pedesetu obljetnicu otvaranja Drugoga vatikanskog koncila. Istoga dana bit će obilježena i dvadeseta obljetnica objavljivanja Katekizma Katoličke Crkve. Biskupi su prihvatili neke prijedloge koji su nadahnuti smjernicama apostolskog pisma pape Benedikta XVI. „Porta fidei“ i notom s pastoralnim smjernicama za Godinu vjere Kongregacije za nauk vjere.

Na zasjedanju su dogovorene i neke pojedinosti zahvalnog hodočašća u Rim u „Godini vjere“ koje će se održati od 5. do 9. studenoga 2012.

Na tragu Apela s plenarnog zasjedanja HBK od 19. travnja 2012. i Izjave Stalnoga vijeća HBK o Prijedlogu zakona o Medicinski pomognutoj oplodnji od 11. svibnja 2012. biskupi su ponovno istaknuli kako se radi o Zakonu koji uređuje iznimno važno i osjetljivo područje te će svojim rješenjima bitno odrediti budućnost obitelji i naroda. Odlučeno je da se tiskaju prigodni materijali s najvažnijim informacijama o umjetnoj izvantjelesnoj oplodnji koji će biti podijeljeni diljem Hrvatske.

Biskupi su se osvrnuli na kršenje Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture pokušajem reduciranja nastave vjeronauka samo na prva dva razreda u srednjim medicinskim školama te na druge negativne pojave kad je u pitanju upis djece na vjeronauk u školi. U vidu početka Godine vjere biskupi HBK će pozvati roditelje da tim odgovornije skrbe o vjerskom odgoju svoje djece te da ne dopuštaju povredu njihova roditeljskog prava na školovanje i odgoj djece u skladu s vlastitim uvjerenjem.

Biskupi su raspravljali i o pitanju statusa Vojnog ordinarijata u svjetlu nove Uredbe Vlade RH o ustroju Ministarstva obrane.

Biskup Ante Ivas izabran je za predsjednika Biskupske komisije HBK za liturgiju. Imenovani su i novi članovi u pojedina tijela HBK.

Na zasjedanju su biskupi informirani i o susretu zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića s patrijarhom Srpske pravoslavne crkve gospodinom Irinejom kojem su nazočili članovi Stalnoga vijeća HBK i članovi Svetoga Arhijerejskog Sinoda Srpske Pravoslavne Crkve.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

IZJAVA STALNOG VIJEĆA HBK

Izjava Stalnoga vijeća HBK-a o konačnom prijedlogu Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji

Naša je javnost preko medija obaviještena da je Konačni prijedlog zakona o medicinski pomognutoj oplodnji sa sjednice Vlade RH upućen u daljnju saborsku proceduru s namjerom da ga se još ovoga tjedna usvoji prije ljetne stanke Hrvatskoga sabora. Po svom sadržaju i važnosti problematika koju obrađuje takav prijedlog zahtijeva širo-ku demokratsku raspravu u kojoj bi se otvoreno sučelili suprotstavljeni stavovi i argumenti kako bi građani mogli dobiti uvid u vjerodostojne informacije i činjenice.

Predlagatelji takvoga zakona neprestano ističu da su tijekom predizborne promidžbe obećali građanima donošenje takvog zakona smatrajući da ih obećanje uvjetuje, a pobjeda na izborima daje opravdanje za njegovo donošenje. Međutim, ni obećanje, ni pobjeda na izborima ne daje pobjednicima neograničenu vlast nad životom i smrću niti im daje otvorene ruke za urušavanje temeljnih vrijednosti poput braka i obitelji.

Stoga ističemo da konačni prijedlog zakona o medicinski pomognutoj oplodnji:

46. ne štiti ljudska prava i nije u skladu s duhom Ustava RH jer začetim ljudskim bićima ne jamči pravo na život, već ih u najvećem broju slučajeva osuđuje na smrt;

47. nije human jer zbog selektivnog pristupa ima eugenički karakter što je vidljivo iz članka 3. stavak 2. gdje se kao cilj, za razliku od važećeg zakona, navodi postizanje začeca, trudnoće i rođenje zdravoga djeteta, što je vezano uz neograničenu primjenu preimplanta-cijske

genetske dijagnostike (članak 9. stavak 1. točka 9);

48. nije u korist zdravlja žene i muškaraca. Naime postupci medicinski pomognute oplodnje u svojoj biti nisu liječenje jer ne dovode do ozdravljenja uzroka neplodnosti kao složenog zdravstvenog stanja;

49. nije u interesu djece ni prije ni nakon rođenja jer, osim što onima začetima uskraćuje pravo na život, nekima od rođenih namjerno oduzima očinsku ljubav i skrb, što je u suprotnosti s Konvencijom o pravima djeteta (članak 7. i članak 18);

50. nije usmjeren rješavanju problema već njihovom umnožavanju, kako u medicinskom, tako i u pravnom a napo-se u moralno-etičkom smislu. To se osobito odnosi na nepoznat broj zamrznutih ljudskih bića – zametaka – čija je sudbina potpuno nepoznata i nedefinirana;

51. nije na dobrobit liječnika i liječničke struke jer narušava dostojanstvo liječnika koji bi zbog provođenja takvoga zakona kršili Hipokratovu zakletvu kao i Kodeks medicinske etike i deontologije Hrvatskoga liječničkog zbora (članak 1. i članak 3);

52. nije u korist braka i obitelji jer se proširenjem kruga korisnika MPO-a (članak 10) ugrožavaju te dvije stožerne institucije društva u pokušaju da ih se izjednači s ostalim oblicima zajedničkog života koje ih nikako ne mogu nadomjestiti;

53. nije u interesu budućnosti hrvatskih građana i njihova zdravlja, već pogoduje financijskim i drugim interesima farma-

ceutskih tvrtka, zdravstvenih ustanova i uključenih zdravstvenih djelatnika;

54. nije odrješit u sprečavanju zloporaba i kršenja zakona (članak 56—57) jer ne predviđa strože kazne za ponavljanje djela, za djela koja izvrši organizirana skupina, ne predviđa kaznu oduzimanja licence za rad zdravstvenom i nezdravstvenom djelatniku koji prekrši odredbe zakona. On predviđa samo novčane kazne, no ne i kazne zatvora, kao što je to slučaj u zakonodavstvima drugih europskih zemalja koje su već regulirale to područje. Primjerice, u Francuskoj se reproduktivno kloniranje kažnjava s 30 godina strogog zatvora i novčanom kaznom od 7,5 milijuna eura.

55. Iz svega toga je očito da je Konačni prijedlog zakona o medicinski pomognutoj oplodnji po svome sadržaju i naravi duboko nemoralan i nehuman, a njegovo bi provođenje dovelo do nepredvidljivih posljedica za hrvatsko društvo.

Zbog toga članovi Stalnoga vijeća HBK-a bezrezervno podupiru one građane

koji su dosada potpisali *Deklaraciju o početku i zaštiti ljudskog života* u njihovim protivljenjima i traženjima glede donošenja Zakona u medicinski pomognutoj oplodnji.

Isto tako Stalno vijeće HBK-a apelira na saborske zastupnice i zastupnike, a posebno na one koji se deklariraju kao katolici, da ne opterećuju svoju savjest donošenjem zakona koji je uperen protiv života te dostojanstva braka i obitelji.

Naposljetku, u ovom ozbiljnom trenutku pozivamo sve vjernike na molitvu, post i pokoru kako bi na taj način, kao i na druge raspoložive načine, izrazili svoje opredjeljenje za kulturu života te vrednote braka i obitelji.

Zagreb, 9. srpnja 2012.

Stalno vijeće HBK-a

IZJAVA KOMISIJE HBK „*IUSTITIA ET PAX*“ O DOBRU MIRA - PLODU PRAVDE I ISTINE

1. Nada i strepnja. U vrijeme kad se Sveti Otac u Beirutu živo zalaže za mir među religijama i narodima na Bliskom istoku, ovdje, kod nas, ne možemo ne dijeliti zabrinutost zagrebačkog nadbiskupa pred *ishitrenim potezima... javnih vlasti u složenim graničnim pitanjima* naše zemlje. Ova pitanja bi naime trebalo rješavati isključivo po međunarodnom pravu, a *u svjetlu znanstvenih činjenica i stručnih prosudbi... braneći istinu*, kako to naglašava kardinal Josip Bozanić. I zacijelo će se svi ljudi dobre volje složiti s odličnim hrvatskim pravnikom Davorom Vidasom, kad on upozorava da se *istina ne može izglasati niti se ona može utjerati, nego se, prije svega, mora utvrditi*. Zato, kao brižni kršćani i zauzeti građani želimo i očekujemo da se naša država potruži, stvarno i konkretno, oko održivog mira i sigurnosti i kad se radi o njoj samoj i o njezinu susjedstvu.

2. Cjelovitost i nepovredivost. Naša Komisija izražava svoju duboku zabrinutost za mir, zasnovan na istini, pravdi i međunarodnom pravu ovdje, kod nas, *hic et nunc*. Hrvatski predstavnici naime prečesto zaboravljaju da je poštivanje teritorijalne cjelovitosti - tj. državnih granica i njihove nepovredivosti - bitan uvjet jednakosti, mira i suradnje među državama. A ta načela svečano su proklamirali osnivači Ujedinjenih naroda u *Povelji UN* 1945, a potom predstavnici država sudionica *Konferencije o Europskoj sigurnosti i suradnji* 1975. u Helsinkiju i u svom *Završnom aktu* obvezali su se na poštivanje "teritorijalne cjelovitosti svake države sudionice" i "svih njihovih granica" te osudili "izravne i neizravne mjere prisile" i prisvajanja tuđeg teritorija.

3. Lutanja i pravorijek. Usprkos takvih jasnih i strogih načela, koja proizlaze iz prirode demokratskih država, pa stoga i iz međunarodnog prava, već dva desetljeća pojedini hrvatski predstavnici pristaju, daleko od očiju građana, javnosti i Hrvatskog sabora, da odstupe od prava, od kojih ne odustaje ni jedna država, a to su teritorijalna cjelovitost i nepromjenjivost granica. Republika Hrvatska svoju državnu suverenost i nezavisnost temelji na volji svojih građana izraženoj na referendumu o samostalnosti 19. svibnja 1991. godine. Ona je temelji i na otporu agresiji i na oslobođanju okupiranih područja, koji su odnijeli brojne ljudske živote. Hrvatska je svoju samostalnost i nezavisnost proglasila 25. lipnja 1991. i to u okviru tadašnjih granica prethodne *Socijalističke Republike Hrvatske*, poštujući opće načelo međunarodnog prava *uti possidetis iuris*, tj. "poštivanja teritorijalnog statusa quo", kako je u svojem mišljenju 11. siječnja 1992. - o međunarodnim granicama novih država, nastalih na području nekadašnje SFR Jugoslavije - istaknula i *Arbitražna komisija* predsjednika ustavnih sudova Francuske, Njemačke, Italije, Španjolske i Belgije, tzv. *Badinterova komisija*.

4. Teritorij i granice. Kod nastanka novih država, ili razdruživanja složenih državnih zajednica, kao što je to bio slučaj kod nas, po međunarodnom pravu teritorij novonastalih država određuje se upravo po tom načelu zatečenog stvarnog stanja na dan proglašenja samostalnosti. Zato je međunarodna zajednica kroz pravno mišljenje *Arbitražne komisije* potvrdila da granice bivših jugoslavenskih republika postaju međunarodno zaštićene, državne granice i da je svaka promjena tih granica silom - pravno ništavna. Granice Republike Hrvatske postale su dakle one granice koje su bile određene u bivšoj državi nakon II. svjetskog rata, tj. granice zatečene na dan proglašenja neovisnosti Republike Hrvatske - a pravno valjane promjene do tog vremena mogle su biti samo one, koje su bile provedene u skladu s dotadašnjim ustavnim poretom. Hrvatska javnost zna da nakon II. svjetskog rata *Federalna Država Hrvatska* nije uključivala velika područja na svom sjeveru i jugu - istočni Srijem i jug ondašnje Dalmacije, koja je hrvatska *Trojedna kraljevina* bila unijela u prvu južnoslavensku državu 1918. godine. Hrvatski građani, međutim, isto tako znaju da je, *u ime mira*, potrebno poštivati *pravo* i načelo *uti possidetis iuris*, tj. stvarno zatečene granice 1991. godine, u skladu s pravno valjanim stanjem.

5. Državno kopno i more. Za kopneno područje Hrvatske, te granice su ondašnje, utvrđene granice *Socijalističke Republike Hrvatske*. Što se pak mora tiče, razgraničenje između republika bivše države nije bilo svugdje precizno utvrđeno, premda su i tu postojale granice djelovanja ondašnjih republičkih vlasti i lučkih kapetanija. Međutim, pravila o razgraničenju na moru određuje svjetski "ustav mora", tj. vrlo jasna pravila *Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora* (1982), koju su ratificirale 161 država i *Europska unija*. Među državama strankama *Konvencije* su sve današnje obalne države na Jadranu, među kojima i države bivše SFRJ. Republika Hrvatska nije, međutim, do dan-danas ostvarila ta

nedvojbeni prava svake države, a to izaziva zabrinutost hrvatskih građana i za *pravdu* i za *mir* u ovom dijelu Europe.

Hrvatsko Podunavlje. Na sjeveroistočnoj svojoj granici, hrvatska država i građani još uvijek ne ostvaruju svoja prava na Vukovarskoj i Šarengradskoj adi, ali i na značajnim prekodunavskom područjima. S druge pak strane, na desnoj obali Dunava nalazi se manji dio područja koji katastarski pripada građanima Srbije. Međutim, hrvatskoj javnosti nije poznato kani li Republika Hrvatska rješavati taj dvostrani problem u skladu s međunarodnim pravom.

Sveta Gera i Savudrijska vala. Na zapadu, Republika Hrvatska još uvijek ne vrši svoja suverena prava na Svetoj Geri, usprkos nedvojbenoj hrvatskoj pripadnosti tog područja. U savudrijsko-piranskoj uvali pak, privremeno stanje poštuje "pravilo sredine", ali Hrvatska je prihvatila da konačno razgraničenje utvrdi jedna međunarodna arbitraža. Ova nažalost ne će odlučivati samo temeljem međunarodnog prava, što bi bilo jamstvom *pravde* i *mira*, nego i na osnovi drugih kriterija, što može dovesti do nepravda, nezadovoljstva i trvenja među ljudima i zemljama koje se u povijesti nikad nisu sukobljavale. Hrvatska je naime u tom razgraničenju tražila samo ono što određuje *Konvencija UN o pravu mora*, a to je "crta sredine", dok susjedna država pretendira na čitavu uvalu i na još veliki dio hrvatskog teritorijalnog mora.

Malostonski zaljev. Na jugu, prvi hrvatski predsjednik i bosansko-hercegovački predsjednik Predsjedništva potpisali su 1999. godine ugovor kojim bi, bude li ratificiran s pratećom dokumentacijom, došlo do prepuštanja vrha poluotoka Kleka, dvaju otočića i jedne hridi susjednoj državi. Za sada taj ugovor ni jedna strana još nije ratificirala. Ovdje treba napomenuti da ova kopnena područja povlače za sobom i nemalo morsko područje od 10-tak četvornih kilometara hrvatskih unutarnjih morskih voda.

Boka kotorska. Na krajnjem pak jugu sadašnjeg područja Republike, Hrvatska je bila prisiljena pristati na veoma nepovoljan privremeni pravni režim, po kojem ne smije sama nadzirati čak ni svoje obalno more. Ipak, susjedna Crna Gora je, što je pravedno i hvale vrijedno, načelno pristala da to razgraničenje odredi *Međunarodni sud pravde* (ICJ), najviša i najkvalificiranija sudska instanca UN za sporove među državama. Kakvo je sadašnje stanje priprema za iznošenje tog spora pred ICJ, hrvatskoj javnosti, međutim, nije poznato.

6. Načela i interesi. Teritorij i granice su često rezultat povijesnih prilika i neprilika, ratova i ogromnih ljudskih patnji. Zbog toga ni jedna vlada i ni jedan predsjednik nemaju pravo odricati se od kopnenog ili morskog područja svoje države. Pokušaji koji bi bili suprotni tome se jednostavno ne mogu ni zamisliti, a kamoli izvesti. Zato ni jedna *pravna država* u Europi ne prepušta svog teritorija drugoj državi. Jer, državno područje - kopneno, riječno, jezersko, morsko, podmorsko i zračno - nije ni roba, ni novac, a nije samo ni "nekretnina". S teritorijem se ne trguje. Zato se u svim demokratskim državama Europe i svijeta pitanje granica ne miješa ni s kojom drugom temom, ne stavlja ni u kakav "paket", ne zamjenjuje se ni za koji *interes*. Državno područje je pitanje međunarodnog *prava* i ono nije tek *interes*, kako se čuje kod nas od ljudi nevičnih demokratskoj državi i pravu. *Interesi* naime mogu biti i sebični i protupravni, dok je međunarodno *pravo* civilizacijski i etički doseg našeg vremena. Granice država su eminentno pitanje *pravde* i održivog *mira* i zato ovo naše obraćanje hrvatskoj javnosti.

7. Pravdom do mira. U zaključku, ako Hrvatska ne ispravi dosadašnje krupne propuste i pogreške svojih predstavnika glede državnih granica, njezina uzmicanja i šutnje urodit će *precedensima nepravde* koji će postati opasan primjer za presizanja drugih država na trusnom jugoistoku i istoku našeg kontinenta, presizanja koja mogu izazvati trvenja, sukobe i velike nesreće, usuprot temeljnim vrijednostima *istine* - u pravednosti i *mira* - u dobrosusjedstvu.

U Zagrebu, 12. listopada 2012.

mons. dr. Vlado Košić
predsjednik Komisije HBK „Iustitia et pax“

Priopćenje s izvanrednoga plenarnog zasjedanja HBK
(Zagreb, 22. listopada 2012)

Izvanredno plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, pod predsjedanjem predsjednika HBK-a mons. Marina Srakića, đakovačko-osječkog nadbiskupa, održano je 22. listopada u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije, Ksaverska cesta 12A, u Zagrebu. Na zasjedanju je sudjelovao i apostolski nuncij u RH mons. Alessandro D'Errico.

Biskupi su razgovarali o predstojećem posjetu predsjednika Vlade Republike Hrvatske gosp. Zorana Milanovića Svetoj Stolici kao i o simpoziju o vezama Svete Stolice i Hrvatske koji u povodu obilježavanja 20. obljetnice uspostave diplomatskih odnosa između Svete Stolice i Republike Hrvatske organizira hrvatsko veleposlanstvo pri Svetoj Stolici 29. listopada u Vatikanu.

Na zasjedanju su biskupi razmotrili i pojedinosti vezane za nacionalno zahvalno hodočašće u Rim u "Godini vjere" koje će se održati od 5. do 9. studenoga 2012.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

PRIOPĆENJE S 45. PLENARNOG ZASJEDANJA HBK
(Zagreb, 13—15. studenoga 2012)

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 45. po redu, održano je od 13. do 15. studenoga 2012. u sjedištu HBK-a u Zagrebu, Ksaverska cesta 12a. Na zasjedanju su sudjelovali apostolski nuncij u RH mons. Alessandro D'Errico, izaslanik Biskupske konferencije BiH-a vojni ordinarij mons. Tomo Vukšić, subotički biskup mons. Ivan Penzeš i srijemski biskup mons. Đuro Gašparović.

Na početku radnoga dijela zasjedanja biskupi su podržali pokretanje postupka za proglašenje blaženim krčkog biskupa Antuna Mahnića (1850—1920).

O XIII. općoj redovitoj Sinodi biskupa, koja je o temi »Nova evangelizacija za prenašanje kršćanske vjere« održana od 7. do 28. listopada 2012. u Rimu, govorili su kardinal Josip Bozanić i pomoćni đakovačko-osječki biskup Đuro Hranić. Oni su iznijeli pojedinosti o organizaciji i nekim naglascima Sinode koja je okupila biskupe i promatrače iz cijeloga svijeta. Posebno su naglasili ozračje katoliciteta, univerzalnosti Crkve koje je vladalo na Sinodi, a očitovalo se u iznošenju iskustava i prijedloga crkvenih zajednica iz svih dijelova svijeta.

Pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško, predsjednik Odbora HBK-a za katoličke škole i visoka crkvena učilišta, govorio je o Katoličkim školama u smislu uređivanja statusa

katoličkih škola u skladu s Ugovorima o suradnji na području odgoja i kulture te o pravnim pitanjima između Svete Stolice i Republike Hrvatske, nadopunjavanja osnivačkih akata te izgradnje i očuvanja specifičnosti katoličkih škola. Sukladno ugovorima, Katolička crkva ima pravo osnivati škole bilo kojeg stupnja kojima Republika Hrvatska priznaje pravnu osobnost, a njihovim djelatnicima i učenicima priznaje jednaka prava kao i državnim školama. Biskup Šaško je istaknuo potrebu izrade strategije širenja mreže katoličkih škola na razini biskupija i redovničkih zajednica, s osobitim naglaskom na školske oblike prije srednje škole. Upozorio je i na potrebu veće koordinacije na razini HBK-a kako bi se postiglo jedinstvo djelovanja na nacionalnoj razini. Požeškom biskupu Antunu Škvorčeviću biskupi su povjerali izradu strategije o pitanjima vezanim za katoličke škole.

Hrvatski biskupi su na zasjedanju, nakon izvješća predstojnika Nacionalnoga katehetskog ureda mons. Ivice Pažina o provedbi vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, izrazili svoju radost zbog otvorenosti roditelja i učenika koji osobnim izborom vjeronauka u školi pred Crkvu uvijek i iznova stavljaju nove zadaće promišljanja o kvalitetnom vjerskom odgoju i kvaliteti vjeronaučne nastave. Razmotrili su također i ozbiljna otvorena pitanja. Ona se ponajprije odnose na povredu *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (čl. 1, t. 1) i *Ugovora između Hrvatske biskupske konferencije i Vlade Republike Hrvatske o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* (čl. 3, t. 1) kojim se garantira pravo na vjeronauk u školi za vrijeme čitavog obrazovanja s po dva sata tjedno. Nasuprot tome, u okviru »sestrinskog obrazovanja«, odnosno u medicinskim srednjim školama, to se pravo od početka ove školske godine ne poštuje. Naime, trenutno se nastava vjeronauka uopće ne izvodi u trećim razredima srednjih medicinskih škola, a sukladno reformi medicinskih srednjih škola od sljedeće godine to isto bi se trebalo dogoditi i u četvrtim razredima, tako da bi nastava vjeronauka u srednjim medicinskim školama ostala samo u prva dva razreda (s po jedan sat tjedno). Analizirali su i posljedice koje je donijela preporuka ministra Jovanovića o provedbi vjeronauka u osnovnim školama prvi i posljednji sat. U nekim se školama te posljedice očituju u diskriminaciji vjeronauka kao predmeta, a u nekima u otežavanju izvođenja nastave. Biskupi su izrazili svoje čuđenje te nezadovoljstvo zbog nesprenosti ministra znanosti, obrazovanja i sporta za susret i razgovor s predstavnicima Hrvatske biskupske konferencije i Nacionalnog katehetskog ureda o navedenim pitanjima.

Biskupi su također upoznati s relevantnim činjenicama uvođenja, provedbe te sadržaja Kurikuluma zdravstvenog odgoja. Pozitivno su vrednovali sadržaje njegova tri prva modula. No, iznenađeni su načinom uvođenja zdravstvenog odgoja u osnovne i srednje škole, njegovom obvezatnošću za sve učenike te sadržajem njegova četvrtoga modula, koji je s obzirom na stavove o spolnoj, odnosno tzv. rodnoj ravnopravnosti i o odgovornom spolnom ponašanju posve u suprotnosti s kršćanskim svjetonazorom učenika, njihovih roditelja, ali i mnogih nastavnika. Osobito su naglasili nedopustivost grubog kršenja ustavnog prava i slobode roditelja da oni odlučuju o odgoju svoje djece (*Ustav Republike Hrvatske*, čl. 63, t. 1). Naime, »roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu« (*Opća deklaracija o pravima čovjeka*, čl. 26, t. 3), a država »u obavljanju svojih funkcija povezanih s obrazovanjem i poučavanjem« ima zadaću »poštovati pravo roditelja da osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim i filozofskim uvjerenjima« (*Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Protokol 1, čl. 2; usp. *Povelja o temeljnim pravima Europske Unije*, čl. 14, t. 3). To pravo roditeljima daju brojni međunarodni pravni akti, kao i dokumenti europskih institucija, kojih je potpisnik i Republika Hrvatska, sve

do nedavne *Rezolucije Vijeća Europe o pravu na slobodu izbora u obrazovanju u Europi* (od 4. listopada 2012, br. 1904/2012).

Neprofesionalan i nedopušten pristup ovom ozbiljnom pitanju biskupi drže krajnje zabrinjavajućim te pozivaju Vladu Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta na dosljedno poštovanje pozitivnih europskih, međunarodnih te hrvatskih zakona i drugih pravnih akata. Sadašnji četvrti modul Kurikuluma zdravstvenoga odgoja smatraju višestruko neprihvatljivim te zahtijevaju da on u skladu s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* bude usklađen s vrijednostima kršćanske etike (usp. čl. 1, t. 2). Biskupi također pozivaju sve katoličke roditelje da se osobno informiraju sa sadržajem Kurikuluma te izražavaju svoju podršku onim roditeljima, vjeroučiteljima i ostalim prosvjetnim djelatnicima koji podižu svoj glas u obrani svojih prava i dostojanstva vlastite savjesti. Zajedno s drugim vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, Hrvatska biskupska konferencija traži putove obrane roditeljskih i vjerskih prava zajamčenih *Ustavom Republike Hrvatske te Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica*. Kao zasebno pitanje, s obzirom na provedbu Kurikuluma zdravstvenog odgoja, Hrvatska biskupska konferencija je razmotrila i pitanje provedbe Kurikuluma u katoličkim školama. U svezi s tim biskupi su potvrdili da na temelju *Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama* od 23. svibnja 2011. »katoličke škole imaju pravo provoditi odgojno-obrazovne programe (...) sukladno katoličkim moralnim načelima« (čl. 9).

S obzirom na tumačenje nepovredivosti ispovjedne tajne u okviru rasprava o izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona Hrvatska biskupska konferencija ponavlja nepromjenjiv nauk Katoličke crkve da je svaki svećenik koji, slaveći sakrament pomirenja, prima ispovijedi, obvezan »obdržavati posvemašnju tajnu o grijesima koje mu je pokornik ispovjedio«, te da mu »nije dopušteno govoriti ni o onome što je u ispovijedi saznao o životu pokornika«, jer ispovjedna tajna, koja ne dopušta izuzetka, ostaje zapečaćena sakramentom (Katekizam Katoličke Crkve, br. 1467). Osim toga, zakon koji bi bio u suprotnosti s tim naukom, bio bi istodobno i u suprotnosti s *Ustavom Republike Hrvatske* (čl. 40), a i s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* (čl. 8, t. 2). Uz ovo napominjemo da su svećenici, čuvajući ispovjednu tajnu tijekom stoljeća, davali i svoje živote, ostajući vjerni svome zvanju. Na to su spremni i naraštaji današnjih svećenika.

Nakon što se u medijima počeo širiti dojam o izvrsnim odnosima između hrvatskih vlasti i Svete Stolice kojima su jedini problem stavovi hrvatskih biskupa, biskupi ističu da su to podmetanja kojima se želi narušiti crkveno jedinstvo i poljuljati međusobno povjerenje na različitim razinama. Istodobno biskupi su istaknuli da nema nikakvog razilaženja između Hrvatske biskupske konferencije i Svete Stolice kako su u nedavnim svojim izjavama sugerirali neki visoki hrvatski državni dužnosnici.

Hrvatski su se biskupi s osobitom zabrinutošću osvrnuli i na aktualnu iznimno tešku socijalnu situaciju u Hrvatskoj. Zabrinjava povećanje broja socijalno ugroženih osoba te zbog toga biskupi apeliraju na sve odgovorne u našem društvu da se što snažnije zauzmu oko rješavanja izazova koje je nametnula globalna kriza, potičući s jedne strane primjerena gospodarska rješenja koja će rezultirati povećanjem zaposlenosti, a s druge strane u duhu sveopće solidarnosti i osjetljivosti posvetiti posebnu brigu onima koji su najugroženiji i najviše pogođeni krizom. Biskupi na osobit način pozivaju vjernike te potiču sve crkvene ustanove, napose karitativne, da dadu svoj doprinos u prevladavanju aktualnog stanja.

U svojem osvrtnu na aktualnu situaciju u iščekivanju drugostupanjske presude hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču biskupi su istaknuli da smo tijekom

posljednjih dvaju desetljeća hrvatske suverenosti prolazili kroz mnoštvo teških trenutaka koje smo kao vjernici promatrali u svjetlu vjere i povijesti spasenja, sa zahvalnošću svima, a osobito hrvatskim braniteljima, koji su žrtvovali svoje živote za slobodu naše domovine. No, oslobođenjem hrvatskih krajeva nisu prestali izazovi i kušnje za one koji su podnijeli najveći teret ratnih godina. Mnoštvo je branitelja izloženo progonima sudskim procesima, a neki od njih i političkim zloporabama. Biskupi upozoravaju na nužnost zauzimanja za pravедnost i poštivanje prava osuđujući sve zločine koji su se dogodili, ali također upozoravaju i na neobjektivne i zlonamjerne prosudbe i djelovanja kao i na nedostatnu osjetljivost institucija kojima je to dužnost, za promicanje istine o hrvatskoj obrani o stradanjima i drugim posljedicama rata. Što se tiče skorašnje presude hrvatskim generalima Gotovini i Markaču, koji su dali velik doprinos u oslobađanju naše domovine Hrvatske od srpske agresije, kao i skupova potpore tim uglednim hrvatskim generalima, hrvatski su biskupi pozvali vjernike na zajedništvo i molitvu da pravomoćna presuda bude sukladna načelima pravédnosti i istine. Ujedno biskupi pozivaju sve one koji će ovih dana na razne načine iskazivati potporu hrvatskim generalima, to uvijek čine dostojanstveno te s poštovanjem i zahvalnošću prema tolikim hrvatskim braniteljima koji su svojom nesebičnom žrtvom svima nama darovali slobodu.

O medijskoj ustanovi HBK-a govorio je predsjednik Odbora HBK-a za sredstva društvenih komunikacija riječki nadbiskup Ivan Devčić. Naime, budući da će uskoro medijske ustanove HBK-a – Tiskovni ured, Hrvatski katolički radio i Informativna katolička agencija – biti preseljene u novu zgradu HBK-a, istaknuta je potreba njihova zajedničkog djelovanja kao i pokretanja novoga internetskog portala. U tome smislu dani su neki prijedlozi i smjernice kako bi djelovanje medijske ustanove HBK-a bilo što učinkovitije. Biskupi su usvojili novi Statut Hrvatskoga Caritasa.

Predsjednici pojedinih tijela HBK-a podnijeli su izvješća o svojem području djelovanja. Određeni su i izaslanici HBK-a na zasjedanjima drugih biskupskih konferencija u 2013. godini. Budući da je istekao mandat dosadašnjeg predsjednika HBK-a, đakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića, biskupi su na ovom zasjedanju za novoga predsjednika izabrali zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića.

Na zasjedanju su učinjene i neke druge promjene u tijelima HBK-a. Za novoga predsjednika Biskupske komisije HBK-a za liturgiju imenovan je pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško. Imenovani su i novi članovi Biskupske komisije HBK-a za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima: imenovani su đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, šibenski biskup Ante Ivas, porečko-pulski biskup Dražen Kutleša i biskup Ivan Šaško. Predstavnik BKBiH-a u tu Komisiju naknadno će biti imenovan. Novi predsjednik Pravne komisije HBK-a je biskup Dražen Kutleša. Članom mješovite komisije HBK-a i HKVRPP-a imenovan je biskup Mate Uzinić. Na čelo Vijeća za migrante imenovan je biskup Vjekoslav Huzjak. Ravnatelju Središnje ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika i predstojniku financijskog ureda HBK-a mons. Encu Rodinisu obnovljen je mandat, kao i predstojniku Nacionalnoga katehetskog ureda mons. Ivici Pažinu.

Biskupi su dogovorili i kalendar događanja za 2013. godinu. Zajedničko zasjedanje HBK-a i BKBiH-a održat će se 21. siječnja 2013. u Zagrebu. Redovna zasjedanja HBK-a održat će se od 9. do 11. travnja i od 16. do 18. listopada. Susret HBK-a i redovničkih poglavara održat će se 5. lipnja 2013.

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije

PISMO HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE VLADI RH

Poštovani gospodin
Zoran Milanović predsjednik Vlade RH
Trg svetog Marka 2 10 000 ZAGREB

Poštovani gospodine Predsjedniče Vlade Republike Hrvatske!

Suočeni s pitanjima koja su iznimno važna za život vjernika, ali i cjelokupnoga hrvatskog društva, mi hrvatski biskupi sa svoga 45. plenarnog zasjedanja, održanoga 13.-15. studenoga 2012. u Zagrebu, upućujemo sljedeće pismo Vladi Republike Hrvatske. Ovim pismom želimo istaknuti važnost te tražimo razgovor o:

46. uvođenju „zdravstvenoga odgoja“ u hrvatski školski sustav;
47. pravu na vjerski odgoj u predškolskim i na konfesionalni vjeronauk u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama (usp. Ugovor između Svete Stolice i RH o suradnji na području odgoja i kulture, čl. 1);
48. nepovredivosti ispovjedne tajne.

Ad. 1

Uvođenje „zdravstvenoga odgoja“ u hrvatski školski sustav

Nakon što smo razmotrili uvođenje zdravstvenoga odgoja u hrvatski školski sustav te podijelili zabrinutost s mnogim roditeljima i prosvjetnim djelatnicima, napominjemo da je Hrvatska biskupska konferencija uvijek podupirala projekte u odgojno-obrazovnome području koji su vodili prema općemu dobru i podizali razinu skrbi za dobrobit djece, mladih i društva u cjelini. Isticali smo i potrebu za kvalitetnim sadržajima u područjima zdravijega života, prevencije ovisnosti i nasilničkoga ponašanja. Stalo nam je i do primjerenoga govora te do izgrađivanja stavova o odgovornom spolnome životu. Upravo zbog toga što s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta dijelimo brigu o životu učenika i mladih, začuđuje nas način donošenja te sadržaj *Kurikuluma zdravstvenoga odgoja*, a naročito „modula o spolnoj/rodnoj ravnopravnosti i odgovornom spolnom ponašanju“.

Naime, u slučaju novoga programa zdravstvenoga odgoja zaobiđen je uobičajen postupak uvođenja nekoga školskog programa, najprije na štetu roditelja, koji nisu bili uključeni u njegovo nastajanje; nadalje na štetu učitelja, nastavnika i stručnih suradnika u školama, koji prije početka školske godine nisu bili educirani za provođenje programa; te u konačnici na štetu školske djece i mladih u Hrvatskoj, koji će nedvojbeno snositi krajnje posljedice takvoga pristupa. Indikativno je da program nema ni stručne recenzije nezavisnih stručnjaka, niti je o njemu provedena stručna, odnosno javna rasprava, za koju se čini da je ciljano izbjegnuta. Nadalje, neshvatljivo je da je Kurikulum objavljen tek 27. rujna 2012., nakon što su škole morale usvojiti školski kurikulum te godišnji plan i program rada, u koje su prema napatku Agencije za odgoj i obrazovanje trebale uključiti i program zdravstvenoga odgoja, a da ga prethodno nisu mogle proučiti i predložiti roditeljima u vijećima roditelja, kako bi oni o tome dali svoje mišljenje.

Pravo i sloboda roditelja da samostalno odlučuju o odgoju svoje djece zajamčena je Ustavom Republike Hrvatske (čl. 63), kao i nizom međunarodnih deklaracija i konvencija, kojih je potpisnik i

Republika Hrvatska. Primjerice, u *Općoj deklaraciji o pravima čovjeka* izrijekom piše: „Roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu“ (čl. 26, t. 3). A u *Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda* stoji: „U obavljanju svojih funkcija povezanih s obrazovanjem i poučavanjem država će poštovati pravo roditelja da osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim i filozofskim uvjerenjima“ (Protokol 1, čl. 2). Nadalje, *Povelja o temeljnim pravima Europske unije* također izrijekom navodi da je: „pravo roditelja da svojoj djeci osiguraju obrazovanje i poduku u skladu sa svojim vjerskim, filozofskim i pedagoškim uvjerenjima“ (čl. 14, t. 3).

Što se tiče sadržaja, budući da većina građana Republike Hrvatske pripada Katoličkoj Crkvi, treba istaknuti da uvođenje nastave zdravstvenoga odgoja kao obveznoga predmeta za sve učenike, zbog svojih protukršćanskih ideoloških elemenata glede materije spolnosti, predstavlja i izravnu povredu čl. 63 st. 1. *Ustava Republike Hrvatske*, koji određuje da „roditelji imaju pravo i slobodu samostalno odlučivati o odgoju svoje djece“. To pravo roditeljima daju i brojni međunarodni akti, kao i dokumenti europskih institucija, pri čemu posebice treba skrenuti pozornost na recentnu *Rezoluciju Vijeća Europe o pravu na slobodu izbora u obrazovanju u Europi* (od 4. listopada 2012., br. 1904/2012). Republika Hrvatska se *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* također obvezala da će „odgojno-obrazovni sustav u javnim predškolskim ustanovama i školama, uključujući i visoka učilišta, uzimati u obzir vrijednost kršćanske etike“ (usp. čl. 1, t. 2). Biskupe tim više začuđuje nametanje spornih sadržaja navedenoga Kurikuluma svim učenicima.

Takav neprofesionalan i nedopušten pristup ovomu ozbiljnom pitanju držimo krajnje zabrinjavajućim i pozivamo Vladu Republike Hrvatske te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, na dosljedno poštovanje pozitivnih europskih, međunarodnih te hrvatskih zakona i drugih pravnih akata. Sadašnji četvrti modul Kurikuluma zdravstvenoga odgoja smatramo višestruko neprihvatljivim te zahtijevamo da on u skladu s navedenim *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* bude usklađen s vrijednostima kršćanske etike (usp. čl. 1, t. 2).

Želimo istaknuti da na temelju *Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama* od 23. svibnja 2011. „katoličke škole imaju pravo provoditi odgojno-obrazovne programe (...) sukladno katoličkim moralnim načelima“ (čl. 9.).

Ad. 2

Pravo na vjerski odgoj u predškolskim i vjeronauk u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama

Mi, hrvatski biskupi, izražavamo radost zbog mogućnosti provedbe vjerskoga odgoja u predškolskim ustanovama i vjeronauka u školama. Još nas više raduje otvorenost roditelja i učenika koji osobnim izborom tih sadržaja pred Crkvu uvijek i iznova stavljaju nove zadaće promišljanja o kvalitetnome vjerskom odgoju i vjeronauku. Nažalost, čest je primjer da i u tim područjima djelovanja Crkve unutar odgojno-obrazovnoga sustava sloboda osobnoga izbora ne bude poštovana. Tako se mnogim roditeljima ne predstavlja vjerski odgoj kao mogućnost pohađanja u predškolskim ustanovama. Isto tako nije rijedak slučaj, posebno pri upisu u srednje škole, da se učenicima, zajedno s njihovim roditeljima, sugerira ili čak traži upis vjeronauku alternativnog predmeta.

Osobito želimo istaknuti povredu *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (čl. 1, t. 1) i *Ugovora između Hrvatske biskupske konferencije i Vlade Republike Hrvatske o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* (čl. 3, t. 1) kojim se jamči pravo na konfesionalni vjeronauk u školi za vrijeme čitavoga obrazovanja s po dva sata tjedno. Nasuprot tome, u okviru „sestrinskoga

obrazovanja“, odnosno u medicinskim srednjim školama, to se pravo ne poštuje. Naime, trenutno se nastava vjeronauka uopće ne izvodi u trećim razredima srednjih medicinskih škola, a od sljedeće školske godine ona bi se trebala izvoditi samo u prvome i drugome razredu istih škola (s po jedan sat tjedno).

Od Vlade Republike Hrvatske tražimo da osigura izvođenje nastave u svim javnim školama u Republici Hrvatskoj sukladno navedenim Ugovorima.

Napominjemo da se do sada u više navrata od strane Hrvatske biskupske konferencije pokušavalo stupiti u kontakt s ministrom Željkom Jovanovićem te razgovarati o navedenim pitanjima, ali bez uspjeha, što nas je potaknulo da Vam se obratimo na ovaj način.

Ad. 3

Nepovredivost ispovjedne tajne

S obzirom na tumačenje nepovredivosti ispovjedne tajne u okviru rasprava o izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona, ponavljamo nepromjenjiv nauk Katoličke Crkve da je svaki svećenik koji, slaveći sakrament pomirenja, prima ispovijedi obavezan „obdržavati posvemašnju tajnu o grijesima koje mu je pokornik ispovijedio“, te da mu „nije dopušteno govoriti ni o onome što je u ispovijedi saznao o životu pokornika“, jer ispovjedna tajna, koja ne dopušta izuzetka, ostaje zapečaćena sakramentom (Katekizam Katoličke Crkve, br. 1467). Osim toga, zakon koji bi bio u suprotnosti s tim naukom, bio bi istodobno i u suprotnosti s *Ustavom Republike Hrvatske* (čl. 40), a i s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* (čl 8, t. 2). Uz ovo napominjemo da su svećenici, čuvajući ispovjednu tajnu tijekom stoljeća, davali i svoje živote, ostajući vjerni svome zvanju. Na to su spremni i naraštaji današnjih svećenika.

U nadi da će ove naše primjedbe biti prihvaćene u duhu brige za opće dobro hrvatske domovine i naroda, Gospodina molimo za mudrost odgovornima za društveni život u Hrvatskoj.

Mons. Enco Rodinis
generalni tajnik HBK

† Želimir Puljić,
nadbiskup zadarski
predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

IZJAVA KOMISIJE »IUSTITIA ET PAX« HBK-a Završetak Domovinskoga rata

55. Ljudska pravda na trajnom iskušenju

U povijesti zapadnog civilizacijskog kruga, kao napredak kulture i civilizacije, snažno nadahnuto judeokršćanskom tradicijom, uspostavilo se sudstvo kako bi se mogla održati pravednost u društvu nasuprot zakonu sile i jačega. Ljudsko pravo, nažalost, zbog ljudske slabosti i grešnosti ne ide uvijek ruku pod ruku s pravdom i pravednošću. Pa ipak, unatoč čestim povijesnim lutanjima i zloporabama prava, zapadni civilizacijski krug nikada nije u potpunosti racionalno odustao od ideala pravednosti. Iako se tome opasno približio kroz totalitarne sustave prošlog XX. stoljeća, te kroz rasističke i kolonijalne zakone prema kojima je bilo samorazumljivo da postoje vredniji i manje vrijedni ljudi i narodi. Kao kršćanima

uvijek nam se moliti za ljudske zakonodavce da se drže božanskoga zakona prema kojemu je svaki čovjek Božje stvorenje i slika Božja a drugom čovjeku brat, a ne ljudskih predaja prema kojima uvijek biva da su neki ljudi i narodi vredniji od drugih. Hrvati su kroz tegobnu povijest često bili izručivani ljudskim sudovima koji su im dosuđivali teški usud nepravde i prijevare, od krvavog križevačkog sabora, sramotne osude Zrinskog i Frankopana, montiranog procesa blaženom kardinalu Alojziju Stepincu, nebrojenih ubijenih i zlostavljanih koji se mogu uzdati samo još u pravorijek Vrhovnog Suca. U teškom Domovinskom ratu, u kojem su pravim čudom hrvatski branitelji uspjeli obraniti svoju domovinu, Hrvati su vjerovali da je konačno došlo vrijeme u kojemu će se i njih prosuđivati po načelu pravednosti. Vjerovali su Međunarodnom sudu za zločine počinjene na tlu bivše Jugoslavije u Hagu (ICTY). Štoviše, i inicirali su taj sud.

56. Haški sud

Gotovo dvadesetak godina nakon osnutka tog suda imali smo malo nade u njegovu pravednost. Pokušali smo je probuditi, upozoravali smo na njegova nepravdna polazišta, probleme i nedorečenosti, ali i dati mu snage kroz zajedničke i osobne molitve, post, klanjanje. I uspjeli smo. Presudom za »Oluju« 16. studenoga 2012. u predmetu protiv generala Ante Gotovine i Mladena Markača Žalbena vijeće spasilo je Sudu obraz i osiguralo mjesto u povijesti koje će taj Sud svrstavati u red sudova na kojima su, unatoč brojnim političkim optužnicama, uglavnom napisanim u mandatu gospođe Del Ponte, suci bili sposobni donijeti pravednu i pravno utemeljenu presudu držeći se međunarodnog prava. Sudu je ova presuda, koja jasno naznačuje agresora i žrtvu, i apostrofira počinitelja zločina protiv mira, omogućila da u povijest uđe kao sud koji nije u potpunosti promašio svoj mandat. Ova presuda je iznimno važna za standarde međunarodnog prava jer je spriječila uvođenje pravnih i političkih norma koji bi u cijelom svijetu doveli u pitanje mir, stabilnost, kao i legitimitet UN-ovih i NATO-ovih postojećih i budućih mirovnih i vojnih operacija.

57. Rat i pomirenje

»Rat je poguba ljudske naravi«, pisao je davno Marin Držić. Svaki je rat krajnje zlo i treba ga izbjegavati pod svaku cijenu. On naprosto stvara žrtve na svim stranama. Valja međutim razlikovati nepravedni rat, što je bez sumnje – i po presudi Haškoga suda od 16. XI. 2012. – bila srpska agresija na Republiku Hrvatsku 1991—1995, i pravedni obrambeni rat koji je vodila Republika Hrvatska. Nažalost, u ratu je najčešće riječ o stradanju običnih, malih ljudi koji su dovedeni u bezizlazne situacije. Kad rat pogodi jedan narod, kad čovjeka pogodi to teško zlo, valja učiniti sve da se rat vodi u okviru međunarodnih konvencija, tih civilizacijskih postignuća o minimumu ljudskosti u situacijama kada je čovjek kao biće sveden na minimum svojih ljudskih mogućnosti. One pak koji se ogriješe o moralne norme u ratu valja otkriti i pravedno kazniti kako bi se ponovno uspostavila pravda u društvu. A ona je posebno potrebna u društvima i među narodima koji su bili u ratu. Upravo je zbog toga važno da se otkriju prave žrtve i pravi počinitelji zločina, primjerice počinitelji zločina nad hrvatskim civilima u Vukovaru, Glinskoj Poljani, Baćinu, Škabrnji, Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, osobito tijekom višegodišnjeg granatiranja mnogih hrvatskih gradova, kao i nad srpskim civilima u Gruborima i Varivodama. No, osuditi bilo koga zato što je netko stradao, nije čin uspostave narušene pravde, već čin odmazde, a to znači daljnje generiranje nepravde i održavanje stanja napetosti.

Ipak, sama pravednost, koliko god bila nužna za ozdravljenje odnosa među ljudima, nije dostatna da ostvari trajni mir. Za mir je potrebno nešto više. Potrebno je otvarati horizonte susreta s Bogom i čovjekom, te nastojati i opraštati. Hrvatska riječ *oprost*, *oproštenje*, na izvrstan način označuje što nam je tu ponajprije činiti. U korijenu te riječi *prost* nalazi se pojam *slobodan*. Oprostiti, dakle, znači osloboditi se navezanosti na zlo, a onda u slobodi darovati onome drugome mogućnost novoga susreta, novoga početka. Bez toga nema mira, a onda ni sreće, kako za osobe, tako i za narode. O tomu nas je posebice poučavao blaženi Ivan Pavao II. kad je govorio o potrebi »čišćenja pamćenja« kao osobitog »izraza obraćenja i vjernosti Isusu Kristu, jedinom otkupitelju čovjeka«. A što znači »čistiti pamćenje« pokazao je one prve korizmene nedjelje (12. ožujka 2000) kada je u ime Crkve, zagledan u raspetoga Krista u bazilici sv. Petra, »zamolio oproštenje za svako njezino dijete«. I dodao kako »čišćenje pamćenja jača naše korake prema budućnosti i čini nas budnijima i poniznijima« (Novo millenio ineunte, 6). A pedagogijom »oprostiti i moliti oproštenje« želi se otkloniti iz pamćenja svaki osjećaj mržnje, mraka i duhovne zarobljenosti kako bismo uistinu bili slobodni.

58. Država Hrvatska

Nakon 20 godina hrvatske samostalnosti, a u vidu mira na ovim prostorima, čini nam se uputnim i korisnim učiniti »malu inventuru« onoga što se u Hrvatskoj zbivalo vezano uz događaje u Hagu. Teško se oteti dojmu da ljudi koji se u Hrvatskoj žele baviti javnim poslovima, biti političari, nekako više bivaju političari u Hrvatskoj, nego hrvatski političari. Često se stječe dojam kako se brojni naši javni djelatnici i političari servilno odnose prema zahtjevima koji im stižu iz europskih središnjica, a s vlastitim narodom komuniciraju površno, necjelovito, a nerijetko i oholo. Ljudi s pravom očekuju da njihovi predstavnici u zemlji i u inozemstvu budu otmjeni i oslobođeni kolonijalnog sindroma kojem često podliježu mali narodi i u suvremenom svijetu. Hrvatska je suosnivač Međunarodnog suda za ratne zločine počinjene na teritoriju bivše Jugoslavije. Budući da rad tog Suda ide svome kraju, čini nam se korisnim dovršiti ovu epizodu naše povijesti kako nas ona ne bi opterećivala u budućnosti. Ne kanim ovim činiti detaljnu analizu. Želimo samo da nam neka od postavljenih pitanja pomognu posvijestiti trenutke i događaje koji su važni za razvoj Hrvatske, a vezani su uz rad Suda. U tom vidu valja promatrati i ova propitivanja:

1. Pitamo se, kako to da Hrvatska nikada nije postavila pitanje u Vijeću sigurnosti UN-a zašto sud podiže optužnice protiv pokojnika koji se ne mogu braniti, a to je protivno pravnim i civilizacijskim uzusima, što je mogla i trebala učiniti.
2. Hrvatska također nikada nije potaknula raspravu o kompatibilnosti kvalifikacije *ujedinjenoga zločinačkog pothvata* s međunarodnim kaznenim pravom.
3. Nikada Hrvatska nije insistirala na raspravi o tzv. »topničkim dnevnicima«. Kako je moguće da neki ozbiljan sud prihvati i podigne optužnicu ako mu nedostaju ključni dokazi?
4. Hrvatska pred Vijećem sigurnosti nije pokrenula ni pitanje tzv. EU-promatračkih dnevnika iz »Oluje« koje sudsko vijeće traži, a u Europskoj Uniji tvrde da ih nemaju u arhivima.
5. Kada je 2010. godine, u završnoj riječi tužitelj priznao da je »Oluja« bila međunarodni sukob, Hrvatska nije pred Vijećem Sigurnosti UN-a pokrenula raspravu o

- međunarodnom sukobu, eksplicitno tražeći da se u tom slučaju (a ne slučaju građanskoga rata) definira agresija i da se naznači tko je na tlu bivše države počinio zločin protiv mira, prekršivši time jednu od najvažnijih univerzalnih pravnih vrijednosti.
6. U Hrvatskoj još nitko nije optužen, a ni procesuiran za skandalozno puštanje britanske televizijske ekipe u predsjednički arhiv.
 7. Kako to da su tzv. brijunski transkripti otišli u Hag protuzakonito, a da nisu bili zaštićeni i označeni pečatom države? Kako to da za to nitko nije odgovarao i nitko ne odgovara? Pravilo 54 bis Pravilnika o postupku i dokazima haškoga tribunala regulira zaštitu dokumenata koji su od važnosti za nacionalnu sigurnost države, kao i ograničeno ispitivanje svjedoka koji su važni ili bili važni u sustavu zaštite nacionalne sigurnosti i ustavnog poretka države. Taj članak na tribunalu kolokvijalno zovu »hrvatski članak«, a koristile su ga sve države (Miloševići zacrnnjeni transkripti npr.) osim Hrvatske. I tu valja uzeti u obzir načelo da su svi jednaki pred zakonom te da oni koji su neovlašteno i neodgovorno dovodili u pitanje državnu sigurnost za to trebaju i odgovarati.
 8. Hrvatska država ne smije više biti ovako indiferentna prema svojim državljanima, ali i prema Hrvatima u Bosni i Hercegovini, jer Hrvatska je matična država svih Hrvata. Trenutno se u Hagu vodi proces protiv Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Hrvatska ima moralnu ali i ustavnu obvezu pomagati Hrvatima iz Bosne i Hercegovine i mora znati da u Hagu ima još Hrvata koji su potrebni pomoći hrvatske države i hrvatskih političara. Ne zato da bi se pred sudom bilo što sakrilo, već zato da istina iziđe na vidjelo, da presude budu stvarne kazne onima koji su zločine počinili.
 9. Oslobođanjem hrvatskih generala iz haškoga zatvora ne prestaje obveza države Hrvatske u rješavanju problema proizišlih iz dugog procesa nevino zatvorenih i progananih ljudi. Valja, usprkos klauzuli prema kojoj sud nije dužan nadoknaditi štetu onima kojima nije dokazana krivnja, nadoknaditi štetu i to iz sredstava Republike Hrvatske, a koja će se nadoknaditi iz ratne štete od koje Hrvatska ne smije odustati, odnosno ne smije odustati od tužbe za genocid za koju se je Međunarodni sud pravde proglasio mjerodavnim i prije presude za »Oluju«, jer je to pitanje pravde, a onda i mira. Hrvatska ima moralnu obvezu generalima i njihovim obiteljima koje su prošle kroz mnoge patnje, nadoknaditi štetu. Također valja moralno i materijalno nadoknaditi štetu i ispričati se onim ljudima, prijateljima i znancima generala koji su bili prisluškivani, čiji su stanovi bili pretraživani, koji su bili proskribirani jer su vjerovali u nevinost nevinih ljudi.
 10. Republika Hrvatska nije počinila agresiju na susjednu Bosnu i Hercegovinu. To je razvidno i iz ove presude hrvatskim generalima 16. studenoga 2012, budući da je Sud jasno presudio da nije bilo državne politike etničkog čišćenja niti politike zločina – osim pojedinačnih, nego samo pravedna obrana. Takav, obrambeni rat vodili su Hrvati i u BiH-u. Bez Hrvata Bosne i Hercegovine, kao države, danas ne bi bilo – jer na referendumu su glasovi Hrvata bili presudni za samostalnost BiH-a, a vojno djelovanje Hrvata u BiH-u zaštitilo, koliko je moglo, Hrvate u BiH-u te spasilo i obranilo BiH kao državu od srpske agresije. Predsjednik Tuđman odigrao je ključnu ulogu pozivajući Hrvate da glasaju za cjelovitost BiH-a jer je to njihova domovina. Hrvatska se politika tada snalazila kako je u postojećoj situaciji znala i mogla. Glavni krivac za

tragične događaje u BiH-u bila je srpska agresivna politika, a glavni sukriovac nije bila hrvatska politika, već upravo politika međunarodne zajednice koja je svojim prljavim igrama dovela u pitanje živote ljudi. Sjetimo se samo UN-ovih zaštićenih zona, Srebrenice i Bihaća, koji bi zasigurno bio »druga Srebrenica« da hrvatska vojska pod zapovjedništvom generala Gotovine nije oslobodila okupirana područja Hrvatske i dijelove BiH-a, što joj je omogućavao Vašingtonski sporazum, tako da hrvatska vojska nikako ne može biti agresor u BiH-u. Nakraju, valja reći da to što slijedi iz presude hrvatskim generalima Gotovini i Markaču treba Haški sud uzeti u obzir i pri donošenju konačne presude optuženoj šestorici Hrvata iz BiH-a.

Generali su kazali da je rat od danas dio povijesti i da gledamo u budućnost te da je Hrvatska zemlja otvorena za život svim ljudima koji joj žele dobro. Njihovi govori utemeljeni su na njihovoj vjeri i kršćanskom oprost. Ovaj tužni rat, poraće, dramatična haška epopeja koja još traje, bili su prožeti žarkom i dubokom molitvom naroda. Često u tegobnoj povijesti Hrvata, Hrvatima drugo nije ni preostajalo nego da se utječu molitvi i zagovoru svoje kraljice, Blažene Djevice Marije. I često su te molitve bile uslišavane i Hrvati su bivali spašeni. Sjetimo se da su u Domovinskom ratu vojnici odlazili s kunicama u rukama i oko vrata. Kad smo mi u Komisiji pozvali na molitvu za pravednu presudu generalima pred prvostupanjskim vijećem, mnogi su se rugali, ali većina našeg naroda se molila. Kada su hrvatski biskupi pozvali na molitvu za pravednu presudu pred Žalbenim vijećem, Hrvati su to spremno prihvatili unatoč prvostupanjskoj presudi. Ljudi su bdjeli, molili, postili i molitva je bila uslišana. Nakon presude hrvatskim generalima u kojima se oni oslobađaju krivnje razlila se Trgom bana Josipa Jelačića u Zagrebu, kao i u svim gradovima i mjestima u Hrvatskoj, spontana molitva Očenaša, zahvala Bogu.

Ako bismo na kraju mogli zaključiti što nam ostaje nakon ove presude, mogli bismo reći: pouzdanje u Boga, pravednog suca, ali i pouzdanje u Boga milosrdnog Oca koji prije svega želi da njegova djeca budu dobra međusobno, da nauče opraštati kako on njima oprašta i da ovaj svijet ostave boljim i ljepšim onima koji dolaze iza njih.

Nadamo se da su stoljetni ratovi na ovim prostorima završeni. Kroz stoljeća Hrvatska se odlikovala mnoštvom vrsnih ratnika i generala. Danas nam trebaju vrsni političari, vrsni intelektualci, radnici, studenti, koji će kao pravi domoljubi znati čuvati mir i omogućiti ljudima da sretno žive u ovoj lijepoj zemlji.

Potičemo sve žitelje Hrvatske da se ne umore moliti se dobrom Bogu te da nadahnuti molitvom neumorno rade na njezinu napretku, spremni i na žrtve i odricanja, ali u istini i pravednosti.

Bog blagoslovio našu domovinu Hrvatsku!

U Zagrebu, 23. studenoga 2012.

Mons. Vlado Košić,
predsjednik Komisije

„S novom radošću u srcu uživati Božju riječ“
Roditeljima, djeci i mladima,
o dvadesetoj obljetnici vjeronauka u školi,
ususret Godini vjere

Bog trajno očituje svoju ljubav prema čovjeku. Svjedočenje Božje ljubavi, koja svoj vrhunac ima u životu, smrti i uskrsnuću Isusa Krista, stalna je zadaća Crkve. Želeći ostati vjerni darovanoj nam ljubavi, s dubokom se zahvalnošću spominjemo našeg četrnaest-stoljetnoga zajedništva vjere s Bogom u njegovoj Crkvi. Na tom putu upućujemo Vama, dragi roditelji, djeco i mladi, svoju bratsku i pastirsku riječ ohrabrenja o dvadesetoj godini katoličkoga vjero-nauka u školi koja, Božjom providnošću, otvara vrata *Godini vjere*, što će započeti 11. listopada ove godine.

1. *Vjeronauk u školi kao poziv čitave Crkve.* Vi, dragi roditelji, zajedno sa svojom djecom, obnavljate Crkvu već svjedočanstvom vjere koju živite unutar vlastitih obitelji. Istodobno vam zahvaljujemo što ste u posljednjih dvadeset godina i u vjeronauku u školi prepoznali nastojanje čitave Crkve da i na tom važnom mjestu života djece i mladih „razjašnjeno i opravdano“ navješćujemo Kristovu ljubav i širimo svjetlo Riječi istine, koju nam je ostavio Gospodin Isus (usp. Benedikt XVI., *Vrata vjere*, 6).

Na poseban način želimo istaknuti našu čežnju da predstojeća Godina vjere pobudi u svima vama nadahnuće da svoju vjeru ispovjedite u punini i s obnovljenim uvjerenjem, s pouzdanjem i nadom. Vjera, naime, raste kada se živi kao iskustvo primljene ljubavi i kada se prenosi kao iskustvo milosti i radosti. Takvo iskustvo vjere pozvani smo kao Crkva priopćavati i vjeronaukom u školi. Upravo se njega u

našoj javnosti predstavlja često onakvim kakav on nije. Ogorčeni smo također činjenicom njego-va stalnog dovođenja u pitanje kao redovitoga predmeta u okviru osnovnoga i srednjeg školstva. K tomu valja pridodati i različite oblike diskriminacije vjeronauka kao predmeta, što predstavlja izravno obezvrjeđivanje prava vas roditelja i vaše djece na odgoj u skladu s vašim uvjerenjem te prava na slobodu očitovanja kršćanske vjere u kontekstu pohađanja vjeronauka u školi. Nabroje-no, nažalost, rađa i vašim povlačenjem u „anonimnost šutljive većine“, dok se rijetki pojedinačni primjeri ispisa iz vjeronauka predstavljaju kao redovita pojava te tumače da je taj predmet neprivačan.

Cijeneći i takav osobni izbor, ipak vas podsjećamo da tek „poznavanje vjere uvodi u puninu otajstva spasenja koje je objavio Bog“ (Benedikt XVI., *Vrata vjere*, 10). Vjeronauk u školi, zajedno s drugim mjestima naviještanja kršćanske vjere, to omogućuje u potpunosti.

2. *Otkrivati radost vjere izborom vjeronauka u školi.* Dragi roditelji, djeco i mladi! U ljubavi Vas podsjećamo da je put vjere svakoga od nas započeo sakramentom krsta. Na tom putu sazrijevanja spoznajemo da vjerovati znači odlučiti se biti i živjeti s Gospodinom. Upravo on, Isus Krist, nas svojom ljubavlju sabire u svoju Crkvu, povjera-vajući svima nama, navještaj Evandjelja s nalogom koji ne zastarijeva. Za Vas, dragi roditelji, ispuniti taj nalog znači najprije biti zauzetim navjestiteljima Radosne

Vijesti u svojoj obitelji. Isto-dobno to znači da ste pozvani omogućavati svojoj djeci upoznavanje otajstva kršćanske vjere i na vjeronauku u školi. Stoga vas pred nadolazećom *Godinom vjere* pozivamo da i dalje upisujete svoju djecu na vjeronauk u školi te zahtijevate puno poštovanje toga roditeljskog prava. Vama, draga djeco i mladi, od srca poručujemo: otkrivajte svakodnevno radost vjere iz koje možete crpiti trajnu ljubav i snagu za svoj život. Pohadanjem vjeronauka u školi već svjedočite da ste prosvijetljeni u umu i srcu Gospodinovom riječju te da ste izabrali život koji nema kraja.

Dragi roditelji, s novom radošću u srcu uživajte Božju riječ! Draga djeco i mladi, vjeronauk u školi učinite mjestom vašeg autentičnog i trajnog obraćenja Gospodinu, jedinom Spasitelju svijeta!

Zagreb, 21. lipnja 2012.

Vaši biskupi

KATEHETSKO NASTOJANJE CRKVE I VJERONAUK U ŠKOLI U GODINI VJERE

Poruka svećenicima, redovnicima i redovnicama te vjeroučiteljima i katehetama u župnim zajednicama na početku školske i katehetske godine 2012/2013.

Vrijeme koje započinje novom školskom i pastoralnom godinom vrijeme je koje nam je darovano. Naše je to vrijeme. No, ono nije samo naše, nego je prije svega i Božje vrijeme. S tim i vrijeme Crkve. U Godini vjere koja je pred nama, želja je Crkve učiniti to vrijeme trajnim susretom Boga i čovjeka, koji »započinje krštenjem, po kojemu možemo Boga nazivati Ocem« (Benedikt XVI, *Porta fidei*, 1).

»Želio je vidjeti tko je to Isus...« (Lk 19, 3)

Opisujući susret Isusa i carinika Zakeja, evanđelist Luka napominje: Zakej je želio »vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva ljudi jer je bio niska stasa« (Lk 19, 1-3). U svakom čovjeku, ovisno naravno o njegovoj dobi i mogućnostima, postoji iskonska čežnja za susret s Bogom. Ona je očita u plemenitoj i otvorenoj znatiželji naših učenika, u dubokoj unutarnjoj potrazi roditelja i drugih odraslih vjernika ili u stalnom propitivanju smisla života mnogih naših suvremenika koji su »kušani Božjom šutnjom, a tako bi htjeli čuti njegov utješni glas« (Benedikt XVI, *Porta fidei*, 15). Zakejev niski stas kao da je znak ljudske nemoći izdići se iznad ograničenosti koje čovjeku ne dopuštaju susret s Isusom. Mnoštvo koje je Zakeju priječilo »vidjeti tko je to Isus« kao da je znakom tolikih svakodnevnih barijera koje suvremenom čovjeku ne dopuštaju da se probije do jedinoga i pravog Učitelja. Unatoč i našim katehetsko-vjeroučiteljskim i pastoralnim osposobljenostima, za koje vjerujemo da su ispravne, može se dogoditi da smo i mi dio mnoštva koje današnjem čovjeku i učeniku priječi vidjeti Gospodina.

U Godini vjere pozvani smo još više postati svjesni sljedeće činjenice: vjeroučitelj i svećenik nije samo onaj koji promatra i pomaže u razvoju vjere učenika ili mladih. On je i sudionik, suputnik na putu vjere mladoga čovjeka i to čitavom svojom svjedočkom osobnošću. Kao nikada do sada u novijoj našoj povijesti, upravo vi katehete u župnim zajednicama i

vjeroučitelji u školi pozvani ste biti svjedocima vjere i djelatnicima u službi Crkve. Njegovan ispravni i osobni odnos prema Crkvi, utemeljen na doživljenom susretu između vas i Učitelja, kao i vjerom oblikovan osobni i/ili obiteljski život, prvi su i trajni znak pomoći Zakejima današnjega doba da dođu i susretnu se s Kristom. Stoga i Sveti Otac naglašava: »Vrata vjere koja vode u život zajedništva s Bogom u njegovoj Crkvi uvijek su nam otvorena. Preko njihova praga može se prijeći kada je Božja riječ naviještena a srce dopusti da ga oblikuje milost koja preobražava. Proći kroz ta vrata znači krenuti na put koji traje čitav život« (Benedikt XVI, *Porta fidei*, 1).

Doista, vjera je put. Vjera je zajednički put. Tko želi biti na tom putu vjere, on treba drugoga. On treba zajedništvo onih koji vjeruju. Ali najprije treba one koji će ga svojim životom upućivati u radost Božju, koja želi ući u život svakoga čovjeka. Dok vas sve pozivam da molimo za srca tolikih mladih da se otvore »milosti koja preobražava«, istodobno vas pozivam da intenzivnije razmišljamo o vjeronauku u školi i njegovoj konfesionalnoj dimenziji, koja će – u Godini vjere – poseban naglasak staviti na nastavu naslonjenu na ispovijest osobne vjere nas vjeroučitelja, kateheta i svećenika. Vjeronauk u školi je važno, ponekad i jedino mjesto upoznavanja učenika s vjerom i nadom Crkve. Upravo taj susret sa sadržajima kršćanske vjere preduvjet je pristanka uz ono što Crkva predlaže vjerovati i osobnoga iskustva »vidjeti Gospodina« (usp. Benedikt XVI, *Porta fidei*, br. 10).

»Vidjela sam Gospodina« (Iv 20, 18)

Što znači »vidjeti Gospodina« prekrasno opisuje evanđelist Ivan u izvješću o ukazanju uskrsloga Isusa Mariji Magdaleni (Iv 20, 11-18). Nakon što je Marija Magdalena došla na grob te opazila da je kamen s groba dignut, javila je to apostolima. Ono što je na grobu ugledala bile su pojedinosti (kamen dignut s groba, dva anđela u bjelini i Isus za kojega je mislila da je vrtlar), ali ne i sveukupna stvarnost. Takvo se gledanje još uvijek ne može označiti kao sveobuhvatno, cjelovito. No, promjena se događa u susretu Marije Magdalene s Uskrsnim. Isus izgovara njezino ime: »Marijo!« U toj jednoj riječi, ona je obuhvaćena u potpunosti kao osoba, tako da joj postaje moguće prepoznati ga. »Rabbuni«, reče mu. Kao da je htjela reći: »Govori, da te mogu vidjeti«, što se potvrđuje na kraju izvješća. »Ode, dakle, Marija Magdalena i navijesti učenicima: 'Vidjela sam Gospodina i on mi je to rekao'« (Iv 20,18). Odgoj u vjeri ima cilj dovesti čovjeka do osobnoga susreta s Bogom. Vjeronauk u školi, kao i čitavo katehetsko nastojanje Crkve, na poseban način u Godini vjere, ima zadaću dovesti učenike i ostale vjernike do one vjere koja obvezuje da postanu »živi znak prisutnosti Uskrsloga u svijetu« (usp. Benedikt XVI, *Porta fidei*, 15). To je moguće kad svatko od nas, poput Zakeja i Marije Magdalene, čuje svoje ime izgovoreno od Gospodina.

Vjeronauk u školi u novim okolnostima

U novonastalim okolnostima koje se događaju oko vjeronauka u školi uputili su hrvatski biskupi u lipnju ove godine svoju riječ roditeljima i učenicima u poruci naslovljenoj »S novom radošću u srcu uživati Božju Riječ«. Pozivam vas, stoga, dragi svećenici, redovnici i redovnice, vjeroučitelji i katehete, da tu poruku preporučite roditeljima i djeci i na početku ove katehetske i školske godine.

Ne treba također zanemariti niti providnosnu činjenicu da će Republika Hrvatska upravo u Godini vjere postati dvadeset osmom članicom Europske Unije. U tom kontekstu valja još jednom istaknuti da je vjeronauk u školi dio europskoga obrazovnog standarda. Premda je njegova organizacija na europskom području ovisna o različitim preduvjetima pojedinih zemalja i regija Europe, konfesionalni model vjeronauka, kakav je i u Republici Hrvatskoj,

pokazuje se kao najidealniji model vjeronauka u školi. Dvostruka odgovornost, ona državne i ona vjerske zajednice, s obzirom na vjeronauk u školi, proizlazi iz zajedničke skrbi za dobro čovjeka i njegova prava na prakticiranje vjerskih sloboda. Uistinu se nadamo da će cjelokupna »europeizacija obrazovanja« koja se događa u Republici Hrvatskoj dodatno pridonijeti punoj raspoloživosti i svih državnih čimbenika odgovornih za rješavanje otvorenih pitanja vjeronauka u školi.

Uprimo, dakle, svoj pogled na početku ove katehetske i školske godine u Isusa Krista »Početnika i Dopravitelja vjere« (Hebr 12, 2). Neka on izgovori ime svakoga od nas i učini nas živim znakom njegove prisutnosti u svijetu.

Đakovo, 24. kolovoza 2012, na blagdan sv. Bartola, apostola.

+ Đuro Hranić,
predsjednik Vijeća HBK-a za katehizaciju

NOVI NUNCIJ U REPUBLICI HRVATSKOJ

Papa Benedikt XVI. imenovao je za apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Alessandra D'Errica, naslovnog biskupa Karinenskog, dosadašnjeg apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, objavio je otpravnik poslova Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj mons. Mauro Lalli.

Nadbiskup Alessandro D'Errico rođen je u Frattamaggioreu (Napulj, Italija), 18. studenoga 1950. Zaređen je za svećenika 24. ožujka 1974. i inkardiniran je u biskupiju Aversa. Doktorirao je filozofiju. Započeo je diplomatsku službu Svete Stolice 5. ožujka 1977. i obavljao službe pri Papinskim predstavništvima na Tajlandu, u Brazilu, Grčkoj, te u Prefekturi papinskog doma, a kasnije u Apostolskim nuncijaturama u Italiji i Poljskoj. Za apostolskog nuncija u Bosni i Hercegovini imenovan je 21. studenoga 2006, a 17. veljače 2010. i u Crnoj Gori. Osim talijanskog, govori francuski, španjolski i engleski jezik.

Zagreb, 21. svibnja 2012.

Zvonimir Ancić,
pročelnik Ureda

NAŠA BISKUPIJA

OSTAVKA MONS. IVANA MILOVANA

Papa Benedikt XVI. prihvatio je ostavku mons. Ivana Milovana od službe pastoralnog upravljanja Porečkom i Pulskom biskupijom, u skladu s odredbom kanona 401 § 2 Zakonika kanonskoga prava, objavio je danas, 14. lipnja, otpravnik poslova Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj mons. Mauro Lalli.

Istovremeno nasljeđuje ga mons. Dražen Kutleša, dosadašnji biskup koadjutor istoimene biskupije.

Zagreb, 14. lipnja 2012.

Svim župnim uredima

Svima je već poznato da je mons. Ivan Milovan zatražio od Svetog Oca umirovljenje – ponudio je ostavku. 14. lipnja 2012. godine službeno je i objavljeno preko Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj da je Sveti Otac prihvatio njegovu ostavku.

Papa Benedikt XVI. prihvatio je ostavku mons. Ivana Milovana od službe pastoralnog upravljanja Porečkom i Pulskom biskupijom, u skladu s odredbom kanona 401 § 2 Zakonika kanonskoga prava, objavio je danas, 14. lipnja, otpravnik poslova Apostolske nuncijature u Republici Hrvatskoj mons. Mauro Lalli.

Istovremeno nasljeđuje ga mons. Dražen Kutleša, dosadašnji biskup koadjutor istoimene biskupije.

Mons. Ivanu Milovanu zahvaljujemo za sve godine njegova upravljanja Biskupijom Porečkom i Pulskom i za sve dobro koje je kroz to vrijeme činio. Od Gospodina molimo za njega obilje zdravlja i svako dobro da i kao umirovljenik još mnogo godina može služiti Bogu i ljudima.

Mons. Draženu Kutleši, novom biskupu ordinariju želimo također obilje Božje milosti i vodstva Duha Svetoga da mudro i razborito, kako je to već i do sada činio, upravlja povjerenom mu Biskupijom za dobro svih vjernika i ljudi koji žive na ovim prostorima.

Duhovne vježbe za svećenike

Ove godine održane su duhovne vježbe za svećenike u Svetišću Majke Božje u Krasnom od 9. do 12. srpnja 2012. godine. Sudjelovalo je trinaest svećenika, a voditelj je bio prof. dr. Ivan Bodrožić, pročelnik Katedre povijesti kršćanske literature i kršćanskog nauka na KBF-u u Zagebu. Drugi krug duhovnih vježbi održan je u franjevačkom samostanu u Pazinu od 16. do 18. srpnja 2012. godine. Sudjelovalo je tridesetak svećenika, a voditelj je bio mons. dr. Ratko Perić, biskup iz Mostara.

Svećenički dan

Pozivamo sve naše svećenike na ovogodišnji **Svećenički dan** koji će se održati ove godine u ponedjeljak, 20. kolovoza 2012. godine u svetišću Majke Božje na Božjem Polju kod Vižinade. Program: 9,30 okupljanje; 10 molitva Trećeg časa; 10,15 pozdravna riječ Biskupa; 10,30 izlaganje mr. Marina Baldinija o povijesti svetišta Majke Božje na Božjem Polju.. Nakon izlaganja kratak odmor i razgovor. Ručak je predviđen u 12 sati.

Dolazak do Božjeg Polja: Dolazi se cestom Poreč – Kaštelir – Vižinada. Oko pet km nakon Kaštelira skreće se kod oznake za Božje Polje u lijevo. Do Božjeg Polja može se doći i

iz smjera Vižinada – Kaštelir. Oko dva km nakon Vižinade skreće se desno uz oznaku za Božje Polje.

Obljetnica mučeništva Sluge Božjega Miroslava Bulešića

I ove će godine naša Biskupija obilježiti godišnjicu mučeničke smrti **Sluge Božjega Miroslava Bulešića** koncelebriranom svetom misom u župnoj crkvi u Svetvinčentu, u petak 24. kolovoza 2012. godine u 18 sati. Misno slavlje predvodit će porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. Pozivamo svećenike da u što većem broju doprate svoje vjernike da zajedno molimo za što skorije proglašenje blaženim Sluge Božjega.

Katehetski dan

za sve vjeroučitelje, svećenike, redovnike, redovnice, župne animatore, odgojitelje u vjeri u predškolskim ustanovama i studente teologije ove će se godine održati u četvrtak, 30. kolovoza 2012. godine u Škropetima u crkvi blaženog Alojzija Stepinca.

Program: 9,30 molitveni početak,

- pozdrav Predstojnika Katehetskog ureda;
- 10 predavanje mons. Dražena Kutleše, biskupa;
- 12 aktualnosti iz Katehetskog ureda;

Hodočašće na Trsat

Porečke i Pulske biskupije ove će se godine održati u subotu 1. rujna 2012. godine. Svečanu koncelebriranu misu u 11 sati u perivoju Svetišta predvodit će porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. Potaknimo vjernike da se i ove godine u što većem broju okupe u tom dragom nam svetištu. Naručimo autobuse na vrijeme za svoje vjernike iz župe ili neka se više župa zajedno organizira za autobuse. Potrudimo se doći u Svetište što ranije da bi se vjernici mogli i ispovjediti prije mise. Vjerujemo da će se mnogi i ove godine, kao i proteklih odlučiti na pješačenje. Osobito pozivamo mlade koji će već u ponedjeljak 3. rujna započeti novu školsku godinu da u tom svetištu zatraže Božji blagoslov i zagovor nebeske Majke za svoje napredovanje u znanju, dobi i milosti u novoj školskoj godini.

Teološki – pastoralni tjedan

za svećenike i redovnike Riječke metropolije održat će se u ponedjeljak, 24. rujna 2012. godine u velikoj dvorani nove zgrade Teologije (nekadašnji Filozofski fakultet, 2. kat) Omladinska 14, Rijeka. Tema tjedna je: **Uzroci nevjere i krize vjere na našim prostorima**. Prijave se primaju na našem ordinarijatu do 10. rujna 2012. godine.

Proslava Dana hrvatskih mučenika

Dan hrvatskih mučenika na Udbini ove će se godine održati u subotu 25. kolovoza. Pobožnost Križnog puta započinje u 9 sati od crkve svetog Marka. Svečano euharistijsko slavlje u 11 sati predvodit će mons. Egidije Živković.

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA U POREČKOJ I PULSKOJ BISKUPIJI

Mons. Dražen Kutleša, biskup Porečke i Pulske biskupije svojim je dekretima u ovoj godini imenovao na nove službe ili razriješio dosadašnjih službi slijedeće svećenike:

Vlč. Nikola Mladineo imenuje se prefektom studija na Visokoj teološkoj školi Sjemeništa Redemptoris Mater u Puli. Vlč. o. Ivan Fuček. D. I. imenuje se duhovnikom u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli. Vlč. Atilije Krajcar razrješuje se službe župnika župa Karojba i Rakotule i umirovljuje se. Boravit će u Svećeničkom domu „Betanija“ u Puli. Vlč. Josip Kalčić razrješuje se službe župnika župe sv. Andrije u Gradini, a na njegovo mjesto imenuje se vlč. Lino Zohil, župnik iz Vrsara. Vlč. Ivica Kordić razrješuje se službe ravnatelja Pazinskog kolegija, a na njegovo mjesto imenuje se vlč. Alejandro Castillo. Vlč. Josip Peteh razrješuje se službe suradnika u odgoju u Pazinskom kolegiju, upravitelja župa Karojba i Rakotule te se imenuje župnikom župa Karojba i Rakotule, a ostaje i dalje župnim vikarom u Motovunskim Novakima. Vlč. Maksimilijan Ferlin razrješuje se službe župnika župa Stari Pazin i Sv. Lucija, a imenuje se suradnikom u odgoju u Pazinskom kolegiju. Vlč. o. Mate Trinajstić razrješuje se službe župnika u Rovinjskom Selu, a na njegovo mjesto imenuje se vlč. o. Ivo Sadrić. Vlč. o. Stanko Škunca razrješuje se službe župnog vikara župe sv. Antuna u Puli, a na njegovo mjesto imenuje se vlč. o. Nikica Devčić. Vlč. David Klarić vraća se u Biskupiju nakon razrješenja kapelanske službe u Vojnom ordinarijatu RH i imenuje se župnikom župa Stari Pazin i Sveta Lucija. Vlč. Aleksandar Vujisić imenuje se župnim vikarom Katedralne župe Uznesenja Marijina u Puli. Vlč. Ivo Borić razrješuje se službe župnika župe Lovrečica i imenuje se župnikom župe Štinjan. Vlč. Željko Rajčić, župnik Brtonigle i Nove Vasi imenuje se župnim upraviteljem župe Lovrečica. Vlč. Ivica Butković razrješuje se službe župnika Štinjana, a imenuje se župnikom župa Funtana i Fuškulin. Mons. Vilim Grbac, župnik katedralne župe Uznesenja Marijina u Puli imenuje se generalnim vikarom Porečke i Pulske biskupije. Vlč. o. Krzysytof Rodak, pavlin imenuje se upraviteljem župe Sveti Lovreč Pazenatički za vrijeme bolovanja župnika vlč. Josipa Kalčića. Vlč. Blaž Bošnjaković razrješuje se službe župnika u Svetoj Nedelji Labinskoj. Vlč. Andrej šachovič razrješuje se službe župnog vikara u Svetoj Nedelji Labinskoj i imenuje se župnikom Svete Nedelje Labinske. Vlč. Sergije Jelenić razrješuje se službe župnika u župama Funtana i Fuškulin. Vlč. Milan Zgrablić razrješuje se službe v. d. ekonoma Biskupije, a na njegovo mjesto imenuje se vlč. Sergije Jelenić, koji se razrješuje službe v. d. kancelara i imenuje se kancelarom biskupije Porečke i Pulske. Vlč. o. Mate Trinajstić imenuje se župnim vikarom župe sv. Antuna u Puli. Vlč. Marino Mikolić razrješuje se službe župnika u Motovunskim Novakima i umirovljuje se. Vlč. Josip Peteh razrješuje se službe župnog vikara u Motovunskim Novakima i imenuje se župnim upraviteljem u Motovunskim Novakima. Vlč. Ilija Pavlović razrješuje se službe župnika u Boljunu, Vranji i Dolenjoj Vasi. Vlč. Vladimir Brizić imenuje se upraviteljem župa u Boljunu, Vranji i Dolenjoj Vasi.

KRIZME U 2013. GODINI

TRAVANJ	
13. travnja – subota	Pula – Krist Spasitelj
	Sveta Marija na Krasu
14. travnja – 3. vazmena nedjelja	Novigrad
	Kanfanar
20. travnja – subota	Žbandaj
	Baderna

21. travnja - 4. vazmena nedjelja	Brtonigla Sveta Nedelja Labinska
27. travnja – subota	Fažana Štinjan Sveti Lovreč Pazenatički
28. travnja – 5. vazmena nedjelja	Buzet
SVIBANJ	
01. svibnja - Sv. Josip, radnik	Pula – Sveti Josip Filipana
04. svibnja - subota	Gologorica Motovun
05. svibnja - 6. vazmena nedjelja	Rovinj
11. svibnja - subota	Nova Vas Porečka Višnjani
12. svibnja - 7. vazmena nedjelja	Pazin Poreč
18. svibnja - subota	Materada Pula - Sveti Antun
19. svibnja – Duhovi	Pula – Sveti Pavao Pula – Katedrala
25. svibnja – subota	Pula – Sveti Ivan Krstitelj Ližnjan
26. svibnja - Presveto Trojstvo	Funtana
LIPANJ	
01. lipnja - subota	Barban
02. lipnja - 9. nedjelja kroz godinu	Beram Tinjan
09. lipnja – 10. nedjelja kroz godinu	Labin Donji Labin Gornji Umag Gračišće
15. lipnja - subota	Sveti Lovreč Labinski Raša Kringa
16. lipnja - 11. nedjelja kroz godinu	Medulin Sveti Matej – Cere
22. lipnja - subota	Buje Sveti Petar u Šumi
23. lipnja - 12. nedjelja kroz godinu	Čepić Kršan Svetvinčenat Juršići
24. lipnja - Rođenje sv. Ivana Krstitelja	Kaldir
30. lipnja - 13. nedjelja kroz godinu	Pula - Gospa od Mora

	Cerovlje
	Draguč
	Račice
	Vrh

In memoriam

Svećenik Antun Prodan

U nazočnosti više desetaka svećenika na čelu s biskupom Ivanom Milovanom i mnoštva vjernika, nakon ispraćaja u Momjanu, u svojoj rodnoj župi, u Kaldiru je pokopan 23. ožujka, vlč. Antun Prodan. Vrli i zauzeti svećenik Porečke i Pulske biskupije rođen je 1922. u Prodanima, u župi Kaldir. Potječe iz vrijedne i religiozne obitelji koja mu od mladosti usađuje ljubav prema Bogu i svome narodu. Time je svratio pozornost na sebe kod tadašnjih svećenika iz okolice koji su ga nakon osnovnog školovanja u rodnom kraju uputili u Koparsko sjemenište.

Nakon položene mature, biskup Raffaele Radossi iz Poreča šalje ga u Rim, zajedno sa školskim kolegom Antunom Bogetićem, da ondje stekne višu teološku naobrazbu koja bi ih osposobila za profesore na teološkoj školi koju je kanio otvoriti u Puli. U Rimu je ostao dvije godine gdje je završio filozofiju, ali je zbog ratnih prilika morao prekinuti studij i vratiti se kući. Bile su to ratne 1944. i 1945. godina. Zbog prijeteće opasnosti učio je teologiju privatno, a polagao je ispite u Biskupiji u Poreču. Nakon rata 1945. godine nastavio je teološki studij u Centralnom teološkom sjemeništu u Gorici gdje je i zaređen 1947. Potom se vraća u Istru i preuzima svećeničku službu. Godine 1947. stupa na dužnost u Raši, odakle upravlja i župom sv. Martin na Labinštini. Iz Raše biva premješten u župu sv. Lovreč na Poreštini odakle upravlja i župama Gradina i Zbandaj. Godine 1961. dolazi u župu Momjan, odakle upravlja i župom Brdo. Neumorno i savjesno obavlja svaku svoju obvezu prema svim slojevima vjernika, od vjeronaučne pouke djece, do nedjeljnih misa, skrbi za bolesne i sprovode, a brine se i o održavanju crkvenih zgrada. Vjernici ga svuda spremno slijede i poštuju. Po sposobnosti i revnosti mogao je obavljati veće i zahtjevnije zadaće u Crkvi, ali je zbog svoje skromnosti i povučeniosti radije ostao u krugu svojih vjernika. U najtežim poslijeratnim trenucima ostao je uz ljude, požrtvovno i strpljivo podnoseći nedaće i bio živi svjedok vjere. Služio je Bogu i vjernom narodu u izvanredno teškim prilikama, koje bi sv. Pavao nazvao „teška vremena, u kojima će se ljudi iskazati bezbožnim, protiviti se istini, odmetnuti se od vjere“, ali sve se to podnosilo po riječima istoga sv. Pavla " radi izabranih", tj. onih koji su ostali vjerni. Takvog ćemo pamti vlč. Antuna Prodana. (A. Ž./L)

OSNOVNE PREPORUKE ŽUPNICIMA ZA UPRAVLJANJE ARHIVOM

I. Uvodne napomene

Prije bilo kakve intervencije uređenja prostora u kojem je smješten arhiv, seljenja arhivskog gradiva iz jedne prostorije u drugu, premještaja arhiva u druge zgrade, posuđivanja arhivskog

gradiva trećim osobama, sređivanja povijesnog arhiva¹ (Arhivskog gradiva do 1975. godine), potrebno je obavijestiti pismenim putem Biskupijski ordinarijat. Za uređenje arhivskog gradiva nakon 1975. godine preporuka je slijediti sustav iz *Inventara župnih arhiva do 1975. godine* te isti je sustav moguće i proširiti prema primjeru Dr. Stjepana Razuma na kraju ove Preporuke.

II. Osnovni arhivski pojmovi

Arhivsko gradivo: Pod pojmom **arhivskog gradiva** podrazumijevaju se zapisi nastali tijekom redovitog poslovanja, prije svega pravnih, ali i fizičkih osoba, a od trajnog su značenja za kulturu, povijest i druge znanstvene oblasti, bez obzira na mjesto i vrijeme njihova nastanka, neovisno o obliku i vrsti nosača zapisa.

Registraturno gradivo: Za razliku od arhivskog gradiva čija je **osnovna** karakteristika trajna vrijednost, pojam **registraturnog gradiva** podrazumijeva cjelinu zapisa nastalih radom stvaratelja (uključujući i onaj dio zapisa koji će se nakon određenog broja godina odbaciti, uništiti - izlučiti). Izlučivanje gradiva mora se odvijati po točno određenoj proceduri, nikako proizvoljno.

Spis, Predmet. U sudskoj praksi pojedini predmet naziva se Spis.

Sređivanje - Intelktualni i fizički postupci i učinci raščlambe i raspoređivanja dokumenata sukladno arhivističkim načelima.

Tehnička jedinica gradiva - jedinica fizičke organizacije gradiva (svežanj, kutija, knjiga, fascikl, mapa, mikrofilmska rola, magnetska traka, CD itd.).

III. Arhivsko spremište

1. Prostor u kojem je smješten arhiv treba biti siguran od provale i krađe te imati mogućnost kontroliranog ulaza/izlaza.
2. Propisno udaljen od plinskih, vodovodnih i kanalizacijskih instalacija, te glavnih električnih vodova i vodova centralnog grijanja.
3. Za spremišta treba odabrati suhe i zračne prostorije.
4. Na podovima ne smije biti nikakvih prostirki.
5. Arhivsko gradivo ne smije biti smješteno po podu (u kartonskim kutijama), stolovima, već na metalnim policama i/ili u ormarima s odgovarajućim ladicama. Arhivske police i ormari moraju biti izrađeni od metala koji je valjano zaštićen od korozije.
6. Za grijanje spremišta nisu dozvoljene peći s otvorenim plamenom.
7. Arhivsko gradivo treba biti tehnički opremljeno zaštitnom ambalažom: kutijama, fasciklima, mapama, košuljicama i omotnicama od neutralnih materijala. Na arhivsko gradivo ne smiju se stavljati metalne spojnice, niti arhivsko gradivo lijepiti selotejpom.
8. U Arhivu je potrebno nabaviti barem 1 **ručni aparat za suho gašenje požara**.

¹ Vidjeti točku VI.1. ove Preporuke.

- Knjige se u pravilu čuvaju u okomitom položaju. Velike i teške knjige mogu se postaviti na police i u vodoravnom položaju s time da najviše 3 knjige smiju biti položene jedna na drugu. Arhivsko gradivo ne smije se čuvati presavijeno.² Iznimno veliki formati mogu se čuvati presavijeni ili smotani, no rukovanje nacrtima pohranjenim na ovaj način mora biti posebno pažljivo.

IV. Pristup arhivu i korištenje arhivskog gradiva od trećih osoba

- Pristup spremištu može imati samo župnik ili osoba s dopuštenjem, odnosno osoba zadužena u slučaju odsutnosti župnika.
- Ukoliko se gradivo daje na posudbu u znanstvene svrhe, potrebno je da korisnik zamolbu preda u pismenom obliku, s osobnim podacima odnosno da se navedena posudba, datumom i potpisom evidentira od strane župnika u posebnu Knjigu (Bilježnicu)
- Arhivsko gradivo ne smije se koristiti bez nadzora zadužene osobe i smije se koristiti isključivo u prostoriji za to određenoj od strane župnika. Po prestanku korištenja gradiva, župnik gradivo vraća na za to određeno mjesto (kutiju).
- Ukoliko se stranke obrate zahtjevom za istraživanje matičnih knjiga i knjiga Stanja duša u osobne/genealoške svrhe, odnosno u svrhe znanstvenog istraživanja (navedeno se odnosi na podatke starije od 100 godina, 1912. godina) iste neka župnik uputi na Državni arhiv u Pazinu s kojim je Biskupija dogovorila suradnju vezano uz korištenje digitalnih preslika u čitaonici Arhiva. **Navedeno se odnosi na istraživanje gradiva čiji su osobni podaci stariji od 1912. godine.** Stranka će u Arhivu u Pazinu ispuniti zahtjev koji će biti prosljeđen Biskupiji. Državni arhiv u Pazinu posjeduje informatičku opremu, prostor i stručno osoblje te sukladno arhivskim propisima, a u suradnji s Biskupijom, daje na korištenje navedeno digitalno gradivo (matične knjige snimljene na CD-u).
- Osobni podaci koji se odnose na stranku, a koje ista traži u neke pravne svrhe (Pr. izdavanje krsnog lista, državljanstvo ...) ista može dobiti na pismeni zahtjev upućen Župi, a koji će župnik osobno rješavati, bez uvida stranke u knjigu.
- Osobito je važno napomenuti da stranke ne smiju osobno koristiti (pregledavati, bilježiti, objavljivati) matične knjige, knjige Stanja duša, niti ostale knjige, **ukoliko se u njima nalaze osobni podaci koji su mlađi od 1912. godine.** Osobni podaci (matice, liječnička dokumentacija...) dostupni su 70 godina od svog nastanka, odnosno 100 godina od rođenja osobe na koju se podatak odnosi, kako je to propisano člankom 21. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00, 65/09), odnosno člankom 5. Pravilnika o korištenju arhivskog gradiva (67/99). Sukladno čl. 2. Zakona o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03) *Osobni podatak je svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati (u daljnjem tekstu: ispitanik); osoba koja se može identificirati je osoba čiji se identitet može utvrditi izravno ili neizravno, posebno na osnovi jednog ili više obilježja*

²Austrijski način odlaganja spisa bio je presavijanje spisa na pola, a gradivo popisivano 1975. godine od strane arhivista bilo je vezivano špagicama iz sigurnosnih razloga zaštite čuvanja cjeline, budući da tada nije bilo mogućnosti nabavke zaštitnih fascikala, registratora, kutija. Danas se arhivsko gradivo zbog opasnosti od mehaničkog oštećivanja ne čuva presavijeno niti se vezuje špagicama.

specifičnih za njezin fizički, psihološki, mentalni, gospodarski, kulturni ili socijalni identitet.

V. Rukovanje arhivskim gradivom

1. Za paginiranje arhivskog gradiva mogu se rabiti samo mekane grafitne olovke. Za vođenje matičnih knjiga, urudžbenih zapisnika, odnosno arhivskog gradiva, treba upotrebljavati trajnu tintu kako ne bi došlo do brisanja podataka.

VI. Popis i sređivanje gradiva

1. Svim Župama³ predani su Popisi arhivskog-registraturnog gradiva naziva: *Inventar arhivsko-registraturne građe* koje su 1975. godine izradili *svećenik Ivan Grah, biskupski delegat za crkvene arhive i profesor Jakov Jelinčić, arhivist, referent referade za sređivanje i stručno-arhivističku obradu starije arhivske građe Historijskog arhiva u Pazinu*. To arhivsko gradivo do 1975. godine sređeno je na način da je gradivo sistematizirano po popisnim cjelinama, špagama je vezano u svežnjeve na kojima su označene signature (brojčane oznake i/ili oznake brojkama i slovima) iz Inventara. **Navedene cjeline ne smiju se razbijati i proizvoljno nanovo**

sređivati bez prethodnog upita Biskupijskom ordinarijatu (Arhivu).

2. Prilikom primopredaje Župe potrebno je predati i svu dokumentaciju vezanu za arhivsko gradivo (*Popisi gradiva te naznaka njegova smještaja*).
3. Službene Vjesnike biskupije potrebno je trajno čuvati.

VII. Restauracija

1. Biskupijski ordinarijat (Biskupijski arhiv) svake godine prijavljuje - predlaže novo gradivo za restauraciju (traženje potpore sredstava Ministarstva kulture) te u tu svrhu izrađuje višegodišnji *Plan restauracije arhivskog gradiva* Biskupijskog i župnih arhiva. Župnici su u tom smislu pozvani da pismenim putem pošalju svoje prijedloge Biskupijskom ordinarijatu (Biskupijskom arhivu) za restauraciju arhivskog gradiva/vrijedne knjižne građe koja je oštećena na taj način da joj prijete propadanje odnosno gubitak vrijednih informacija.

VIII. Zaštitno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)

1. U svrhu dodatne zaštite izvornika provodi se mikrofilmiranje, odnosno u novije vrijeme digitalizacija arhivskog gradiva, kako bi u slučaju gubitka izvornika arhivsko gradivo bilo sačuvano barem na još jednom mediju.
2. Prije navedeno provodi se u suradnji s Historijskim (danas Državnim) arhivom u Pazinu već od 70-ih godina 20. st. U prethodnu svrhu matične knjige svih župa zaključno sa cca. 1965. godinom zaštitno su posljednji put snimljene (mikrofilmirane-digitalizirane) u razdoblju od 2006. do 2008. godine. Dio vrijednih knjiga je nažalost

³ Osim župa Momjan i Novigrad koje imaju samo popis matičnih knjiga.

ostao nesnimljen/nezaštićen zbog „trenutne nedostupnosti“, a njihovo je postojanje zabilježeno zahvaljujući inventarima iz 1975. godine. Biskupija Porečka i Pulska (Biskupijski arhiv) u suradnji s Državnim arhivom u Pazinu (Odjelom za crkveno arhivsko gradivo) u tu svrhu u 2012. godini prikuplja prema dogovoru sa župnicima, odnosno prema Planu i Popisu, preostale matične knjige za zaštitno snimanje.

Dr. Stjepan Razum, voditelj Arhiva Zagrebačke nadbiskupije, u svom radu *Kako urediti župni arhiv?* objavljenom u Arhivskom vjesniku, god. 44 (2001), str. 195-208, navodi sljedeće skupine sređivanja arhivskog gradiva:

A. UVEZI (KNJIGE)

A-I. KAZALA

A-II. MATICE KRŠTENIH

A-III. MATICE VJENČANIH

A-IV. MATICE UMRLIH

A-V. MATICE POTVRĐENIH

A-VI. KNJIGE PRVOPRIČESNIKA

A-VII. POMOĆNE MATIČNE KNJIGE (prelazaka, naknadnih zabilježbi)

A-VIII. MATICA OBITELJI (STALEŽNICI, STATUS ANIMARUM; knjige i zbirka listića) I

A-X. URUDŽBENI ZAPISNICI

A-XI. SPOMENICA

A-XII. KNJIGE ŽUPNIČKOG BIRA (LUKNA)

A-XIII. POBOŽNE ZAKLADE (knjige misnih nakana i dr.)

A-XIV. BRATOVŠTINE I DRUŠTVA

A-XV. VJERONAUČNE KNJIGE (prozivnici)

A-XVI. RAČUNSKE KNJIGE (župne crkve, kapela, župne nadarbine)

A-XVII. KNJIGE ZARUKA I ŽENIDBENIH NAVJEŠTAJA

A-XVIII. KNJIGE OGLASA

A-XIX. DRUGE POMOĆNE KNJIGE (rokovnici i sl.)

B. SPISI o upravljanju župom

B-I. SPISI složeni po GODINAMA

B-II. SPISI složeni po PREDMETIMA

B-III. ŽUPNA VIJEĆA

C. RAČUNSKI SPISI

D. PASTIRSKO-BOGOSLUŽNI SPISI

D-I. KRŠTENICI

D-II. PRVOPRIČESNICI

D-III. VJERONAUČNI

D-IV. POTVRĐENICI

D-V. ŽENIDBENI SPISI (MATRIMONIALIA)

D-VI. UKOPI POKOJNIH

D-VII. BOGOSLUŽNI SPISI

DRUGE SKUPINE GRADIVA

- E. - NACRTI (župne crkve, kapela, župne kuće)
- F. - SVJETLOPISI
- G-I. - MIKROFILMOVI I FILMOVI (svjetlopisa)
- G-II. - AUDIO I VIDEO VRPCE
- G-III. - ELEKTRONIČKI ZAPISI (diskete, CD)
- H-I. OKRUŽNICE (SLUŽBENI VJESNICI)
- H-I I. - ŽUPNI LIST (rukopisi i tisak)
- H-III. - NOVINSKI IZRESCI I TISKOVINE (o župi i mjestu)
- I. - OSTAVŠTINE (župnika i drugih)
